

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
2019-YL-223

POLİS MECMUASINA GÖRE OSMANLI'DA SUÇLAR VE
ADLİ SORUŞTURMA (1913-1922)

HAZIRLAYAN
Eren KORKMAZ

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Musa GÜMÜŞ

AYDIN 2019

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Eren KORKMAZ tarafından hazırlanan “Polis Mecmuası’na Göre Osmanlı’da Suçlar ve Adli Soruşturma (1913-1922)” başlıklı tez, 28/10/2019 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan	Dr. Öğr. Üyesi Musa GÜMÜŞ	Adnan Menderes Üniversitesi	
Üye	Doç. Dr. Ahmet ÖZCAN	Çankırı Karatekin Üniversitesi	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Ayten CAN	Adnan Menderes Üniversitesi	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun tarihsayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ahmet Can BAKKALCI

Enstitü Müdür

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

28.10.2019

Eren KORKMAZ

ÖZET

POLİS MECMUASINA GÖRE OSMANLI'DA SUÇLAR VE ADLİ SORUŞTURMA (1913-1922)

Eren KORKMAZ

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doktor Öğretim Üyesi Musa GÜMÜŞ

2019, XIV + 90 sayfa

Polis Mecmuası ilk sayılarını çıkarmaya başladığı 1913 yılı ve sonrası için resmi bir polisiye bir yayın organıdır. Kurumun kendi meslek üyelerine, kendi diliyle seslenmesinin bir örneğidir. Derginin amacı çıktığı ilk sayıdan itibaren “*polisin tenvir-i fikrine ve mesleğinin terakkisine hâdim olmak*” şeklinde belirtilmiştir. Dergide, polis köpeklerinin kurum hizmetinde kullanılması, ünlü sabıkalı ve hırsızların resimleri, suç türlerine dair yazılar, Avrupa polis teşkilatlarının çalışma usulleri gibi geniş bir yazı külliyatı bulunmaktadır.

Tarihi süreç içerisinde insanların bir arada yaşama biçiminden kaynaklı birçok sorun ortaya çıkmıştır. İşte ortaya çıkan bu sorunlar, hukukun toplumsal hayatın içine girmesine ve sorunların bu çerçevede tanımlanmasına zemin hazırlamıştır. Bu durum, tarihin ilerleyen dönemlerinde suç ve suçlu fiillerini daha açık bir şekilde ortaya koymuş ve bununla mücadele yöntemleri ortaya çıkmıştır. Polislik, bu yöntemlerden biri olarak suç ve suçluyu önleme vazifesiyle toplumsal huzurun denetimi açısından devlet mekanizmasının önemli görevlerinden biri olmuştur. Kolluk kuvvetleri Türklerde de gelişmiş bir yapı olarak tarihin erken dönemlerinden itibaren suç ve suçluya mücadele için vazifelendirilmiştir. Modern dönemde kolluk kuvvetlerinin hem konumu hem de sorumluluğu katlanarak artmış oldukça yoğunlaşan ve giriftleşen toplumsal yapıların etkisiyle de önemli ve stratejik bir kurum olmuştur. Bu kurumlar kendine has bir işleyiş yapısı ve teşkilatlanmalara sahipti. Bu teşkilatın en önemli birimlerinden biri de eğitim ve bilgilendirme faaliyetleriydi. Kendi çıkardığı gazete ve mecmualarla bu bilgilendirme faaliyetlerinden bir kısmını gerçekleştirmişlerdir. Bizim konumuz olan Polis Mecmuası işte bu faaliyetin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Polis Mecmuası'na yansıyan çeşitli suçlar ve adli soruşturmalar başlığı altında toplanmış suçlarla mücadele yöntemleri, suç cetvelleri, vukuat-ı zabıta başlığı altındaki

suçlar ve adli konular tezin en önemli konusunu oluşturacaktır. Polis Mecmuası, Ağustos 1909'da Zaptiye Nezareti'nin yerini almış olan, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti tarafından çıkarılmaya başlanmıştır. 15 günde bir yayınlanan mecmua, daha sonra Polis Mecmuası Müdürlüğü tarafından çıkarılmaya devam etmiştir ve 1924 yılına kadar yayın hayatını İstanbul'da sürdürmüştür. 1930 yılından sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne nakledilmiş ve 1937 yılına kadar bu müdürlük tarafından neşredilmiştir. Bugün yayınlanan Polis Dergisi, bu mecmuanın devamıdır.

Biz de, yapmış olduğumuz bu çalışmada, Polis Mecmuası içerisinde yer edinen suç türleri ve bu suçlarla mücadele yöntemlerini ele alacağız. Bunun dışında suç istatistikleri üzerinden suçlarda meydana gelen sayısal ve nitel değişimler göz önüne sereceğiz. Çalışmamızın ana kaynağı Polis Mecmuasından oluşmaktadır. Bunun dışında çalışmamızı destekleyici nitelikte diğer akademik kaynaklardan da istifade edilmiştir. Bu çalışmada; geçmiş ile günümüz arasında bir bağ kurarak suç türlerinde ki değişimleri ve suçlara karşı verilen cezaları işleyeceğiz.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Polis Mecmuası, Suç ve Suçlular, Cinayet, Hırsızlık.

ABSTRACT

CRIMES AND FORENSIC INVESTIGATION IN OTTOMAN PERIOD ACCORDING TO THE POLICE JOURNAL (1913-1922)

Eren KORKMAZ

Master's Thesis, Department of History

Thesis Supervisor: Doctor Academic Member Musa GÜMÜŞ

2019, XIV + 90 pages

The Police Journal is an official and also a police media organ for 1913, when its first issues started to be published, and afterwards. It is an example of the institution's addressing to its members in their own language. The aim of the journal was stated as "to service the enlightenment of the police and advancement of the profession" as of the first issue. The magazine includes a large collection of articles, such as the use of police dogs in the service of the institution, pictures of famous criminals and thieves, writings on the types of crimes and the working procedures of European police organizations.

Many problems have arisen in the historical process due to the way people live together. These arising problems have paved the way for the law to enter into social life and the definition of the problems within this framework. In the later stages of history, this situation revealed crime and criminal acts more clearly and methods emerged to struggle with them. With the duty of policing to prevent crime and criminals as one of these methods, the control of the social peace has become one of the important tasks of the state mechanism. As a developed structure also in the Turks, law enforcement forces have been assigned to fight crime and criminals since the early periods of history. In the modern era, both the position and responsibility of the law enforcement forces have increased exponentially and become an important and strategic institution with the effect of highly intensified and intricate social structures. These institutions have had their own functioning structure and organizations. One of the most important units of this organization has been education and information activities. They've carried out some of these information activities with their own newspapers and journals. Our issue, the Police Journal, has emerged as a result of this activity.

The most important subject of the thesis will be the methods of struggling with crimes, criminal rulings, crimes under the title of crimes for police investigation, and judicial issues, which gather under various crimes and forensic investigations reflecting on the Police Journal. The Police Journal began to be published by the Directorate of Public Security, which replaced the Zaptieh Surveillance in August 1909. Published every 15 days, the journal later continued to be issued by the Directorate of Police Journal and maintained its publication life in Istanbul until 1924. After 1930, it was transferred to the Ankara Security Directorate and published by this directorate until 1937. The Police Journal published today is the continuation of this journal.

In this study, we will examine the types of crimes and methods of struggling with these crimes included in the Police Journal. In addition, we will reveal the quantitative and qualitative changes that occur in crimes through crime statistics. The main source of our study is the Police Journal. Moreover, other academic resources supporting our study were also utilized. In this study, we will touch upon the changes in the types of crimes and the penalties against the crimes by establishing a link between the past and the present.

KEYWORDS:Police Journal, Crime and Criminals, Murder, Theft.

ÖNSÖZ

Bütün devletlerin birincil kaygısı olan asayiş sorunu, devletlerin temel işleyiş düzenlerine de önemli ölçüde zararlar verecek tarzda gerçekleşirler ki, bu, devletin neden birinci vazifesi olarak güvenlik ve asayiş meselesini gündemde tuttuğunu gösterir. Bu yüzden asayiş olgusu tarihi bir mesele olarak süregelmiştir. Tarihi çalışmalar için de önemli konulardan birisi olarak karşımızda durmaktadır. Bizi, bu tezi hazırlamaya iten temel etken bu olmuştur. Bunun yanında kolluk kuvvetlerinin bir parçası olmam bu çalışmayı yapmamda bir diğer önemli etkendi. Çalışmamız, Polis Mecmuası özelinde 1913-1922 yılları arasında Osmanlı Devleti'nde suç, suçlu ve bunların kovuşturulmasının izlerini sürmeye çalışacağız.

Çalışmanın giriş bölümünde suç kavramı üzerinde durulacaktır. Tezin ilk bölümünde, tarihsel süreç içerisinde her zaman önemli bir konuma sahip olan Türk kolluk kuvvetlerinin ile suç ve suçun tanıtımında önemli bir yere sahip olan Polis Mecmuası'nı irdedeleyeceğiz. Tezin ikinci bölümünde ise konumuzun esasını teşkil eden Polis Mecmuası özelindeki suçlar hakkında bilgiler vereceğiz. Suç türlerine (hırsızlık, cinayet, tecavüz, sahtekârlık v.s) dair bilgiler ve kovuşturma yönetmelerinin izlerini süreceğiz. Tezin son bölümünde ise Polis Mecmuasında önemli bir yere sahip olan istatistikî bilgiler işlenecektir. Tez sonuç, kaynakça ve ekler kısmıyla son bulacaktır. Çalışmada, konumuzun esas odak noktasını teşkil eden Polis Mecmuası sayılarından ve diğer ikincil kaynaklar kullanılmıştır. Bunların yanı sıra Devlet Arşivleri Başkanlığı, İBB Kütüphanesi, Marmara Üniversitesi Kütüphanesi ve Polis Akademisi Kütüphanesinden de istifade edilmiştir.

Bu çalışmanın fikri temellerinin atılması noktasında şahsıma karşı sabırla yol gösteren ve lisans öğrenimim boyunca her zaman destekçim olan değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Musa GÜMÜŞ'e, tez yazım sürecinde bilgilerinden istifade ettiğim hocam Dr. Öğr. Üyesi Ayten CAN'a ve çalışma sırasındaki katkıları için hocam Doç. Dr. Ahmet ÖZCAN'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca Polis Akademisi kurumuna mensup hocam Doç. Dr. Yücel YİĞİT'e kaynak temini noktasında teşekkür ederim. Tabi bu zorlu süreçte her zaman yanımda olan değerli aileme, eşim Cansu'ya ve mensubu olmaktan her zaman gurur duyduğum Türk Polis Teşkilatına teşekkürleri bir borç bilirim.

Eren KORKMAZ

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xii
EKLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	10
1. TARİHSEL SÜREÇTE TÜRKLERDE KOLLUK TEŞKİLATI.....	10
1.1. İslamiyet Öncesi Türk Devletleri.....	10
1.2. Türk-İslam Devletleri.....	11
1.3. Osmanlı Devleti	11
1.4. Modern Polis	13
1.5. Dünyada Polis Hizmetleri	14
1.6. Osmanlı'da Polis Teşkilatı	15
1.6.1. Polis Teşkilatın Kuruluşu.....	17
1.6.2. Kurtuluş Savaşı'nda Polis.....	20
1.6.3. Polisin Görev ve Sorumlulukları	21
1.6.4. Polis Meslek Eğitimi.....	21
1.7. Suç ve Suçun Tanıtımında Öncü Bir Yayın Olarak: Polis Mecmuası	22
1.7.1. Polis Mecmuası'nın Fiziksel Özellikleri.....	24
1.7.2. Polis Mecmuası'nın İçeriği	25
2. BÖLÜM	26
2. POLİS MECMUASI'NA GÖRE SUÇLAR VE SUÇLARLA MÜCADELE	26

2.1. Cinayet	27
2.2. Hırsızlık.....	35
2.3. Rüşvet	40
2.4. Sahtekârlık	42
2.5. Kaçırma	44
2.6. Tecavüz	45
2.7. Yaralama	49
2.8. Firar.....	50
2.9. Devlete Karşı Suçlar	51
2.10. Polis Mecmuasında Ceza Uygulamaları	52
3. BÖLÜM	56
3. POLİS MECMUASI'NDA SUÇ İSTATİSTİKLERİ	56
3.1. Milletlere Göre Suçun Dağılımı.....	58
3.2. Suçların Yıllara Göre Dağılımı	63
3.3. Suç Türlerine Göre Dağılımı	64
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	66
5. KAYNAKLAR	69
6. EKLER	78
ÖZGEÇMİŞ	89

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Polis Mecmuası'nda Suçların Türlerine Göre Dağılımları (1913-1922).....	26
Tablo 3.1. Milletlere Göre Suç Dağılımı	59
Tablo 3.2. İstanbul'un İlçelerine Göre Suç Dağılımı	60
Tablo 3.3. İlçelere Göre Suç Dağılımı (İslam)	61
Tablo 3.4. İlçelere Göre Suç Dağılımı (Rum)	61
Tablo 3.5. İlçelere Göre Suç Dağılımı (Ermeni)	62
Tablo 3.6. İlçelere Göre Suç Dağılımı (Musevi)	62
Tablo 3.7. Suçların Yıllara Göre Dağılımı (1913-1922)	63
Tablo 3.8. Suç Türlerine Göre Dağılımı	64

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Polis Mecmuası'nın İlk Sayfasına Örnek.....	78
Ek 2. Polis Mecmuası'nın Kapak Sayfasına Örnek.....	79
Ek 3. Polis Mecmuası'nın İçeriği Hakkında.....	80
Ek 4. Polis Mecmuası Müdürlüğüne Mehmet Bey'in Atanması Hakkında	81
Ek 5. Polis Mecmuası'nda Parmak İzi Çalışmaları	82
Ek 6. Polis Mecmuası'nda Parmak İziyle İlgili Haberler	83
Ek 7. Polis Mecmuası'nda Sabıkalı Kişilerin Resimleri	84
Ek 8. Polis Mecmuası Sayfasında Resim Örneği	85
Ek 9. Polis Mecmuası'nda Yer Alan Ceraim (Suç) Cetveli Örneği	86
Ek 10. Polis Mecmuası'nda Muvaffakiyet-i Zabıta Bölümü.....	87
Ek 11. Polis Mecmuası'nda Vukuat-ı Zabıta Bölümü.....	88

KISALTMALAR DİZİNİ

ATAM : Atatürk Araştırma Merkezi

BKZ : Bakanız

C : Cilt

ÇEV : Çeviren

DAB : Devlet Arşivleri Başkanlığı

ED : Editör

EGM : Emniyet Genel Müdürlüğü

S : Sayı

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

TCK : Türk Ceza Kanunu

TTK : Türk Tarih Kurumu

GİRİŞ

İnsanlık tarihinin gelişimini göz önüne aldığımızda, ilk başlarda, insanların toplu olarak bir cemiyet şeklinde yaşadıklarını söyleyemeyiz. İnsanların bilişsel gelişimleri zamanla cemiyet hayatına doğru evrilen toplumsal ilişkileri ortaya çıkarmıştır. Bu yapılanma içerisinde varlığını devam ettiren insanlar, topluluklar veya devletler tarihi dönem boyunca suçlarla karşılaşmıştır. Bu sebeplerden ötürü “suç” kavramı evrensellik özelliğine sahip kaçınılmaz bir olgu haline gelmiş ve ceza hukukunun da temelini oluşturmuştur. Yani ilkel toplumlardan günümüze kadar toplumsal disiplin ve düzeni bozduğu kabul edilen fiiller suç sayılmıştır. Yani tarihte her toplumda belirli fiiller yasaklanmış ve bunun karşılığı olarak ceza müeyyidesi belirlenmiştir¹.

Fakat toplumsal düzenin niteliği, hangi fiillerin bu düzeni bozduğu, yasaklanan hareketlerin tespiti ve müeyyidelerin uygulanışı yönünden tarih içinde belirli bir gelişim olmuştur². İlkel dönemlerde suç sayılan fiiller yasalarla değil, toplumda geçerli örf-adet ve din kuralları göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Daha sonraki dönemlerde suçların nelerden ibaret olduğu, yasalarca tespit edilmiştir. Yasaların hangi fiili suç sayacağına, bir fiilin suç haline gelişi ve suçlunun inançları, örf adetleri ve o toplumun değerler sistemi, suçların kanunlarca tespitinde dikkate alınan en önemli etkenleri oluşturur³.

Roma'nın kurulmasından sonra, uzunca bir süre gerçek anlamda bir kolluk kuvvetine sahip olmadığı görülmektedir. Roma halkı, suçlulara karşı canlarını ve mallarını koruyabilmek için vatandaşların her biri birer polis gibi davranarak bu boşluğu doldurulmaya çalışmıştır. Bir suç işlendiğinde ise toplumsal sorumluluk anlayışı çerçevesinde suçluları yakalamak için gerekli hassasiyet gösterilmiştir. Zamanla oluşan toplumsal güce ek olarak, “*vico-magistri*” denilen özel bir çeşit kolluk kuvveti ve birer kardeşlik örgütü olan *collegia* kurulmuştur. Böylelikle düzenin sağlanması amaç edinilmiştir. Romalılar, sahip oldukları kölelerin bazılarını, çeşitli güvenlik ve şahsi koruma görevlerinde kullanarak bu yönde ortaya çıkan açığı kapatmaya çalışmışlardır. Bunların dışında gündelik hayatlarında başta köpek ve kaz olmak üzere bazı hayvanları da

¹ Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002, s. 174.

² Hafize Kontbay, “İslam Hukukunda Cezalarda Gözetilen Amaçlar Işığında Suçla Mücadele ve Suçluların Islahı”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s. 8.

³ Hakan Tunç, “Polisin Suç Olgusuna Bakışı ve Suça Karşı Uzmanlaşma Çalışmaları”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2008, s. 8; Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 203-204.

yetiştirerek güvenlik konularında kullanmışlardır. Bunun yanında, buldukları döneme ait teknolojileri suçla mücadele için kullanmıştır⁴.

Son olarak, Romalılar can ve mal güvenliklerini temin edebilmek için, ilahi güçlerden yardım dua ile yardım istemişlerdir. Bu amaçla, yeryüzündeki insan güçlerini kontrol ettiklerine inandıkları, cennetteki rehber ruhların desteğini alabilmek için, muska, büyü, dini tören, adak sunumu gibi pek çok yönetime başvurmuşlardır⁵.

Arapça'da suç kelimesinin kavramsal olarak karşılığı “*el-Cürm*” veya “*el-Cerime*” lafızları kullanılmakta, anlam olarak da “*suç-günahı*” ifade etmektedir. “*Cürm*” kelimesinin çoğulu “*el-Ceraim*” ve “*el-Cürüm*” şeklinde ifade edilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de ise suçu ifade etmek için “*fahşâ, münker, bağy, seyyie, lemem, hatîe, isyan, ma'siyet, ism, zenb, cerîme*” gibi kavramlar kullanılmıştır⁶. İslam Ceza Hukuku'nda suç terimi; “*Allah'ın had (miktarı belli olan ceza) veya ta'zir ile cezalandırdığı dînî yasaklara*” karşılık için kullanılmıştır. Diğer bir tanımda ise; yapılması durumunda ceza öngörülen haram bir fiili yapmak veya yapılmaması durumunda ceza öngörülmuş bir fiili yapmamak suça karşılık gelmektedir⁷.

Modern hukukta da suçun çeşitli tanımları yapılmıştır. Bu tanımlardan birine göre suç, “*toplum tarafından onaylanmayan davranışların, kanun tarafından düzenlenip yaptırma bağlanmasıdır*”. Modern hukukun başka bir tarifinde de, suç, “*topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylem, davranış, tavır ve harekettir*” şeklinde tanımlanmıştır⁸.

Türk Ceza Kanunu'na göre suçlar “*cürüm*” ve “*kabahat*” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Cürümler, toplum içinde ciddi tehlike arz eden, toplumun refah ve düzeni ile ters düşen suçlardır. Kabahatler ise, doğrudukları sonuçlar açısından daha hafif kabul edilen suçları ifade etmek için kullanılmıştır⁹.

⁴ Mehmet Boynukalın, “Suç”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 37, İstanbul 2009, s. 453-454.

⁵ H. Gökçe Türkoğlu, “Roma Devletinde Suçla Mücadele ve Kamu Düzenini Sağlama”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, 2017, s. 1-2; Kadir Gürten, “Roma'da Devlete Karşı İşlenen Bazı Suçlar ve Cezaları”, *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt 3, 2017, s. 55-56; H. Gökçe Türkoğlu, *Roma Hukukunda Suç ve Ceza*, Seçkin Yayıncılık, İzmir 2014, s. 6-7.

⁶ Kenan Yıldız, “İslam Ceza Hukukunda Haddi Gerektiren Suçlarda Devletin ve Şahısların Yetki Alanları”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2014, s. 4-8.

⁷ İsmail Güllü, “Suç Olgusuna Teorik ve Eleştirel Bir Yaklaşım”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 16, 2014, s. 104.

⁸ Sulhi Dönmez, *Kriminoloji*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1984, s. 61.

⁹ Sevil Sargın-Kadir Temurçin, *Türkiye'nin Suç Coğrafyası*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2011, s. 19.

Türk Ceza Kanununa göre suçların tasnifi ise aşağıdaki gibi yapılmaktadır:

1. Vatana ihanet suçları (devletin şahsiyetine ve egemenliğine karşı davranışlar)
2. Hürriyete karşı suçlar (tehdit, cebir ve kişi hürriyetine zarar verme)
3. Devlet yönetimine karşı suçlar (zimmet, irtikâp, zimmet)
4. Adliyeye karşı suçlar (iftira, suç uydurma ve yalan yere yemin etmek)
5. Kamu düzenine karşı suçlar (suç örgütü kurma ve suç işlemeye yönelik tahrik)
6. Kamu görevine karşı suçlar (resmi ve özel evrakta sahtecilik)
7. Kamu esenliğine karşı suçlar (uyuşturucu madde)
8. Genel ahlak ve aile düzenine karşı suçlar (ırza geçmek, zina ve çocuk kaçırma)
9. Kişiye karşı suçlar (adam öldürme, hakaret ve tahrik)
10. Mala karşı suçlar (dolandırıcılık, hırsızlık ve emniyeti suiistimal)¹⁰.

Çağdaş kriminolojide ise bazı kriminologlar dört farklı tanımsal bakış açısı getirmiştir. Bunlardan ilki; yasal bakış açısından suç tanımıdır. Bu bakış açısı, kişinin ceza yasalarını ihlal eden davranışlarıdır. İkincisi; siyasal bakış açısından suç tanımıdır. Yasaya güçlü gruplar tarafından yerleştirilen daha sonra davranışın istenmeyen seçilmiş biçimlerini yasa dışı olarak nitelendirmesidir. Üçüncüsü; sosyolojik bakış açısından suçtur. Burada, sorgulamaya yönelik bir sistem vardır. Son bakış açısı ise psikolojik bakış açısıyla suç. Davranış problemi olarak suç kavramını irdelemek amaç edinilmiştir¹¹.

Suç, hukukî bir olay olduğu kadar sosyolojik ve kriminolojik bir olaydır. Konunun bu yönlerini ele alan bilim adamları, suçu, yalnız kendilerini ilgilendiren yönden tanımlamaya kalkışmışlar ve hukukî tanımlar yanında sosyolojik ve kriminolojik tanımlar da yer almıştır¹². Bunların tümüne işaret etmek, tümünü gözden geçirmek mümkün değildir. Fakat suçu bütün unsurları ve özellikleri ile ortaya koyacak bir tanımlamanın yapılması istenirken; hareket noktasının dikkatle seçilmesi lazımdır. Eğer, hareket noktası, pozitif

¹⁰ Tülin İçli, *Kriminoloji*, Bizim Büro Basımevi, Ankara 1999, s. 4-5; Sargın-Temurçin, *a.g.e.*, s. 20-21.

¹¹ Sargın-Temurçin, *a.g.e.*, s. 20-21

¹² Zahir Kızmaz, "Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme", *C.Ü Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 29, 2005, s. 149.

hukukun dışından seçilmişse, tanımlamanın, yalnız onu yapan kimsenin, moral, sosyal ve politik görüş ve inançlarına uymak gibi bir değeri olur. Bu yüzden, suçu, ahlâk düzenini ağır bir şekilde bozan ve bu nedenle devletin hoş görmeyeceği bir fiil olarak belirten tanım ile suçu tabîî suç biçiminde anlayıp her zaman ve her yerde ortalama bir dürüstlük ve merhamet duygularına saldırıyı ifade eden bir hareket diye tanımlamak doğru olur¹³.

Hukukî açıdan suçun unsurlarına bakarsak; bir fiilin suç olduğunu ortaya koyabilmek için önce bu fiile suç vasfı kazandıran unsurların neler olduğunu belirlemek gerekir. İşte, günümüz ceza hukukunda konuyu inceleyen suç genel teorisi, bu durumu göz önünde bulundurarak, bir hareketin hangi vasıfları taşıması durumunda suç sayılacağını, yapılan suç tanımlarında ortaya koymaya çalışmıştır¹⁴. Suçun tam teşekkülü için fiilde bulunması zorunlu olan vasıflara, genel anlamda suçun unsurları denilmiştir. Bunlar suçun kanunî unsuru, suçun maddî unsuru ve suçun manevî unsuru olmak üzere üç başlık altında açıklanmıştır¹⁵.

Ayrıca insanın çevresini oluşturan ve haneden başlayarak ülkenin bağlı olduğu coğrafyaya kadar genişleyen mekân olgusunun da önemli bir etken olduğu ifade etmek gerekir. Çünkü suç boşlukta meydana gelmektedir ve bu durumdan kaynaklı olarak coğrafi etmenler göz ardı edilemez. Suç oranlarındaki artış hiç şüphesiz şehirlerin güvenlik, demografik, sosyal yaşam gibi birçok özeliği ile orantılıdır. Bu duruma örnek olarak güvenlik ihtiyacı hissedilen şehirlerde, insanların evlerini kale gibi inşa etmesini verebiliriz. Günümüzde de coğrafi suç çalışmaları dört başlık altında ele alınmaktadır. Bunlardan ilki: suç ve suçun oluşum alanları, savunmasız alanlardır. İkinci durum ise suça maruz kalma riskinin mekândaki dağılımı. Üçüncü durum da suç korkusundan kaynaklı olarak mekânsallaşmanın gerçekleşmesidir. Son olarak da belirli suçlarla ilgili yapılan bölge odaklı tasniflerdir¹⁶.

Yapmış olduğumuz bu çalışmada ele alınan suç türlerinin büyük bir çoğunluğu İstanbul özelinde yaşanmıştır. Bu durumdan ötürü de İstanbul'daki asayişin sağlanması ve suç ile alakalı bilgiler vermekte fayda vardır. Bu dönemde İstanbul'un asayişini sağlamakla görevli kişiler, genel itibarıyla asayiş konusunda uzmanlaşmış kişilerden ziyade bir ordu

¹³ Uğur Alacakaplan, *Suçun Unsurları*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1975, s. 2-3.

¹⁴ Adnan Akalın, "İslam Hukuku Açısından Suçun Unsurları", *e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, Sayı 10, 2013, s. 55.

¹⁵ Hamza Kaçar, *Suç, Suçun Unsurları ve Memur Muhakemesi Hukuku*, Maliye Bakanlığı Yayınevi, Ankara 1998, s. 5-7.

¹⁶ Alpaslan Aliağaoğlu, *Bahkesir Şehrinde Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım*, Detay Yayıncılık, Ankara 2005, s. 9.

mensubu birliklerdir. Ayrıca yürütülen asayiş hizmetleri prensip olarak vezir-i azam ve kaymakamın himayesinde olsa da uygulama itibariyle sorumluluk yeniçeri ağasına aitti. Bazı mahallelerin asayişi ise yeniçeri subayları tarafından sağlanırken, diğer bazı mahalleler bostancıbaşı, cebecibaşı, topçubaşı ve kaptanpaşa arasında paylaşılmıştır¹⁷. Böyle bir örgütlenme sistemden de anlaşılacağı üzere Osmanlı Devleti İstanbul'a önem vermiştir. Ancak ilerleyen zamanlarda İstanbul'da göreceli olarak güvensiz dönemler yaşanmıştır. Bu güvensizliğin temel nedenlerini başında çift bozan köylülerinin büyük kentlere yerleşmesi, ticaret yollarının değişmesinden kaynaklı olarak meydana gelen ekonomik sıkıntılar, fetihlerin durmasından dolayı artan ekonomik baskılar ve tımar sisteminde meydana gelen bozulmalar gelmektedir¹⁸.

18. ve 19. yüzyılda İstanbul'da meydana gelen mekânsal dönüşümler yeni bir yaşam biçimi oluşturmuştur. Bu durumdan kaynaklı olarak da gecekondular tarzı mahalleler ve daha düzenli şehirler kentler olmak üzere farklı tiplerde yaşam alanları ortaya çıkmıştır. İktidar mücadeleleri ile alakalı ortaya çıkan ayrılıkçı hareketler ve yangınlar toplumun huzurunu tedirgin etmiştir. İşte İstanbul'daki modernleşme serüveninin tam anlamıyla başlayabilmesi için çözülmesi gereken sorunlar vardı. Bunlar; bölgelerinin yeniden yapılanması, yeni ekonomik düzenin tabakaya etkisi ve hızla artan nüfusun yerleşim yeri ihtiyaçlarıdır¹⁹. Sorunların çözülüp İstanbul'un yeniden yapılanması için bir dizi hukukî ve idarî değişiklikler (1839'da Sıhhiye Meclisi'nin kurulması, 1856'da intizam-şehir kurulması ve imara yönelik yapılan düzenlemeler) yapılmıştır²⁰.

Gerek hukukî ve idarî düzenlemeler ve gerekse bu dönemde İstanbul'da oluşturulmaya çalışılan sosyal, ekonomik ve demografik değişiklikler, modernleşmenin yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Bunlar, güvenlik hizmetlerine de yansımıştır. Böylelikle 1845'de Türk Polis Teşkilatı kurulmuş ve ordudan özerkleşme noktasında adımlar atılmıştır. Süreç itibariyle modern anlamda İstanbul'daki asayişin sağlanması için atılan bu adımlar, bir noktada sivilleşme çabasını kapsamaktadır. Bu çabanın ilk örneği ise 1881 yılında İstanbul'da düzenin sağlanması görevinin askerden alınıp polise verilmesidir²¹. Bu süreçteki değişimler, yerel güçlerde de bir takım farklılıkları meydana getirmiştir. Bu değişim, İttihat

¹⁷ Robert Mantran, *17. Yüzyılın İkinci Yarısında İstanbul: Kurumsal, İktisadi, Toplumsal Tarih Denemesi*, (Çev: Mehmet Ali Kılıçbay-Enver Özcan), Cilt 1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1990, s. 139-141.

¹⁸ Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi (1453-1559)*, Cilt 2, Cem Yayınları, İstanbul 1974, s. 371; Mustafa Cezar, *Osmanlı Tarihinde Levendler*, Güzel Akademisi Yayınları, İstanbul 1965, s. 41-44.

¹⁹ Serkan Gölbaşı, *Kentleşme ve Suç*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2008, s. 124-125.

²⁰ Halil Kalabalık, *İmar Hukuku Dersleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s. 40; Gölbaşı, *a.g.e.*, s. 126.

²¹ Gölbaşı, *a.g.e.*, s. 126.

ve Terakki iktidarında yeni bir boyuta taşınmıştır. Polis, suçla mücadele etme görevinin yanı sıra kamu düzenini de koruma görevi belirgin bir şekilde varlığını sürdürmüştür²².

Osmanlı Devleti'nin son dönem suç ve ceza hukukuna değinmekte fayda vardır. Bilindiği gibi Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren İslam hukukuna bağlı kalmıştır. Alınan bütün kararlarda bu doğrultuda olmuştur. İslam hukukundan kaynaklı olarak, adam öldürme veya yaralama gibi suçlara, kısas veya diyet cezaları uygulamıştır. Hırsızlık, içki içmek, iftira atmak ve devlete isyan gibi suçlarda had cezaları uygulamıştır. Ayrıca İslam hukukuna bağlı kalmak şartıyla devlet reisi veya hâkimler tarafından "ta'zir" cezası uygulanmıştır. Fatih Sultan Mehmet (1432-1481), İkinci Bayezid (1447-1551), Yavuz Sultan Selim (1470-1520) ve Kanuni Sultan Süleyman (1494-1566) tarafından çıkarılan kanunnamelerde ise bazı suçlar için adli para cezası verilmesi öngörülmüştür²³.

II. Mahmut (1785-1839) döneminde ise hukukî anlamda önemli bir yere sahip olan "Meclis-i Vala-yı Ahkâm-ı Adliye" kurulmuştur. Yeni kurulan bu kurum, idari yargı olarak memurların yargılanması ve hukukî düzenlemeler yapma görevini üstlenmiştir. Böylelikle yeni bir ceza hukuku anlayışı doğmuştur. Tanzimat (1839) ve Islahat (1856) fermanlarıyla birlikte ceza hukukunda dönüm noktası yaşamış, esaslı reformlar yapılmıştır²⁴.

Tanzimat Fermanı'nda hükümsüz bir şekilde kimsenin öldürülmemesine ve cezalara yönelik kanunların oluşturulmasına yer verilmiştir. 3 Mayıs 1840 tarihinde "Ceza Kanunname-i Hümayunu" çıkarılmıştır. Bu kanunda görülen eksikliklerin giderilmesi için de 14 Temmuz 1851 tarihinde "Kanun-i Cedid" adıyla yeni bir ceza kanunu yürürlüğe girmiştir. Daha sonraki süreçte ise 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu örnek alınarak 1858 tarihinde 264 maddeden oluşan yeni bir ceza kanunu çıkarılmıştır. Bir takım değişikliklere uğramış olsa da 1926 yılına kadar bu kanun yürürlükte kalmıştır²⁵. Bu kanunun önemi ise

²² "Özbek ise Osmanlı elitinin dilencilik ve serseriliğin önlenmesi konusunda beklentisini, 1890 tarihli nizamnamenin varlığıyla karşılaştırmış ve Abdülhamid döneminde ılımlı bir şekilde idare edildiği şeklinde yorumda bulunmuştur. Bu beklentinin giderilmesini de 1908 tarihinde hükümet politikaları arasındaki kopukluğun giderilmesiyle son bulduğunu söylemiştir." Nadir Özbek, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Sosyal Devlet: Siyaset, İktidar ve Meşrutiyet*, İletişim Yayınları, İstanbul 2004, s. 98-99.

²³ Halil Cin-Ahmet Akgündüz, *Türk-İslam Hukuk Tarihi Özel Hukuk*, Cilt 2, Timaş Yayınları, İstanbul 1990, s. 338-340; İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, Timaş Yayınları, İstanbul 2014, s. 208-209.

²⁴ Mehmet Seyitdanlıoğlu, "Meclis-i Vala-yı Ahkâm-ı Adliye (1838-1868)", *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara 1991, s. 69-71; Ali Akyıldız, "Meclis-i Vala-yı Ahkâm-ı Adliye", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 28, İstanbul 2009, s. 250-251.

çalışmamızın tarih aralığı olan 1913-1922 yıllarını dönemde de yürürlükte olmasıdır. Polis Mecmuası ışığında incelediğimiz asayiş olaylarına karşı 1858 tarihli Ceza Kanunnamesi uygulanmıştır.

Ceza hukukunda meydana gelen bu gelişmeler adliye teşkilatına da yansımıştır. Bu dönemde İslam hukuku çerçevesinde faaliyetlerine devam eden Şer'îye Mahkemeleri'nin yanı sıra 1864 yılında çıkarılan “*Vilayet Nizamnamesi*” ile köylerde sulh meclisleri, kazalarda “*meclis-i deâvi*”, sancak ve vilayetlerde “*meclis-i temyiz-i hukuk*” ve “*cinayet*” isimlerini alan “*Nizamiye Mahkemeleri*” kurulmuştur. Sosyal ve ekonomik hayatı kolaylaştırmak için de karma ticaret mahkemeleri kurulmuştur. Ayrıca, gayrimüslimler için cemaat ve konsolosluk mahkemeleri faaliyetlerine devam etmiştir. Yapılan bu yeni düzenlemelerle birlikte, kazalarda bulunan mahkemeler bidayet mahkemesi, sancaklarda bulunanlar hem istinaf, hem bidayet mahkemesi, vilayetlerde bulunanlar ise sadece istinaf mahkemesi olarak faaliyet yürütmüştür. Divan-ı Ahkâm-ı Adliye ise bütün bu mahkemelerin temyiz mercii olarak kabul edilmiştir²⁶.

Osmanlı Ceza Kanunu'nda belirtilen suçlar ve cezalar kapsamında yargılanmanın usullerini modern bir şekilde belirlemek üzere, uzun bir süreden sonra 1879 yılında Fransız

²⁵ “Konumuzun tarih aralığını kapsayan 1858 tarihli ceza hukukunu incelemiş olursak; daha önceden hazırlanmış olan kanunların yetersizliği ve gündün güne gelişen ihtiyaçlar sonucu ortaya çıkmıştır. Kanunu, Ahmed Cevdet Paşa'nın da içinde bulunduğu bir heyet hazırlamıştır. 28 Zilhicce 1274 / 9 Ağustos 1858 tarihinde ilan edilen kanun, çeşitli tadillere uğramakla birlikte 1926 yılına kadar yürürlükte kalmış, bu tarihte ilan edilen yeni Türk Ceza Kanunu ile birlikte ilga edilmiştir. 1858 tarihli Ceza Kanunnâmesi'nin 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu'ndan tercüme edildiği görüşü yanında, ondan yararlanılmakla birlikte yerli hükümlerin de bulunduğu fikri vardır. Kanun'un ilanında etkili olan bir diğer sebep, Islahat Fermanı'dır. Nasıl 1840 tarihli kanun Tanzimat Fermanı doğrultusunda hazırlanmış ise, 1858 tarihli kanun da Islahat Fermanı'nda geçen bir talimat gereğince çıkarılmıştır. 1858 tarihli Ceza Kanunnâmesi'nin kaynaklarından ilki 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu'dur. Bir diğer kaynağı ise 1855 tarihli Men'-i İrtikâb Kanunnâmesi'dir. Bu kanunnâme, özellikle, sürekli artan rüşvet ve yolsuzluk suçlarının önüne geçmek için hazırlanmıştır. Kanun, bir mukaddime ve üç babdan oluşmakta olup, 264 maddedir. Mukaddimedeki; genel hükümler, suçların taksimi ve cezaların neveleri, birinci babda umuma karşı işlenen suçlar, ikinci babda şahıslar aleyhine işlenen suçlar, üçüncü babda ise kabahatler yer almaktadır. Birinci madde, doğrudan doğruya devlete karşı işlenen suçları cezalandırmanın devlete ait olduğu, şahıslara karşı işlenen suçların ise umumi asayiş ihlal ettiği için gene devletçe cezalandırılacağı hususlarına yer vermiştir. Kanun'un 2-5. maddelerinde cerâim (suçlar); cinayet, cünha ve kabahat olarak üçe ayrılmakta ve tarif edilmektedir. Kanunnâme'nin mazbatasında; şimdiye kadar bir hayli şiddetli kanun yapıldığı hâlde bir çaresi bulunamayarak, dost ve düşmanların dilinde Türkistan'ın irtikâbı bir darb-ı mesel hâlini almış olduğu, milletimizin yabancıların gözünde hiçbir kıymeti kalmamak işaretleri görüldüğü, bunun sebebinin de suçluların her biri bir şekilde tedip ve cezalandırmadan kurtulması, bu cihetle rüşvet ve diğer yolsuzlukların bir gelenek hâlini alması ve hükümet tedbirleriyle açıkça alay edilir olması belirtilerek bu lâyiha'nın hazırlandığı söylenmektedir.” Said Nuri Akgündüz, “Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukukunun Kaynakları”, *AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 8, 2016, s. 8-11; Ahmet Akgündüz, “1274/1858 Tarihli Osmanlı Ceza Kanunnamesinin Hukukî Kaynakları, Tatbik Şekli ve Men-i İrtikâb Kanunnamesi”, *Belleten*, Cilt 51, Sayı 199, 1987, s. 153-173.

²⁶ M. Macit Kenanoğlu, “Nizamiye Mahkemeleri”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 33, İstanbul 2007, s. 185-186; Gürsoy Akça-Himmet Hülür, “Tanzimattan Cumhuriyete Siyasal ve Hukuksal Yapının Modernleşmesi”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 21, 2007, s. 238-240-250.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Türkçeye tercümesi olan “*Usul-i Muhakemat-i Cezaiye*” Kanunu çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra, “*Teşkilat-ı Mehâakim Kanunu*” çıkarılarak mahkemelerin son şekli verilmiş ve ilk defa “*müddeiumumîlik*” (savcılık) kurumu faaliyete geçmiştir. Bu hukukî düzenleme ile noterlik kurumu ve temyiz mahkemeleri yürürlüğe konulmuş, ceza mahkemesi hâkimlerinin sayıları artırılmış ve Cumhuriyet dönemi adliye teşkilatının temelini oluşturan yeni bir adliye teşkilatı kurulmuştur. Meşrutiyetin ilanından sonra yapılan düzenlemelerle Şer'îye Mahkemeleri genel bir mahkeme olmaktan çıkarılmış, yetki alanı da kısıtlanmıştır. Toplum hayatındaki gelişmelerin etkisiyle de zamanla etkisini kaybetmiştir. 1924 yılında da yürürlükten kaldırılmıştır²⁷.

Konumuz çerçevesinde suç ve asayiş kavramları üzerinde durarak tarihî bir zemin oluşturmaya çalıştık. Mecmuanın, polis teşkilatı merkezinin İstanbul'da olmasının ve İstanbul'un büyük bir nüfusu barındırmasının bir sonucu olarak suç olaylarının birçoğunda İstanbul'un örneklik ettiği görülür. Bizim de, suç örneklerimizin önemli kısmı bu sebeple İstanbul ağırlıklı olacaktır. Mecmuanın 1913-1922 yıllarını kapsayan dönemine eğildiğimizde; Balkan ve I.Dünya Harbi'nin meydana gelmesi, toplun açısından ciddi sorunlar doğurmuş ve bu sorunlar da suça eğilimi, siyasî, sosyal ve ekonomik sebeplerle arttırmıştır²⁸.

Burada daha önce bu konu ile alakalı yapılmış olan çalışmalar hakkında da bilgi vermekte fayda var. Öncelikle, Ahmet Yeşilyurt tarafından “Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü” bünyesinde 2013 yılında hazırlanan “Polis Mecmuası'nda (1913-1928) Polis ve Cinayet” adlı yüksek lisans tezi yapılmıştır. Yapılmış olan bu çalışma, Polis Mecmuası özelinde işlenen sadece cinayet suçlarını ele almıştır. Bu cinayet suçlarını da genellikle bilimsel (kriminal, parmak izi) bir boyutta işlemiştir. Diğer bir çalışma ise Mehmet Parlak tarafından “Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü” bünyesinde 2018 yılında hazırlanan “Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Polis Gazetesi ve Polis Mecmuası'na Göre Suç ve Ceza (1908-1923)” adlı yüksek lisans tezidir. Bu çalışma, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti (Emniyet Genel Müdürlüğü) kurumuna ait bir birinin devamı olan iki farklı basın yayın organı çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmada suç kavramını bir zemine oturtulmaya çalışılmış ve Polis Gazetesi ile Polis Mecmuası'na konu olan suçlar ele

²⁷ Ekrem Buğra Ekinci, *Tanzimat ve Sonrası Osmanlı Mahkemeleri*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2004, s. 268-270; Mehmet Akif Aydın, “Osmanlı Devleti'nde Mahkeme”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 27, İstanbul 2003, s. 341-344; Ortaylı, *a.g.e.*, s. 207.

²⁸ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl siyasî Tarihi*, Alkım Yayınevi, Ankara 2004, s. 44-51-99.

alınmıştır. Ayrıca bu konu hakkında bir makale çalışması hazırlanmıştır. Tolga Akay tarafından “Polis Mecmuası Verilerine Göre I. Dünya Savaşı’ndan Cumhuriyetin İlk Yıllarına İstanbul’da Suç” adlı bu çalışma “Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi” bünyesinde XVIII sayı ile 2018 yılında yayınlanmıştır. Bu çalışma istatistikî bilgilere ve dönemin arşiv vesikaları çerçevesinde İstanbul özelinde asayişî konu almıştır.

1. BÖLÜM

1. TARİHSEL SÜREÇTE TÜRKLERDE KOLLUK TEŞKİLATI

Tarih boyunca insanlar gibi Türkler de hayatlarını idame ettirebilmek için koruyucu bir güce ihtiyaç duymuşlardır. Bunun için de, tarih boyunca halkın güven ve huzur içerisinde yaşayabilmesi için uygun yasalar çıkarılmış, çeşitli önlemler alınmıştır. Bu yasaların uygulanabilmesi için de gerekli güvenlik teşkilatları kurulmuştur. Bundan dolayı asayiş tarihi ile askerî tarih daima iç içe olmuştur²⁹.

Asayişin temini noktasında önemli bir güce sahip olan kolluk teşkilatı, cemiyetlerin ilk teşekkül ettikleri andan itibaren vazgeçemedikleri hizmetlerden biri olmuştur. Bu hizmetlerin asıl amacı ise cemiyet içerisinde asayişi temin etmektir. İnsanlık tarihinde huzur ve asayişin temin etmek için yapılan mücadelelerin mantıklı bir gerekçesi vardır. Her cemiyetin bu yolda vermiş olduğu mücadeleler dikkate değerdir. Bu mücadelelerin tarihini öğrenmek yeni mücadelelerin verimli bir şekilde yapılmasına katkı sağlamaktadır³⁰.

1.1. İslamiyet Öncesi Türk Devletleri

İslamiyet öncesi Türk devletlerinde asayiş faaliyetleri devletin en önemli görevleri arasında yer almıştır. Öyle ki ortaya çıkan tehditlere karşı huzur ve güveni tesis etmek temel düşünce olmuştur. Bu dönemde asayiş ve zabıta işlerini yürütmekle görevli olarak “subaşı” göze çarpmaktadır. Subaşılar, savaş zamanında orduyu, barış zamanında ise memleketi idare etmekle görevliydi. İlk Türk devletlerinde zabıta hizmetleriyle ilgilenen diğer bir kurum ise emniyet müdürlüğü anlamına gelen “daruga” kurumudur. Bu kurum, Timur ve Orta Asya Türkleriyle özdeşleşmiştir³¹. Türkler, asayiş ve kolluk görevlerini de çıkardıkları yasalarla desteklemişlerdir. Bunlar; Oğuz Kağan’ın Oğuz Töresi, Cengiz Han’ın Uluğ Yasası ve Timur’un Tüzükat adlı yasalarıdır³². Bu yasalar, güvenlik tarihimiz açısından oldukça önemli belgeler olarak kabul edilmelidir.

²⁹ Necdet Koparan, “Türk Jandarma Teşkilatı (1908-1923)”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s. 1.

³⁰ Okçabol, *a.g.e.*, s. 1.

³¹ Halim Alyot, *Türkiye’de Zabıta*, Kanaat Basımevi, Ankara 1947, s. 10; Abdülkadir Yuvalı, “Daruga”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 8, İstanbul 1993, s. 505-506.

³² Koparan, *a.g.t.*, s. 3-4.

1.2. Türk-İslam Devletleri

Türk-İslam devletlerinde asayiş önlemleri İslam hukuku etrafında şekillenmiştir. Anadolu'ya yerleşen Türkler burada büyük bir kültür varlığına sahip olarak, siyasî ve askerî güç oluşturmuştur. Öyle ki almış oldukları tedbirler sayesinde emniyet ve asayişin tesisi konusunda büyük başarılar sağlayarak coğrafyanın tümünde güvenlik sorununu en aza indirerek iktisadi ve siyasî açıdan Anadolu'da büyük gelişmelere zemin hazırlamışlardır. Devletin adli unsurlarından biri olan Kadılar, ceza ve yargı yetkisini kendisinde toplamıştır. Emniyet ve asayişin sağlanması içinde Subaşılar ile sıkı bir ilişki içerisinde olmuştur³³.

1.3. Osmanlı Devleti

Söğüt ve Domaniç taraflarına yerleşen Kayı boyu, Selçukluların bir uçlarda Bizanslara karşı mücadele etmiştir. 1299 yılında ise Osman Bey'in idaresi altında bir devlet halini almıştır. Osman Bey'in 1301 yılında Karacahisar'ı ele geçirdikten sonra buranın idaresini oğlu Orhan Bey'e bırakmış ve Subaşı olarak Gündüz Alp'i atamıştır. Böylelikle bilinen ilk zabıta amiri Gündüz Alp olmuştur. Osmanlı'da Eyaletlerde Beylerbeyi, Sancaklarda ise Sancak Beyleri emrindeki sipahiler tarafından emniyet ve asayişin tesisi sağlanmıştır. Bu yüzden daha ilk başlardan itibaren Osmanlı idaresinde asayişin tesisi önemli bir ödev olarak devletin temel vazifeleri arasında sayılmış ve bu konuda tedbirler her zaman gündemde olmuştur. Öyle ki her türlü keyfi işlerden kaçınılmış ve gereksiz vergilerin kaldırılmış olması da iyi bir idare ortamı yaratmıştır³⁴.

İstanbul'un fethiyle beraber İstanbul ve Anadolu'da kolluk kuvvetlerinde ayrı ayrı teşkilatlanmaya gidilmiştir. İstanbul'dan, yeniçeriler, cebeciler ve kaptan paşalar sorumlu tutulmuştur. Anadolu'da ise subaşı teşkilatı devam etmiştir. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 1826 yılına kadar geçen bu zaman içerisinde de asayişin tesisinden sorumlu kolluk teşkilatının görev ve yetkisine yönelik bir yasa çıkarılmamıştır. Bu durum da, devletin genişleyen sınırları ve idaresine yeni halk unsurlarının katılması ve yeni ve farklı insan gruplarının sınırlara dâhil olması, asayiş bakımından bir takım karışıklıklar yaratmıştır. 19. Yüzyılda başlayan yenileşme hareketleriyle beraber kolluk kuvvetlerinin yeniden teşkilatlanması yolunda ciddi ve kalıcı adımlar atılmıştır. 1826 yılında Yeniçeri

³³ Koparan, *a.g.t.*, s. 4.

³⁴ Joseph Von Hammer, *Osmanlı Devleti Tarihi*, (Çev: Mehmet Ata), Cilt 1, Milliyet Gazetesi Yayınları, İstanbul 1966, s. 5.

Ocağının kaldırılıp yerine Asakir-i Mansure-i Muhameddiyye'nin kurulması bunlardan biridir³⁵.

1839 yılında Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesiyle birlikte kolluk teşkilatında da bir takım değişikliklere gidilecektir. Bölgesel tarzda yönetilen eyalet ve sancaklar merkeze bağlı bir hal almış ve her eyalette “*Umur-u Zaptiye*” adı altında bir zabıta teşkilatı kurulmuştur. Bu teşkilat günümüz Jandarma teşkilatının ilk kurumsallaşmasını ifade etmektedir³⁶. II. Mahmud döneminde de bir inzibat kuvveti kurulması çalışmaları doğrultusunda çeşitli yerlere alaylar kurulmuş, komutasına da subaylar verilmiştir. Bu yeni örgütlenme biçimi, sorunların çözümünde başarılı olmayınca 1845 yılında İstanbul'da Polis Teşkilatı kurulmuştur³⁷. Daha sonra emniyet ve asayişin tesisinde yaşanan sıkıntılardan dolayı Zaptiye Müşirliği'nin kurulmasına karar verilmiştir. Böylelikle tüm kolluk görevlilerinin bağlı olduğu bir makamın tesis edilmesi amaçlanmıştır³⁸. Bu kurumun tesisleriyle beraber asayiş ve zabıta görevlerinde kolluk gücü daha etkin bir hal almıştır.

14 Haziran 1869 tarihinde yayımlanan “*Asakir-i Zaptiye Teşkilatı Nizamnamesi*” ile yurdun her köşesinde düzenli bir zaptiye teşkilatı kurulmuş, görev ve sorumlulukları net bir şekilde belirtilmiştir³⁹. Zaptiyenin idarî görevleri, devriye gezmek, karakolda beklemek, kamu düzenini, yol güvenliğini ve posta hizmetlerinde hükümete ait para ve değerli eşyaların sevkini güvenli bir şekilde sağlamak, yangınları engellemek ve pasaport memurlarına yardım etmek şeklinde tanımlanmıştır. Adli görevleri ise suç işlenmesini önlemek ve suç işleyen kişileri yakalamaktır. Kısaca suç kovuşturmalarını yerine getirmektir⁴⁰.

12 Eylül 1879 tarihinde yayımlanan bir emir ile zaptiye alaylarının “*Jandarma*”⁴¹ ismini alacağı belirtilmiştir. Daha sonraki süreçte hazırlanan tüzük ve nizamnamelerle

³⁵ Abdülkadir Özcan, “Osmanlı İstanbul’nda Kolluk Hizmetleri ve Modern Anlamda İlk Karakol Teşkilatının Kurulması”, *XIII. Türk Tarih Kongresi*, Cilt 3, 1999, s. 4-5.

³⁶ Zekeriya Türkmen, “Jandarma”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 1, İstanbul 2016, s. 691-692; *Jandarma Genel Komutanlığı Tarihi*, Cilt 1, 2002, s. 132; Koparan, *a.g.t.*, s. 5.

³⁷ Zafer Toprak, “Tanzimat’tan Sonra Osmanlı Kolluk Kuvvetleri”, *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları, Cilt 5, İstanbul 1985, s. 1270.

³⁸ *Jandarma Genel Komutanlığı Tarihi*, Cilt 1, 2002, s. 135.

³⁹ Alyot, *a.g.e.*, s. 93.

⁴⁰ Koparan, *a.g.t.*, s. 10; Alyot, *a.g.e.*, s. 93.

⁴¹ *Bu kurum hakkında detaylı bilgi almak için bakınız: Ahmet Özcan, “Osmanlı Devleti’nde Jandarma Teşkilatı Kurulmasının Gündeme İlk Defa Gelişi (1839)”, Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit), Ankara 2017, s. 213-224.

jandarma teşkilatında yeni düzenlemelere gidilmiştir⁴². Tanzimat Fermanı, düzenin tesisi noktasında yeterli olamamış; öyle ki Sultan Abdülmecit döneminin sonlarına kadar kargaşa devam etmiştir. Sultan II. Abdülhamid döneminde ise ordunun modernizasyonu için Batılı anlamda bir takım gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde güçlü bir Osmanlı idaresi yaratmak için de Jandarma'nın ıslahı konusu gündeme gelmiştir. 1903 yılında ise Jandarma teşkilatının kuruluş nizamnamesi çıkarılmıştır⁴³.

1.4. Modern Polis

Polis, siyasal ve toplumsal düzenin en önemli unsurlarından biridir. Bu özelliğiyle, geleneksel toplumlardaki pozisyonunu sanayileşmeyle birlikte daha da güçlendirmiştir. Çünkü sanayileşme ekonomik yapının yanında toplumsal ve siyasal yapıları da etkisi altına almıştır. Kentlerde meydana gelen bu toplumsal ve siyasal gelişmeler polise olan ihtiyacı önemli ölçüde arttırmıştır. Böyle bir ortamın düzeni sağlamak noktasında önemli bir güce sahip olan polis teşkilatı modern toplumun bilinen bir unsuru olmuştur. Modern polisin ortaya çıkışı da toplumsal disiplin ve süreci olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde meydana gelen suç sayısındaki artışlar ve mevcut sistem ve endüstrileşmenin gelişmelere karşı yetersiz kalmış olması gibi nedenlere bağlı olarak güvenlik sistemine ihtiyaç duyulmuştur⁴⁴.

Bizdeki modern anlamda polislik mesleğinin temelini oluşturan ilk polis teşkilatı kanunu, Sultan Abdülmecit döneminde 1 Temmuz 1800 tarihli “Paris Emniyet Müdürünün Görevlerini Düzenleyen Kararname” adlı metin ile oluşan 17 maddelik Polis Nizamı kanunudur. Modern devlet anlayışının ortaya koyduğu insan odaklı, halkın egemenliğine dayanan, hukukun üstünlüğünün kabul edildiği yönetim anlayışının hâkim olduğu günümüz Türkiye’inde polislik uygulamalarındaki karşılığı, “*sivil katımlı güvenlik hizmeti sunma*”, “*şeffaflık*”, “*toplum tarafından denetlenebilir olma*” gibi prensiplerin güvenlik hizmetlerinin sunumunda hayata geçirilebilmesi olarak görülmüştür⁴⁵.

⁴² Cengiz Orhonlu, *Osmanlı İmparatorluğu’nda Derbent Teşkilatı*, İ.Ü Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1967, s. 140-144; *Jandarma Genel Komutanlığı Tarihi*, Cilt 1, s. 137; *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi (1793-1908)*, Cilt III, Genelkurmay ATASE Başkanlığı Yayını, Ankara 1978, s. 252.

⁴³ Koparan, *a.g.t.*, s. 13; *Jandarma Genel Komutanlığı Tarihi*, Cilt 1, s. 148-149;

⁴⁴ Hakan İnankul-Kadir Caner Doğan, “Modern Devlet ve Türk Polis Teşkilatı Üzerine Bir İnceleme”, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, 2016, s. 176-177; Karakaş, *a.g.e.*, s. 16-17; Ergut, *a.g.e.*, s. 15-17.

⁴⁵ “Modern polislik kavramı ile ilgili farklı özellikler belirtilmiştir. Bunlardan ilki Bayley tarafından ortaya atılmıştır. Bayley’e göre; modern polisin üç temel özelliği vardır. Bunlar; kamusalılık, uzlaşma ve profesyonelliktir. Mawby ise modern polisliğin başlangıcını Bayley’in kriterlerine bağlı kalarak 15. Yüzyıl Alman ülkelerinde ki şehir kurulan yönetim sistemleri ile açıklamıştır.” Ferdan Ergut, “Polisliğin Uluslararası Boyutları: Avrupa Tarihinde Polis”, *Toplumsal Tarih*, Sayı 117, 2003, s.43-44; İnankul-Doğan, *a.g.e.*, s. 95.

Ayrıca polislik mesleğinin modern anlam kazanabilmesi adına bir takım evrensel ilkeler oluşturulmuştur⁴⁶. Polis teşkilatında modernleşme çabaları ise; delilden zanlıya ulaşma, polis merkezlerinde alınan kişi ifadelerinin gerektiğinde kişinin konutunda veya işyerinde önlemler alınması, insan hakları ihlallerine sıfır tolerans prensibinin keskin kurallara bağlanması, polisliğe yapılan yatırımların artması, meslek içi eğitimlerin çağın gereklerine uygun hale getirilmesi, polisin çalışma saatlerinde ve özlük haklarında hatırı sayılır iyileştirmelerin yapılması gibi idarî ve hukukî düzenlemeler ile eğitime yönelik atılımlarla devam etmektedir⁴⁷.

1.5. Dünyada Polis Hizmetleri

Dünya üzerindeki iç güvenlik teşkilatları, genelde polis ve jandarma teşkilatları şeklinde görülmektedir. Genel itibarıyla bütün ülkelerdeki polis teşkilatı amaç ve hizmet noktasında güvenliğin korunmasına dayalı bir sisteme sahiptir. Tabii bu durumun dışında ideolojik ve idarî farklılıklar nedeniyle ülkeler arasında farklı polis hizmetleri görülmektedir. Dünya ülkeleri içerisinde en gelişmiş güvenlik teşkilatına sahip olan İngiltere’de halkın emniyet ve asayişini sağlayan ve bunun yanında kralı koruyan bir kuvvet olarak polis teşkilatı ortaya çıkmıştır. Avrupa’nın en eski ve etkili polis teşkilatına sahip olan bu ülkedeki polisler görevlerini iki aşamada yürütmektedir. Bunlardan ilki, suçların işlenmesine mani olmak, ikincisi de halkın emniyetini sağlayarak devlete güveni arttırmaktır. Hizmet olarak Londra polisi, güvenlik polisi, belediye polisi ve S.A.S olmak üzere 4 farklı şekilde yürütmektedir⁴⁸.

Amerika Birleşik Devletleri’nde ise asayiş ve güvenlik konusu önemli bir problem teşkil etmiştir. Sistematiik olarak üst bir üniteye sahip olan polis teşkilatının başında şerif bulunmaktadır. Polisin görevleri arasında kanunların tatbiki, araçların kontrolü, trafik düzeninin sağlanması, suç ve suçluların tatbiki ve asayişin sağlanması gibi işler olmuştur⁴⁹.

⁴⁶ “Bu ilkeler; polislik, uygarlık mesleğidir, polislik, bir güvenlik mesleğidir, polislik, bir uzmanlık mesleğidir, polislik, zor kullanma mesleğidir, polislik, kariyer mesleğidir, polislik, disiplin mesleğidir, polislik, dedektiflik mesleğidir, polislik, fedakârlık mesleğidir, polislik, itham ve iddia mesleğidir, polislik, statiko mesleğidir, polislik, tekel mesleğidir, polislik, yol göstericilik mesleğidir şeklinde olmuştur.” Remzi Fındıklı, “Polislik Mesleğinin Evrensel Değerleri ve İlkeleri”, *Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik*, (Ed: Tülin Günşen İçli-Fatih Karaosmanoğlu), Nobel Yayıncılık, Ankara 2003, s. 13-18.

⁴⁷ İnankul-Doğan, *a.g.e.*, s. 96-97.

⁴⁸ Raymond B. Fosdick, *Avrupa Polis Sistemleri (1914)*, (Çev: Fetullah Eraslan), EGM Yayınları, Ankara 2006, s. 2-4. Akman, *a.g.e.*, s. 116.

⁴⁹ Akman, *a.g.e.*, s. 117.

Fransa'da ise polis teşkilatı orta çağa kadar uzanan tarihi bir geçmişe sahiptir. İç işleri bakanlığına bağlı olan bu teşkilat, şehirlerin emniyet ve asayişinin sağlanmasından sorumludur. Fransız idare yapısı içerisinde, bölge, il ve ilçelerde asayiş görevlerini yürüten Fransız polisi, valilerin emri altında bulunmaktaydı. Tıpkı İngiltere'de olduğu gibi iç güvenlik polisi, adli polis, idarî polis ve hudut polisi olmak üzere 4 farklı kategoride polis teşkilatı görev almıştır⁵⁰.

Rusya'da yürütülen polis hizmetleri belirli bir ideoloji çevresinde yürütülmektedir. Önceleri askerî birlikler tarafından yürütülen asayiş hizmetleri, Bolşevik İhtilali'ndan sonra güvenlik hizmetinde değişikliklere gidilmiştir. Genel Milis Teşkilatı adı altında iç işlerine bağlı bir polis teşkilatı kurmuştur. Rusya polisinin en önemli görevleri arasında politik faaliyetlerin takibi, suçluların yakalanması ve asayişin sağlanması gelmektedir. Ayrıca Rusya polisinin bu görevleri dışında birde sınırları içerisinde kurulmuş olan kooperatiflerin yönetici ve yönetici yardımcısı görevi de vardır⁵¹.

Yukarıda örnek olarak verilen ülkelerden de anlaşılacağı üzere genel itibariyle halkın huzurunun korunması ve asayişin sağlanması esas alınmıştır. Polis teşkilatının farklı ülkelerde kurulmuş olmasının temel nedeni de ülkelerin iç güvenlik ihtiyacı duymasından kaynaklıdır. Osmanlı Devleti'nde de kurulmuş olan Polis teşkilatı tıpkı diğer ülkelerde olduğu gibi bir ihtiyacın sonucu olarak suçla ve suçluya etkin bir şekilde mücadele edilmesi için ortaya çıkmıştır.

1.6. Osmanlı'da Polis Teşkilatı

Tarihî dönem içerisinde geniş bir anlam kazanarak bütün Avrupa devletlerinde hükümet faaliyetlerini ve kamu düzenini kapsayan bir anlamda kullanılmaya başlayan Polis, Yunanca, "*Politeia*" kelimesinin karşılığı olarak kent ve uygarlık anlamında kullanılmıştır. Fransa'da ise devletin amacını ve faaliyetlerini ifade etmek için "*La Police*" kelimesi kullanılmıştır. Almanya'da bu kavramın karşılığı "*Jus Policia*" kelimesi olmuştur⁵². İngiltere'de de düzenli bir inzibat kuvveti anlamı olarak "*Police*" kelimesi kullanılmıştır.

⁵⁰ Ümit Cizre-İbrahim Cerrah, *Güvenlik Sektörü Yönetişimi: Türkiye ve Avrupa*, DCAF-TESEV Yayınları, İstanbul 2008, s. 116-11; Akman, *a.g.e.*, s. 119.

⁵¹ Akman, *a.g.e.*, s. 122-123.

⁵² Süheyp Derbil, "Polis Kavramı", *AÜHF Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, 1944, s. 474; Sıddık Sami Onar, *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, Cilt 3, Hak Kitabevi, İstanbul 1966, s. 1476; Ahmet Hamdi Aydın, "Özel Güvenlik Teşkilatı: Kuruluşu, Görevleri, Yetkileri", *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1-2, 2002, s. 125.

Kullanılan bu sözcük nispeten yenidir⁵³. Çünkü İngiltere’de polis teşkilâtının kuruluşu 18. yüzyıla dayanmaktadır. Londra’da ise polis teşkilâtının kuruluşundan önce küçük ve birbirinden ayrı güç ve yetkilere sahip yerel kuvvetler vardır. Bu yerel kuvvetler, sahip oldukları yetkilerden ötürü anlaşmazlıklara düşmüştür. Bundan dolayı da bu sisteme son verilmiştir. Daha sonraki süreçte ilan edilen 1729 tarihli Peel Kanunu ile Londra’da Polis Teşkilâtı kurulmuştur. İlerleyen süreçte yapılan değişikliklerle de günümüz polis teşkilâtının son halini 1829 tarihinde almıştır⁵⁴.

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere polisin farklı tanımlarına rastlamak mümkündür⁵⁵. Polis teşkilatını genel olarak, devletin, güvenliğini ve refahını koruyan, kamu düzenini sağlayan, hukukun üstünlüğünü koruyan ve suçların önlenmesine yarayan bir kolluk gücüdür şeklinde tanımlamak mümkündür. Bu tanıma yakın bir anlam olarak Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde ise “*şehirde kamu düzenini, huzur ve güvenliğini sağlayan kuruluş, zabıta, kolluk*” anlamına gelmektedir⁵⁶.

Bizde ise Fransızca adı olan “*La Police*” kelimesinden hareketle, polis kavramı kullanılmıştır⁵⁷. Bu kuruluşun Türkçe terminolojide değişik tanımları yapılmıştır. S. Sami Onar’a göre polis, bir memleketin iç sükûn ve emniyetini, sağlık ve intizamını temin eden ve fertlerin şahıslarına ve mülklerine vaki olacak taarruzları koruma görevlisi olmuştur⁵⁸. Tahsin Bekir Balta’ya göre, polis kelimesi şehir kavramını ifade eden Yunanca bir kelimedir. Bu kelime devlet, anayasa rejimi ve kamu düzeni gibi farklı anlamdadır⁵⁹.

Polis mesleği açısından önemli bir yere sahip olan 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (PVSK)’nın 1. Maddesinde polisin tanımı, “*asayiş, amme, şahıs tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini koruyan, halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin eden, yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet-yardım eden, kanun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapan silahlı*

⁵³ Polis Mecmuası, Sayı: 44, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1331, s. 107.

⁵⁴ Polis Mecmuası, Sayı: 47, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1331, s. 170.

⁵⁵ “*Mösyö Lepine’ye göre: polis; öncelikle düzenin, şahsî güvenliğin ve bina dokunulmazlığının korunmasının sağlanmasından sorumlu düzenli heyetten oluşan bir zabıta teşkilâtıdır.*” Polis Mecmuası, Sayı: 44, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1331, s. 107.

⁵⁶ Seda Yıldız, “Türkiye’de Polis-Siyaset İlişkisine Dönemsel Bir Bakış: 12 Mart 1971-12 Eylül 1980 Arası Türk Polis Teşkilatı”, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2015, s. 33.

⁵⁷ Nurettin Akman, *Yönetimde İç Güvenlik ve Jandarma*, Genelkurmay Basım Evi, Ankara 1991, s. 46-47.

⁵⁸ Onar, *a.g.e.*, s. 1476.

⁵⁹ Tahsin Bekir Balta, *Kısa İdare Hukuku*, Amme Enstitüsü Yayını, Ankara 1962, s. 7-8.

bir kuvvettir” şeklinde yapılmıştır⁶⁰. Polis kavramı devlet sistematiğine göre farklılıklar gösterebilmektedir. Totaliter ülkelerde, polis hukuku istediğini istediği gibi yapan, değiştiren ya da uygulayan icra organının ikinci temsilcisidir. Demokratik devletlerde ise, polisin görevi devlet yaptırımının uygulanmasının gerek olmadığı bir kamu düzenini sağlamaktır.

1.6.1. Polis Teşkilatın Kuruluşu

İnsanların toplu halde yaşamaya başlamalarından itibaren çıkar çatışmaları başlamıştır. İşte bu çıkar çatışmalarını denetleyen bir güç olarak polis kavramı ortaya çıkmıştır. Böylelikle polislik sistemine giden yolun ilk adımı atılmıştır⁶¹. Geçmiş dönemlerde polisin görevlerine baktığımızda, tarihin ilk çağlarından itibaren pek çok değişim geçirdiği görülmektedir. Güvenliği sağlama ve savunma ihtiyacından kaynaklı olarak güvenliğin sağlanması ihtiyacını hissedilmiştir. Devlet merkezli örgütlenmiş toplumlarda, toplumun düzen ve güvenliğinin sağlanması görevini devlet üstlenmiştir. Güvenliğin sağlanması ilk zamanlarda tüm vatandaşların görevi iken, zamanla örgütler aracılığıyla yerine getirilmeye başlanmıştır. İlk kurulan devletlerde polislik görevini askerlerin yaptığını, polisin binlerce yıl öncesinden beri Babil, Mısır, Bizans ve İslam devletlerinde var olduğunu bilmekteyiz⁶².

Siyasî kurumların ve hukukun doğuşu ile birlikte ortaya çıkmış olan polislik kurumu, sitenin devamını ve düzenini sağlamaktır. Romalılarda düzeni sağlama yetkisi krala verilmiş olup zamanla güvenlik ihtiyaçlarının artması ile birlikte kurumlarda uzmanlaşmalara gidilerek düzenin sağlanması için devlet içinde yeni birimler kurulmuştur⁶³. Güvenlik kavramı, modern toplumlarda iç ve dış güvenlik şeklinde ikiye ayrılmıştır. Bununla birlikte, dış güvenlik alanı askere özgü olarak kalmış, iç güvenlik ise askerden bağımsız bir teşkilatlanma biçimi olarak polislik kurumuyla sağlanmaya başlanmıştır. Günümüzdeki çağdaş polislik anlayışı 18. ve 19. yüzyılda meydana gelen sosyal, siyasî, ekonomik, endüstriyel ve teknolojik alanlardaki gelişmeler, hızlı nüfus artışı, şehirleşme, toplumun örgütlenmeye başlaması ve yeni suç türlerinin ortaya çıkması gibi gelişmeler polis kavramını günümüzdeki boyuta taşımıştır.

⁶⁰ Resmi Gazete, Tarih 14 Temmuz 1934, Sayı: 2751.

⁶¹ Yıldız, *a.g.t.*, s. 36-37.

⁶² R.Fusun Sokullu Akıncı, *Polis-Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi: Polis Alt Kültürü ve İnsan Hakları*, Gümüş Basımevi, İstanbul 1990, s. 23.

⁶³ Akıncı, *a.g.e.*, s. 21.

Tarih boyunca çeşitlilik gösteren suçlar, devlete, şahsa, cana, mala, ırza karşı olmak şeklinde sınıflandırılmıştır. Suçların bu tür özellikler kazanmasıyla birlikte polis de gerekli önlemler alabilmek için kendi içinde bölümlere ayrılarak uzmanlaşmaya başlamıştır⁶⁴. Her polis örgütü bir siyasal bağlamın içinde oluşmuştur ve siyasal bir doğaya sahiptir. Bu durum da polise önemli bir siyasal sorumluluk yüklemiştir⁶⁵.

Polislik vazifesinin ordunun elinden alınmasıyla beraber yeni kurulan bu kuruma karşı toplum nezdinde bir takım talepler gündeme gelmiştir. Ayrıca polisle birlikte ortaya çıkan yasalarla polise yetki verilmiş ve devlete karşı bir sorumlu tutulmuştur, bu da, vatandaşların hak taleplerini kolaylaştırmıştır. Polisin ortaya çıkışı ile ilgili genel nokta ise kurumun ortaya çıkarken devletin kendine özgü bir deneyim yaşadığı gerçeğidir. Modern devlet ile eş zamanlı ortaya çıkan polislik kurumlarında her devletin yaşadığı modernleşme sürecinin farklılığı ve toplumsal karşılığı polis biçimlerini de etkilemiştir⁶⁶. Osmanlı Devleti'nin modern devlete geçiş sürecinde polis kurumunun modernize edilmesi amaç edinmiştir. Böylelikle ordudan ayrılarak bürokratik bir model çerçevesinde kurgulanan polis sistemi, devletin içteki egemenliğinin bir göstergesi haline gelmiştir.

Türk medeniyet tarihinde iç güvenlik unsuru binlerce yıldır devlet yönetiminde önemini korumuştur. Eski Türklerden itibaren 1913 tarihli Polis Nizamnamesi'nin yayımlanmasına kadar geçen süreci göz önünde tutarsak, iç güvenlik yönetiminin askerî yönetimin bir parçası ya da askerî yönetimin bir benzeri durumunda olduğunu görürüz. Türklerde emniyet ve asayiş hizmetlerinin yönetim sisteminin değişimi ve çeşitlenmesinde Türklerin İslamiyet'i kabulü önemli etkileri olmuştur. Çünkü bu evreden sonra adalet işlerinin iç güvenlik hizmetleriyle bir arada yürütülmesi biçimi mülkî bir otorite emrinde askerlerle emniyet ve asayiş hizmetleri yürütülmüştür⁶⁷.

Türk polis teşkilatının modern yapıya geçiş sürecinin başlangıcı, Osmanlı'nın diğer tüm devlet organlarındaki modernleşme çalışmalarının başladığı Tanzimat Dönemi'ne dayanmaktadır. Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılda başlayan modernleşme çalışmalarının bir sonucu olarak öne çıkan sivil ve rasyonel bir bürokrasinin oluşum süreci, polislik

⁶⁴ Ferdan Ergut, *Modern Devlet ve Polis*, İletişim Yayınları, İstanbul 2012, s. 14-15.

⁶⁵ Yıldız, *a.g.t.*, s. 49.

⁶⁶ Mehmet Karakaş, *Türk Polisinin Mesleki Profili*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Afyon 2003, s. 17-20.

⁶⁷ Fisun Toksöz, "Kolluk Kuvvetleri", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 6, İletişim Yayınları, İstanbul 1985, s. 1626-1627.

hizmetlerine de yansımış, polisin ilk kez ordudan, yani askerî sistemden bağımsızlaştırılmasının temelleri, 19. yüzyılın ilk yarısında ortaya atılmaya başlanmıştır⁶⁸.

1800 tarihli Paris Emniyet Müdürü'nün görevlerini düzenleyen kararnamenin Fransızca'dan Osmanlı Türkçesine çevrilmesiyle oluşturulan 1845 tarihli ilk Polis Nizamnamesi ile İstanbul'da ilk polis teşkilatı kurulduğu kabul edilir. 1845 Polis Nizamnamesi ile ilk Polis teşkilatı yapılanmasının ardından, Osmanlı Devleti'nin yenileşme çalışmaları kapsamında Avrupa'daki örneklere göre bir polis teşkilatı kurulması girişiminin gerçekleştirilmesine çalışılmış ve bu konuda mesafeler kaydedilmiştir. Bu nizamnamede polise ilişkin ülke içi seyahatleri kontrol, ikamet belgesi düzenleme, resmî ve umumî yerlerin korunması, sahte dilencilere engel olma, han, otel ve lokanta gibi yerlerin kurallara uygunluğunu denetleme, dernekleri denetleme, oyun ve eğlence yerlerinin güvenliğini sağlama gibi görevler verilmiştir⁶⁹. Osmanlı'nın son döneminde çıkan ve çoğu kaybedilen büyük savaşlar nedeniyle Osmanlı topraklarını koruma görevine yoğunlaşan askerî güçler, iç güvenlik alanında çeşitli sorunlarla karşılaşılmasına neden olmuştur. Çünkü ordunun iç güvenliği sağlamada yetersiz kalmıştır.

Askerlerin dış güvenlik işlerine daha yoğun bir şekilde eğilmesinin ardından iç güvenlik işleri için askerî güçten ayrı olarak aynı zamanda da bürokratik yapıda bir kuruma ihtiyaç doğmuştur. Bu durumdan ötürü 1879'da ordudan ayrı, ancak askerî bir sistem dâhilinde bir kuvvet olarak, polis teşkilatının sivilleşmesinin temelleri atılmıştır. I. Meşrutiyet ilanı ile birlikte kurulan hükümet programında yer verilen bu düzenleme ile Zaptiye Müşavirliği'nin yerine Zaptiye Nezareti kurulmuştur. Bu tarihten itibaren polis teşkilatı fiili olarak doğmuştur. İlk başlarda İstanbul'un emniyet ve asayişinden sorumlu olmak üzere İstanbul, Üsküdar, Beyoğlu polis müdürlükleri ve Beşiktaş polis memurluğu olarak dört polis dairesinden oluşan bir merkez kuruluşu, taşrada ise baş komiserlerin idaresinde 15 ilde yapılandırılmıştır. 1909 yılında Zaptiye Nezaretinin kaldırılıp, 1913'de Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nin kurulmasına kadar geçen bu süreçte polis teşkilatlanması tamamlanmıştır⁷⁰. Bu teşkilatın başına dönemin Hareket Ordusu komutanlarından Jandarma albayı Galip Bey getirilmiştir⁷¹.

⁶⁸ Ergut, *a.g.e.*, s. 83-85.

⁶⁹ Toprak, *a.g.m.*, s. 1270.

⁷⁰ Toprak, *a.g.m.*, s. 1272.

⁷¹ Ali Birinci, "Türk Polis Tarihinde İlkler", *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, 1999, s. 24-25; Mustafa Çufalı, "Türk Polis Tarihi", *Türkiye'de Devlet Toplum ve Polis*, (Ed: Hasan Hüseyin Çevik-Tarkut Göksu), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002, s. 23-24.

1896 tarihli bir nizamname ile polis teşkilatı, görev ve yetki bakımından hukukî bir zemine kavuşmuştur. 18 Nisan 1907 tarihli nizamnamenin yayımlanmasıyla da bu durum biraz daha yerleşmiştir. Bahse konu 1907 Nizamnamesi ile polis, ülkenin genel güvenliğini sağlama, asayişin devamı ve istikrarının temini göreviyle sorumlu tutulmuştur. 21 Mayıs 1913 tarihinde de yeni bir nizamname yapma çalışmaları başlamış, fakat I. Dünya Harbi'nin çıkması nedeniyle sadece bir bölümü yayınlanabilmiştir. 21 Mayıs 1913 tarihli Polis Nizamnamesi, II. Meşrutiyet devrinin şartlarına göre hazırlanmış ve polisin örgütlenmesi, görev ve yetkileri, personelin özlük işleri, polisin kıyafetler, polisin iş ve işlemlerini yeniden düzenlemiştir. Ayrıca polis, piyade, süvari ve sivil olmak üzere üç sınıfa ayrılmıştır⁷².

II. Abdülhamid dönemindeki Polis teşkilatı emniyet ve asayiş hizmetlerinin siyasî iktidarın halk üzerindeki denetleme ve kontrol aracı olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca polis teşkilatı ilk kez ordudan idarî, fiilî ve zihniyet yönünden ayrıştırılmaya çalışılmıştır⁷³. İlk polis okulu Selanik'te açılmış, bu dönemde siyasî gerekçelerle kapatılmış ve yerine Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak İstanbul'da başka bir polis okulu açılmıştır. Polis okulları Beyrut, Erzurum, Bağdat, Adana ve Trabzon'da da açılmıştır⁷⁴.

1.6.2. Kurtuluş Savaşı'nda Polis

TBMM'nin kuruluşundan bir süre sonra bugünkü Emniyet Genel Müdürlüğü'nün fikrî temelleri atılmıştır. Böylelikle, İstanbul'da ve Ankara'da olmak üzere iki ayrı fakat aslında aynı görevi üstlenen bu iki teşkilat tek bir teşkilat olarak görev yapmaya başlamıştır. Savaş yıllarında görev alanı İstanbul ile sınırlı kalan Emniyet Umumiye Müdüriyeti, savaşın kazanılması sonucu Türkiye Cumhuriyeti'nin başkentinin Ankara'da kurulan "*Emniyet Genel Müdürlüğü*" ile birleşmiştir. Mondros Mütarekesi'nden (30 Ekim 1918) itibaren Mili Polis Teşkilatı'nın kurulduğu (24 Haziran 1920) tarihine kadar, bütün yurttaki Osmanlı Devleti'nin polisi olarak hizmet etmiştir. Polis Teşkilatı ise, bir yandan işgallere karşı mücadele etmiş, diğer yandan yurdun iç güvenliğini sağlamaya çalışmıştır. Ayrıca, Türk Polisi, işgal altında bulunan bölgelerde emniyet ve asayiş sağlamıştır. Bunun yanı sıra yeni kurulmuş olan bu teşkilatın kadrosu yetersiz ve zayıftı. Teşkilatın eksiklerini gidermek için de 19 Mayıs 1930 tarihinde "*Dâhiliye Vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanun*" çıkarılmıştır. Bu kanunla birlikte Emniyet Genel Müdürlüğü'nün görev

⁷² Çufalı, a.g.m, s. 143.

⁷³ Ergut, a.g.e, s. 143.

⁷⁴ Toprak, a.g.m, s. 1271.

ve sorumlulukları net bir şekilde belirlenmiş, yönetsel yapılanması sağlanmış ve trafik hakkında düzenlemelere gidilmiştir⁷⁵.

1.6.3. Polisin Görev ve Sorumlulukları

Devletin en büyük görevi kamu düzenini sağlamaktır. Bir kolluk kuvveti olan Polis Teşkilatı, insan hakları hukukunu gözeterek, ulusal (yerel) hukuktaki kanunlar çerçevesinde görev ve sorumluluklarını yerine getirirler. Polis Teşkilatı'nın, genel olarak üç temel görevi vardır. Bunlar; suçu tespit etmek ve önlemek, kamu düzenini sağlamak, ihtiyacı olanlara yardım etmek. Polis Teşkilatı'nın en temel görevleri olarak devriye gezme, suç soruşturması ve trafik işleri gelmektedir. Devriye gezme görevinin esas amacı ise her zaman halka destek olmak ve toplumsal düzeni sağlamaktır. Polis Teşkilatı'ndaki teşkilatlanma yapısı da suç türlerine göre şekillenmiştir⁷⁶. Her biri uzmanlık gerektiren şubelere ayrılmıştır.

Toplumun temel güvenliğinin sağlanmasını kendine vazife ededen Polis Teşkilatı, suç ve suçlu ile alakalı her türlü mağdur sıfatı taşıyan kimseleri de korumak zorundadır⁷⁷. Üniformalı bir şekilde görev yapması ise devlet gücünün yansımasıdır. Yani, Polis ne kadar güçlü ve otoriter olursa devlet de bir o kadar güçlü gözükmektedir. Polis Teşkilatı'nın bu temel görevlerinin yanı sıra birtakım yardımcı görevleri de bulunmaktadır. Bu yardımcı görevler olarak; yangın söndürme, ceza evi, ulaştırma, park kontrolü, sınır kontrolü, pasaport gibi idarî görevler, kovuşturma görevleri, istihbarat görevleri ve önemli sayılabilecek kişilerin korunmasını sayabiliriz. Polislerin durdurma, arama, kimlik sorma, yakalama, zor kullanma, sorgulama, gözaltına alma, tutuklama ve güç kullanma gibi bir takım yetki ve sorumlulukları vardır. Bu yetkiler ise hem ülke içinde hem de uluslararası alanda kabul görmüştür⁷⁸.

1.6.4. Polis Meslek Eğitimi

Polislik mesleği, diğer meslek gruplarında olmayan bir takım farklı özelliklere sahiptir. Polisler, devletin meşru güç kullanmasının bir unsuru olarak görev yapmaktadır.

⁷⁵ Kasım Tatlıhoğlu, "Türk Polis Teşkilatı'nın Yapılanması ve Tarihten Günümüze Üstlendiği Misyon ve Sorumluluk Üzerine Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme", *Tarihte Türk Polis Teşkilatı Sempozyumu*, (Ed: Muammer Gül-Mustafa Kandemir), Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2013, s. 94.

⁷⁶ Halil İbrahim Mil, "Türkiye'de İç Güvenlik Teşkilatları ve Özellikleri", *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyon Dergisi*, Cilt 5, Sayı 11, s. 2014, s. 45-46.

⁷⁷ Mehmet Erkan Baş, "Emniyet Teşkilatı Personeli Meslek Etiği", *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005, s. 29-35; Fatih Beren, "Polis Meslek Etiği", *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1/2, 2002, s. 76-83.

⁷⁸ İbrahim Cerrah, "Avrupa Polis Etiği Kuralları ve Türkiye'de Güvenlik Personelinde Mesleki Sosyalleşme, DCAF-TESEV", *Güvenlik Sektörü Çalışmaları Dizisi*, Cilt 3, İstanbul 2008, s. 16.

Görevlerini ifa ederken de oldukça dikkatli davranmak durumundadırlar. Görev ve sorumlulukları çerçevesinde özgürlükleri kısıtlayıcı ve hatta ortadan kaldırıcı otoriteye sahip olabilmekte ve yapılan fiziki müdahaleler ise bazen yaralanma ve hatta ölümlerle sonuçlanabilen olayların aktörü olabilmektedir. Bütün bu özellikler, polislerin iyi eğitim almasını, insanî değerleri gözetmesini ve iletişim becerilerinin gelişmiş olmasını zorunlu bir hale getiriyor. Yani, polislik mesleği değişime direnen ve yeniliklere zor adapte olan meslek grubu içerisinde yer almaktadır. Bütün bu özelliklerin doğru bir şekilde gelişmesi açısından da polis meslek eğitimleri önem arz etmektedir. Bu bağlamda meydana gelen Sanayi ve teknolojiye ilişkin gelişmeler ve halkın yükselen eğitim düzeyi, ister istemez polisin kaliteli bir eğitim almasını, polisin toplumla beraber bilgisini güncelleştirmesi gereksinimini artırmıştır. Diğer bir husus ise, güvenlik güçlerinin halkın istekleri doğrultusunda görev yapmış olmalarıdır. Görüldüğü üzere Türk Polis Teşkilatı'nın geniş ve açık sistemli bir örgüt çerçevesinde mesleki eğitimler yürütülmüştür⁷⁹.

Osmanlı döneminde, Türk polisinin mesleki eğitimin yapılması için 1907 yılında Selanik'te ilk polis okulu açıldı. 10 Nisan 1945'te yayınlanan 17. maddelik Polis Nizamnamesi ile ilk defa polis adıyla dünya devletlerindeki benzeri polis teşkilatı kurulmuştur. Bu dönemde, emniyet örgütünde görev yapan polis memurları her ne kadar okuma ve yazması olanlar arasından seçilmiştir. İnsan kaynağını ise aşamalı bir şekilde yükseltmek kaydıyla okur-yazar, ilköğretim, ortaokul ve lise öğrenimi görenler arasından karşılamaya başlamıştır. Mesleğe ilk girişte verilen eğitimler dışında meslek içi kurslar ve uygulamalı görev eğitimleri verilmiştir⁸⁰.

1.7. Suç ve Suçun Tanıtımında Öncü Bir Yayın Olarak: Polis Mecmuası

Daha önceden yayınlanmış olan Polis gazetesinin⁸¹ meslek mensuplarına yapmış olduğu olumlu etkisi Polis Mecmuası'na da yansımıştır. Polis Gazetesi'nin çıkarılmasında bazı aksaklıklar yaşanması ve basım ve yayımı ile ilgili sorunlar sebebiyle sistemli bir yapıya sahip, içerik olarak da daha gelişmiş meslekî bir polis dergisi çıkarma düşüncesi doğmuştur. Bununla ilgili olarak Polis Mecmuası hakkında Emniyet-i Umumiye

⁷⁹ Serkan Küçükdoğru, "Polislik Mesleğinin ve Polis Meslek Yüksekokullarında verilen İnsan Hakları Eğitiminin İrdelenmesi", *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011, s. 67-68; Beren, a.g.m, s. 76-77.

⁸⁰ Ayşen Bakioğlu-Kenan Özcan, "Polis Eğitiminin Değerlendirilmesi", *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 17, 2003, s. 19.

⁸¹ "Polis Mecmuasının yayınlanmasından bir süre öncede, kısa süreli bir dergi deneyimi yaşanmıştır. İstanbul Umum Polis Müdürü Mazhar Bey'in kendi girişimleri ile başlattığı "Polis" adlı gazete, 1911 yılında yayınlanmaya başlamış ancak otuz sayı sürmüştür." Alyot, a.g.e, s. 769.

Müdüriyeti'nce çalışmalar yürütülmüştür⁸². Bu doğrultuda hazırlanmış olan “*Polis Mecmuası'nın Sûret-i Neşr ve İdâresini Muhtevi Talimât*” adlı düzenlemeyle taslağı hazırlanmış ve dönemin Dâhiliye Nezareti'ne (İçişleri Bakanlığı'na) sunularak 15 Mayıs 1913 tarihinde onaylanmıştır⁸³.

Böylelikle çalışmamızın odak noktası olan Polis Mecmuası, resmi ve aynı zamanda Polisiye bir yayın organı olarak 10 Temmuz 1329 (23 Temmuz 1913) tarihinden itibaren İstanbul'da Matbaa-i Osmaniye adlı yayın evinde yayın hayatına başlamıştır. Dergi çalışmaları İstanbul Adliyesi'nde yürütülmüştür. Müdürlüğüne ise Emniyet-i Umumiye Mümeyyizi Sadi Bey vekâleten atanmıştır. 1909'da Zaptiye Teşkilatı'nın yerini almış olan Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti tarafından çıkarılmaya başlayan Polis Mecmuası, 15 günde bir yayınlanmıştır. 1924 yılına kadar İstanbul'da yayın hayatına devam etmiş ve bir süre yeni kurulmuş olan İçişleri Bakanlığı'nın bünyesine alınmıştır⁸⁴. 1930 yılından sonra ise Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne devredilmiş ve 1937 yılına kadar yayın hayatına burada devam etmiştir. Bugün yayınlanan “*Polis Dergisi*” ise bu mecmuanın bir devamı niteliğindedir⁸⁵.

Polis Mecmuası, anlattığı ya da inanmamızı beklediği olaylar dizisini gözümüzün önüne getirirken, diğer taraftan da polis teşkilatının geldiği aşamaları, polisler uyarılarda bulunmayı ihmal etmeyen bir meslek dergisidir. Mecmua, söz konusu Emniyet Müdürlüğü ya da iktidar kadroları içinde oldukça önemlidir. Öyle ki, 1923 yılındaki ödemeler listesinde, Mecmua müdürüne 3500 kuruş ve I.sınıf kâtibin 1500 kuruş maaş verilmiştir. Bu dönemde Emniyet Genel Müdürü'nün maaşının 6000 kuruş olduğunu gördüğümüzde daha bir önem anlaşılmaktadır⁸⁶.

⁸² Emniyet-i Umumiye Müdürü Galip Bey (1866-1939) tarafından Padişaha sunulmak üzere hazırlanmış olan bu resmi yazıda, mecmuanın çıkarılması için bazı amaçlara dikkat çekilmiştir. Bunlar; “çıkartılan kanun, nizamname ve bazı emir ve talimatların meslek mensuplarına iletilmesi, meslek erbabının hem maddi, hem manevi olarak geliştirilmesi, asayiş ve emniyetle ilgili memlekette meydana gelen olayların ve bununla ilgili alınan tedbirlerin, başarı ve tecrübelerin yayınlanması, polislikle birlikte kamu güvenliği ve asayişin sağlanması ile ilgili yeni gelişmelerin aktarılması, bu şekilde memurların geliştirilmesi, eğitilmesi ve uzmanlaşmanın sağlanması, fedakârlıkları görülen memurların fotoğraflarının yayınlanması ile teşkilat mensuplarının teşvik edilmesi, suçlulara veya sabıkâlılara ait eşkâllerin yayınlanması ve polisin yapmış olduğu faaliyetlere ait fotoğrafların yayınlanmasından oluşmaktadır”. *Belgelerle Türk Polis Tarihi*, Cilt 6, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2017, s. 238-239-242-508.

⁸³ *Belgelerle Türk Polis Tarihi*, Cilt 6, s. 238-239.

⁸⁴ Ahmet Yeşilyurt, “Polis Mecmuası (1913-1928)’nda Polis ve Cinayet”, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013, s. 5.

⁸⁵ Derviş Okçabol, *Türk Zabıta Tarihi ve Teşkilat Tarihçesi*, Polis Enstitüsü Neşriyatı, Ankara, 1940, s. 97.

⁸⁶ Yeşilyurt, a.g.t, s. 7-9.

Mecmuanın amacı ise “*polisin tenvîr-i fikrine ve mesleğin terakkisine hâdim olmak*” şeklinde belirtilmiştir⁸⁷. Mecmua, polis köpeklerinin kurum hizmetinde kullanılması, kriminal bilgilere yer verilmesi, birden fazla suç çeşidinin anlatılması, ünlü ve sabıkalı hırsızların resimlerine yer verilmesi, suç türlerine dair yazıların kaleme alınması, mesleğin batıdaki örneklerinden hatırat ve Avrupa polis teşkilatlarının çalışmaları gibi geniş bir yazı kataloğuna yer verilmiştir⁸⁸. Farklı sayılarından derlenmiş asayişe konu olan haberler tezin en önemli bölümünün konusunu teşkil edecektir

1.7.1. Polis Mecmuası'nın Fiziksel Özellikleri

Polis Mecmuası, 15 günde, daha sonra ayda bir yayınlanmıştır. Mecmua'da, özellikle Balkan Savaşları'nda meydana gelen olaylarla ilgili olan Servet-i Fünun ve Tasvir-i Efkâr gazetelerinin haberlerine ve fotoğraflarına yer verilmiştir. Mecmuanın ilerleyen bölümlerinde yabancı polis teşkilatındaki ilerlemeler ve bu gelişmelerin Türk Polis Teşkilatına yansımaları ele alınmıştır. Polis Mecmuasının daha sonraki dönemlerinde, mali sıkıntılardan ötürü resim ve fotoğraflara daha az yer verilmiştir. Mecmuanın ilerleyen bölümlerinde yabancı polis teşkilatlarındaki teknik ilerlemelere ve genel müdürlük binalarının fotoğraflarına yer verilmiştir. Ayrıca yaşanan önemli suç olaylarının resimleri ve olay yeri görüntülerine de yer verilmiştir⁸⁹.

40. sayıdan itibaren mecmuanın harfleri küçültülmüş, her sayı resimlerle beraber yirmi sekiz sayfa olarak çıkarılmıştır. Bu zaman aralığında çıkan sayılar incelendiğinde, Birinci Dünya Savaşı'nın ekonomik etkilerinin, dergi basım maliyetini arttırdığı görülmektedir. Mütareke döneminde (1918-1922) derginin sayfalarının 12 sayfaya düştüğü, konu başlıklarında ise bir sınırlamaya gidildiği görülmektedir⁹⁰.

EK 1'de yer alan Polis Mecmuası'nın 1. Sayısının ilk sayfasını incelediğimizde, göze ilk olarak kapak kısmında, yıldızlı ve hilal bulunan bir gecede yüksek bir yerden İstanbul'a bakan bir Türk polisi resmi kullanılmıştır. Ayrıca, arka sayfasında derginin alfabetik fihristine yer verilmiştir. İlk sayılarda ve resimli kapağın bulunmadığı kapak kısmında üst orta bölümde Hattat Hâlid tarafından Osmanlıca nesih hattı üzerine yazılan “*Polis*

⁸⁷ Polis Mecmuası, Sayı: 1, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 1.

⁸⁸ “*Polis Mecmuası'nda yer alan sabıkalı kişilerin resimleri için EK 7'ye bakınız.*”

⁸⁹ Mehmet Parlak, “Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Polis Gazetesi ve Polis Mecmuası'na Göre Suç ve Ceza (1908-1923)”, *Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2018, s. 54.

⁹⁰ Parlak, *a.g.t.*, s. 56.

Mecmuası” ibaresi bulunmaktadır. Bir alt satırda matbu hat ile mecmuanın on beş günde bir daha sonra ayda bir yayınlandığı ifade edilmekte ve “*Polisin Tenvîr-i Fikrine ve Mesleğin Terakkisine Hâdim Resmî Mecmu’adır*” ibaresi bulunmaktadır. Bir alt bölümde derginin sayısı, tarihi ve nüsha fiyatı yazılıdır. En alt kısımda derginin basım tarihi ve yayın evinin ismi yazılıdır. İlerleyen sayfalarda önemli şahısların veya yeni atanan kişilerin fotoğraflarına yer verilmiş, Türk polis karakollarının fotoğrafları konulmuştur. Genel olarak matbu harfler ile yazılan Mecmua, bazı açıklama kısımlarında rik’a veya talik hatlarının da yazılmıştır. Daha sonraki sayılarında kapak kısmında yer alan Polis Mecmuası yazısında şekilsel olarak değişikliğe gidilmiştir⁹¹.

1.7.2. Polis Mecmuası’nın İçeriği

Polis Mecmuası, Avrupa’da yaygın olan ve Osmanlı’da ise kısmen uygulanmaya çalışılan polislik usulleri hakkında çeşitli bölümlere yer verilmiştir. Polisin o dönemdeki yetkileri, yabancı teşkilatların yapılanması ve kriminoloji alanlarında çalışmalar yer almaktadır. Ayrıca, ilk bölümlerde suçlarla ilgili mahkeme kararları ve asayiş olayları ilgili bilgi ve belgelere yer verilmişti. Mecmuaya konu olan makalelerde, yabancı polis teşkilatlarına yer vermektedir. Avrupa polis teşkilatları ile ilgili eski Paris Emniyet Müdürleri tarafından yazılan eserlerin çevirisine yer verilmiştir. Mecmuanın sayılarında adli bilimlerle ilgili bazı makalelere de yer verilmiştir. Yabancı polis teşkilatlarında parmak izi hususundaki gelişmeler takip edilerek, parmak izleri hakkında bilgiler verilmiştir. Bu gelişmelerle ilgili önemli haberlere ve resimlere yer verilmiştir⁹². Polis Mecmuası’nda yer alan önemli bir bölüm ise polis tarihidir. Polis teşkilatının yapısı, tayin işleri ve polisin vazifeleri ile ilgili gelişmeler konu olmuştur⁹³.

Polis Mecmuasının ilk yıllarda bir nüshası 2,5 kuruş iken senelik aboneliği ise 60 kuruş olarak belirlenmiştir. Ayrıca Emniyet-i Umumi Müdüriyetince maaşı 500 kuruşu geçen her memurun bu mecmuaya abone olması gerektiği talimatı verilmiş, 1916 yılında bu uygulama kaldırılmışsa da, Mütareke Dönemi’nin şartları sebebiyle 1920 senesinde bu mecburiyet tekrar uygulanmaya başlamıştır⁹⁴.

⁹¹ Polis Mecmuası, Sayı: 1, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 107.

⁹² “Parmak izi çalışmalarıyla ilgili Polis Mecmuası’nda yer alan resimler için EK 5 ve EK 6’e bakınız.”

⁹³ Parlak, a.g.t, s. 57-58.

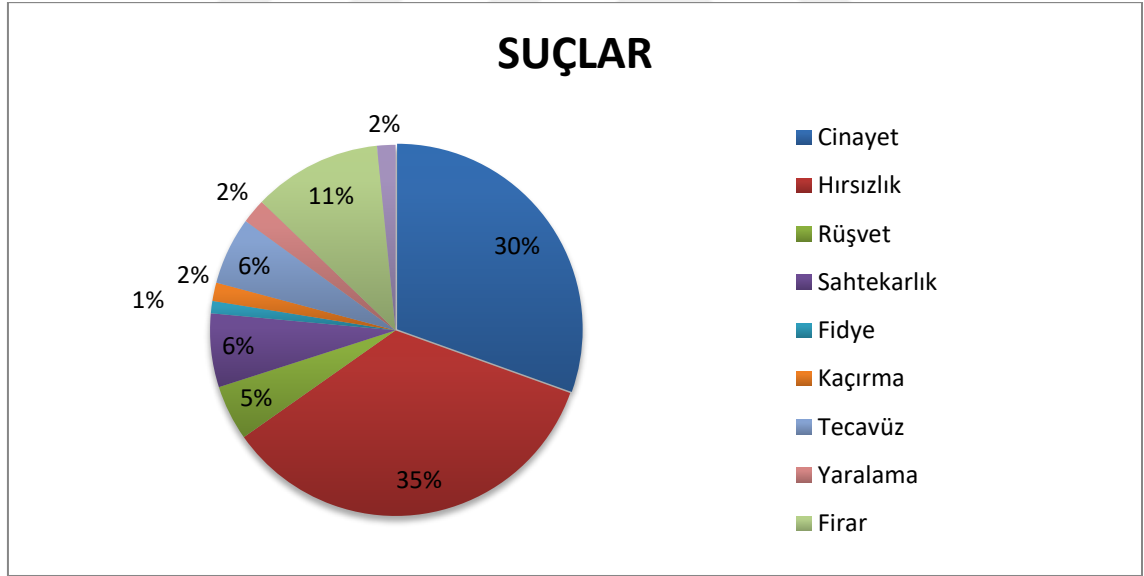
⁹⁴ Polis Mecmuası, Sayı: 4, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 78.

2. BÖLÜM

2. POLİS MECMUASI'NA GÖRE SUÇLAR VE SUÇLARLA MÜCADELE

Polis Mecmuasına konu olan suçlar; şahsa karşı suçlar, mala karşı suçlar ve devlete karşı işlenen suçlar şeklinde ele alınacak. Bahse konu olan bu suçlara değinilerek bu suçların araştırılması ve bunlara karşın alınan tedbirden bahsedilecektir. Polis Mecmuası'nda suç ile alakalı haberlere detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Bunun sebebi ise suçla mücadele noktasında elde edilen başarıları haberdar etmek ve mücadelelere karşı teşkilat mensuplarını teşvik etmektir. Polis Mecmuası'nda suç haberleri belirli bir aşamada ele alınmıştır. Mecmua'nın ilk sayılarında sadece "adli kısımlar" işlenmiş, ilerleyen sayılarında ise "Kısm-ı Adli"⁹⁵ başlıklı bölümlere yer verilmiştir. Son sayılarında ise "Vuku'at-ı Zabıta"⁹⁶ ve "Muvaffakiyet-i Zabıta"⁹⁷ başlıklı bölümler yer alır.

Tablo 2.1. Polis Mecmuası'nda Suçların Türlerine Göre Dağılımları (1913-1922)⁹⁸

⁹⁵ "Bu kısımda yakalama emirlere (ahz ve girift müzekkereleri), zorla getirme kararları (ihzar kararnameleleri) ve suç ile ilgili mahkeme kararları yer almıştır." Parlak, a.g.t, s. 71.

⁹⁶ "Bu kısımda bazı önemli suç olayları hakkında tutulan tutanak, rapor ve fezlekelerin yer almıştır. Ayrıca uygulamalar esnasında polis tarafından yapılan işler ayrıntılı olarak anlatılmıştır." Parlak, a.g.t, s. 71.

⁹⁷ "Bu kısımda kolluk görevlilerinin başarıları ve suç olayları hakkında polis müdürlüklerinden, vilayet valiliklerinden sancaklara gönderilen bilgilerin paylaşıldığı bölümdür." Parlak, a.g.t, s. 71.

⁹⁸ "Bu tablo; konumuzu teşkil eden 1913-1922 yılları arasında Polis Mecmuası'nın Kısm-ı Adli, Vukat-ı Zabıta ve Muvaffakiyet-i Zabıta bölümlerinde yer alan suçların toplamından elde edilmiştir. Yani, Polis Mecmuası'nda yer alan cerâ'im (suç) cetvellerinden bağısız bir şekilde edilmiş genel suçların sayısal dağılımıdır."

2.1. Cinayet

İnsanların birbirine karşı işlediği en ağır suç ve günah olan adam öldürme suçu, insanlık tarihi kadar eskidir. Cinayet suçu, bütün dinlerde, ahlâkî öğretilerde ve hukuk düzenlerinde ağır bir dille kınanıp yasaklanmıştır. Bu yöndeki teşebbüsleri engelleyecek ve adaleti sağlayarak toplum vicdanını tatmin edecek şekilde birtakım maddî ve manevi yaptırımlarla önlenmeye çalışılmıştır⁹⁹.

Kutsal metinler, insanın yeryüzünde işlediği ilk suçun insan öldürme olduğunu söylemektedir. Kutsal kitaplarda detaylar ve isimler değişse bile ilk insan olan Âdem peygamberin çocukları Habil ile Kabil arasında meydana gelen bir ihtilaf, Kabil'in Habil'i öldürmesiyle sonuçlanmıştır. Yahudilikte, insan öldürme suçu en temel yasaklar olarak Tevrat'ta yerini almıştır. Tevrat'ta insan öldürme suçu kasten, taksirle ve taksir benzeri öldürme şeklinde ayrılmıştır¹⁰⁰. İslam dininde ise İnsan hayatının Allah tarafından dokunulmaz kılındığı belirtilmiştir. Öyle ki kasten cana kıyma, Kur'an'da bir insanlık suçu olarak tasvir edilmiştir¹⁰¹.

Eski Hint hukukunda ise öldürme ve yaralama suçları ağır suçlardan sayılmıştır. Ayrıca kast sistemi de sosyal hayatta olduğu gibi hukuk üzerinde geçerli olmuştur. Eski İran hukuku Zerdüş dinin esaslarına göre şekillenmiş, ceza ve intikam hakkı tanınmıştır. Eski Çin hukuku intikam esaslı olmuştur. Eski Mısır hukuku ise pek çok eylemi suç olarak kabul etmiştir. Cezalandırma yetkisi devlete ait olmuştur. İnsan öldürme suçtur ve cezası da ölümdür. Eski Yunanlar, siteler (kent devletleri) halinde yaşadıkları için her sitede farklı hukuk kuralları vardır. Buradaki öldürme suçlarına en yüksek mahkeme bakmış ve idam cezası verilmiştir. Öldürme suçunun bazı hallerine dikkat ederek ceza belirlenmiştir. Roma

⁹⁹ Ali Bardakoğlu, "Katil", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 25, Ankara 2002, s. 45-46.

¹⁰⁰ Cengiz Otacı, *Genel Hükümlerle Bağlantılı Olarak Kasten İnsan Öldürme Suçları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009, s. 36-37.

¹⁰¹ "Kur'an'da, "Kim bir cana kıyarsa veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın bir insanı öldürürse âdeta bütün insanları öldürmüş gibi olur; kim de bir insanı yaşatırsa o bütün insanları yaşatmış gibi olur" meâlindeki ayet İslâm'ın insan hayatına atfettiği öneme ve değere örnektir." (el-Mâide 5/32); "Ey iman edenler öldürülenler hakkında size kısas farz kıldı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın, ancak her kimin cezası kardeşi tarafından bir miktar bağışlanırsa artık hakkaniyete uymalı ve ona güzellikle ödemelidir. Bu söyleyenler Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan sonra haddi aşarsa onun için elem verici bir azap vardır. Ey akıl sahipleri kısasta sizin için bir hayat vardır. Umulur ki suç işlemekten sakınırsınız." (Bakara Süresi, 178/179)

hukukunda ise insan öldürme en önemli suçlar arasında almıştır. Öyle ki “On İki Levha Kanunları” arasında yerini almıştır¹⁰².

İslam öncesi Türk devletlerinde (Hun, Göktürk ve Uygurlar) suç işleyeni cezalandırmak devlete ait bir yetki olmuştur. İnsan öldürme, ağır suçlardan sayılmış ve idam cezasıyla cezalandırılmıştır. Öyle ki herhangi birisini öldüren kişi de direkt öldürülmüştür¹⁰³. Daha sonraki süreçte Türklerin İslamiyet’i kabul etmesiyle beraber hukuk alanında birçok önemli değişimlere imza atılmıştır. Osmanlı hukuku, şer-i ve örfi ceza hukukunun bütününden oluşmaktaydı. Osmanlı ceza kanunnamesi ise Fatih Kanunnamesi’dir¹⁰⁴. Osmanlı Devleti’nde adam öldürme (katl) vakalarını sınıflandırırken suç olarak kasıt unsurunu gözetmiştir. Bu bağlamda cinayet suçları çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda (TCK) adam öldürme suçu, suçu etkileyen ağırlaştırıcı nedenler ve benzer suçlarla birlikte ayrıntılı olarak düzenlenmiştir¹⁰⁵.

Bizde, Polis Mecmuası’na yansıyan cinayet olaylarını suç ve ceza bağlamında incelemeye çalışacağız. Polis Mecmuası içerisinde diğer suçlara göre daha fazla bilgiyi teşkil eden bu suç türü ağırlıklı olarak İstanbul’da gerçekleşmiştir. Tabii bu durumun sebepleri arasında demografik yapı, siyasî nedenler ve sosyo-ekonomik şartlar etkili olmuştur. Ayrıca Polis Mecmuası’nın basım işlerinin de İstanbul’da yürütülmüş olması bu duruma etmelidir. Polis Mecmuası özelinde incelediğimiz bu cinayet suçlarına baktığımızda, ilk örneğin 24 Nisan 1327 tarihinde Biga ilçesinde çoban İstavri’nin Arnavud Habil tarafından yaralamak suretiyle öldürülmesi olayı olduğu görülmektedir. Arnavud Habil’in işlemiş olduğu bu cinayet suçu muayene raporu ve zabıt tutanağınca ortaya çıkmıştır. Ayrıca daha önceden etmiş olduğu yeminini bozması da suçunu ağırlaştırmıştır. Bu suça karşı Ceza kanununun 174.maddesinin 1. fıkrasınca on beş sene müddetle kürek cezası verilmesine ve medeni hukukça yüz otuz kuruşluk mahkeme masrafının da tahsil edilmesine karar verilmiştir¹⁰⁶.

Başka bir cinayet olayı ise asker kaçağı Metro’nun ateşli bir silah ile yaralamak suretiyle öldürülmesidir. Bu cinayeti işleyen kişilerin kim olduğu ilk zamanlarda

¹⁰² Abdurrahman Savaş, “Hitit, Roma, İslam ve Yahudi Hukukları Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, Sayı 18, 2011, s. 246; Otacı, *a.g.e.*, s. 38-39.

¹⁰³ Ahmet Akgündüz-Halil Cin, *Türk İslam Hukuk Tarihi*, OSAV Yayınları, İstanbul 1990, s. 21-22.

¹⁰⁴ Ahmet Aksın-Suha Oğuz Baytimur, “Osmanlı Devleti’nde Toplumsal Suçlar ve Cezalar (1789-1839)”, (Komite Bşk: Mehmet Ali Beyhan), *XVII. Türk Tarih Kongresi*, Cilt 4, TTK Yayınları, Ankara 2018, s. 411-413.

¹⁰⁵ Ahmet Gökçen-Murat Balcı, *Kasten Öldürme Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 1-3.

¹⁰⁶ Polis Mecmuası, Sayı: 2, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 44.

bilinmezken polis tarafından yapılan incelemeler ve tutanaklar sonucunda Çavuş oğlu Esterati ve Halkalı Meletyadı Vayvaz olduğu tespit edilmiştir. Olayın faillerini tespit eden polis, şahısların bulunması için yoğun mesai harcamıştır. Ayrıca bu kişiler için cinayet mahkemesince yakalama kararı çıkarılmıştır¹⁰⁷.

25/26 Kânûnievvel1337 (25-26 Aralık 1921) tarihli cinayet olayı ise Kumkapı civarında kuyuya atılmış tanınmaz bir halde ve başı vücudundan kopmuş meçhul bir cesedin bulunmasıdır. Bu cesedin kim olduğunu bulabilmek için Kumkapı polis merkezi memuru Nail, merkez baş komiseri Hakkı ve cinayet masası baş komiseri Muammer Cavid Beylerle ikinci şube ve birinci kısım sivil araştırma memurlarından Çerkes İsmail Hakkı Efendi görevlendirilmiştir. Bu ekip tarafından geceli, gündüzlü dört gün devam eden tahkikat ve incelemeler neticesinde şahsın Muşlu Agob olduğu tespit edilmiştir. Failleri bulmaya çalışan polis ekipleri şahıs ile yakın arkadaşı Haçıkadlı kişinin olay gecesini meyhanede içki içip sarhoş bir vaziyette arkadaşının evine geçtiğini ve burada iki el ateş edildiği görgü tanıklarının beyanıyla ortaya çıkmıştır. Polis tarafından Haçık özelinde yapılan detaylı incelemelerde ayağındaki lastik ayakkabının çamurlu bir vaziyette, yüzleri de patlıcan renginde olduğu ve terlikleriyle kuşağında birden fazla kan lekesi olduğu tespit edilmiştir. Görevli polisler kan lekelerinin kurum laboratuvarına tahlil edilmesi için gönderilmesi lüzumunu görmüştür. Ayrıca Haçık ile maktulün oğlu Esador arasında bir görüşme gerçekleşmiştir. Bu görüşme, Esador ile Haçık'in birlikte bu işe karışmış olabileceği şüphesi doğurmuştur. Polis tarafından incelenen Esador, mütareke sonrası Amerika'dan Ermenistan'a gelerek burada bir sene kadar Amerika Salib-i Ahmer (Amerikan Kızılhaç)¹⁰⁸ heyeti nezdinde tercümanlık işiyle uğraştığı anlaşılmıştır. Bu sırada babasının arzu ve ısrarı üzerine orada bulunan bir Ermeni kızı ile evlenmiş ve kızı terk etmesi yüzünden pederiyle araları şiddetle açıldığı düşünülmüştür. Bu durumun, merhumun öldürülmesine kadar devam ettiği ve Esador'un bu işe karışmış olduğu yapılan detaylı araştırmalarca anlaşılmış olup netice itibarıyla bu cinayet vakasının aile arasında namus veyahut servete konu teşkil eden bir meseleden ileri geldiği polis tarafından anlaşılmıştır. Adliye tarafından tahkikat ve yargılamanın devam edilmek üzere merhumun evrakları birlikte sevk edilerek şahsın tutuklanmasına karar vermiştir. Bu

¹⁰⁷ Polis Mecmuası, Sayı: 2, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 44.

¹⁰⁸ Cemal Sezer, "Balkan Savaşlarında Amerikan Kızılhaç (Salib-i Ahmer) Teşkilatı'nın Osmanlı Devleti'ndeki Faaliyetleri", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 41, 2017, s. 238-239.

olayda polis memurların göstermiş olduğu üstün gayret ve çalışmalar takdir görölmüş olup bu doğrultuda taltif edilmişlerdir¹⁰⁹.

Üsküdar'da gece vaktinde meydana gelen bir başka cinayet vakası, Merham Yazıcıyan'ın ailesiyle birlikte öldürölmesidir. Bu cinayet olayı üzerine Üsküdar polis merkezince cinayet işleyen kişileri bulabilmek için detaylı bir araştırma yapılmıştır. Yapılan bu araştırmalar sonucunda üst mercilere sunmak üzere bir rapor hazırlanmıştır¹¹⁰. Rapordan da anlaşılacağı üzere cinayetin işlendiği sırada sokaktan geçen bir görgü tanığı polise giderek ihbarda bulunmuş olay yerine polis ekipleri gelmişti. Ancak cinayeti işleyen şahıs olay yerinden kaçmıştır. Daha sonra bir buçuk aylık sürede yapılan araştırmalar neticesinde daha önceden husumet yaşamış olduğu Haçi Kiforkadlı kişinin bu olayı gerçekleştirmiş olduğu ortaya çıkmıştır. Polis ekiplerince adliyeye sevk edilen bu şahıs, adliyece tutuklanmıştır¹¹¹.

Galata civarında yer alan birahane Mevridi'nin öldürölmesi ve arkadaşı Yani'nin de yaralanması konumuzu ilgilendiren başka bir cinayet olayı olarak karşımıza çıkmaktadır. Olay yerine gelen polisler mekânda yapmış olduğu incelemeler sonucunda cinayetin, içki içen iki kişi arasında çıkan tartışma sonucunda gerçekleştiği ve şahısların hemen olay

¹⁰⁹ Polis Mecmuası, Sayı: 145, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1338, s. 729.

¹¹⁰ Hazırlanmış olan bu rapor sureti: "Merkezimizin Pazarbaşı Mahallesinin Bakla Tarlası, nam-ı diğeri Güllü Bahçe sokağında yedi numaralı müteveffâ çalgıcı Andon'un hanesinde müste'ciransâkin olup yazma fabrikacılığı eden Kayseri ahalisinden kırk yaşlarında Mehran Yazıcıyan nam-ı diğeri Mehmed Midhat'ın mezkûr hane derûnunda ihdâs eylediği yazma fabrikasının üçüncü katındaki caddeye nâzır odayı ikâmetine hasr ederek hanenin aksâm-ı mütebâkiyesinde kadın ve erkekten mürekkeb yirmiyi mütecâviz amele ile icrâ-yı sanat etmekte olduğu ve işbu amelenin leylen hanelerine gitmekte buldukları cihetle şehri-cârînin otuzuncu Salı günü amele iş başına geldikten sonra kırk yaşlarında Mehran, nam-ı diğeri Midhat'ın otuz dört yaşlarında Pirlanta isminde bir zevcesi, on beş yaşlarında Artin isminde bir mahdûmu ile on iki ve yedi yaşlarında Anjel ve Bercohi isimlerinde iki kızının katil olunduğunu gördüklerinizevâli saat dokuz raddelerinde merkezimize ihbâr etmeleri üzerine keyfiyet derhal telefonla makâm-ı âlilerine arz olunmağla beraber Üsküdar bidayet mahkemesi müdde-i umûmîsi Mazhar ve müstantıkiYordanki Beylerle zabita-i adliye tabâbetinema'lûmât verilerek bi-lâ ifâte-i vakit tahkikât-ı ibtidâ'iyeye tevessül olunup katlinsûret-i vukû'u ve failinin kimler olduğu tahkikilındıkta: maktûl Mehran'ın tahminen bir buçuk ay mukaddem nezdinde çalışmakta iken aralarında tahaddüs eden münâza'aninistilzâm eylediği münâferet dolayısıyla kendisine yol verilen ve Dersa'âdet'teki ikâmetgahı mechul bulunup ötede beride ve bazen de çalıştığı yerlerde beytütet eyleyen ve mütârekenini'lânın müte'âkib Rusya'dan Dersa'âdet'e gelen Kayseri ahalisinden Hacı Kigork namındaki şahıs ile refiki olduğu anlaşılın merbût varakada evsâf ve eşkâli mazbûtekezâ Kayserili Sergis'in henüz hüviyetleri ta'ayyün edemeyen eşhâs-ı mechûleden üç refikiyle birlikte fi'il-i katli ikâ' ettikleri ve Hacı Kigork'aaid olup daima başında bulunan ve mahall-i katilde her nasılsa terk olunan kahve rengindeki şapka ile mezkûr hanenin alt kat odasında sâkin bulunan ve fi'ilde muayyen katil olduğu gerek müstantıklık ve gerek i'tilâf kumandanlığı ve merkezimiz tarafından edilen tahkikat neticesinde anlaşılın ve eşirrâ-yı merkûmenin fi'il-i habâsetlerini kuvveden fi'ile çıkarmaları için kapıyı açmak ve kendilerini hane derûnuna kabul etmek ve fi'ilhitâm bulduktan sonra keyfiyeti hârice işâ ettirmeyip ketm eylemek gibi ef'âl ve harekâta cüret ettikleri tebârüz etmekte olan kırk yaşlarında Perviz Kadın ile oğlu on dokuz yaşlarında Yedvard nam şahsın isticvâbâtı ve mezkûr fabrikada çalışmakta olan amelelerin beyanâtı da bu cihetleri te'yid eylemektedir." şeklindedir. Polis Mecmuası, Sayı: 124, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1336, s. 427.

¹¹¹ Polis Mecmuası, Sayı: 124, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1336, s. 427.

yerinden kaçtığı görülmektedir. Polis ekiplerince alınan ifadeler ve yapılan araştırmalar sonucunda cinayeti işleyip kaçan şahısların Tahir bin İsmail ve arkadaşı Corci'nin olduğunu tespit etmiştir. Şahısların, dosyaları polis ekiplerince cinayet mahkemesine sunulmuş olup cinayet suçu ile yargılanmak üzere her nerede görülürse yakalanmasına karar verilmiştir¹¹².

Makriköy (Bakırköy)'de yer alan bir dükkânda Sütçü Danil'in Trablusgarplı Osman Çavuş tarafından öldürülmesi olayı yine mecmuada kendine yer bulmuştur. Olay yerindeki görgü tanıkları şahsın kısa boylu, esmer tenli, gözlerinden birinin şaşısı ve saçının orta kısmının kel biri olduğunu polise tasvir etmiştir. Görgü tanıklarının detaylı tasviri ve polislerin yapmış olduğu incelemeler sonucunda şahsın Trablusgarplı Osman Çavuş olduğunu tespit etmiştir. Cinayet suçuyla aranan bu şahıs mahkemece suçu sabit bulunmuştur. Ayrıca anayasanın 174. maddesince 15 yıl süreyle kürek cezası verilmesine ve 31. Madde kararınca da mal varlığının haciz edilip görüldüğü yerde yakalanmasına mahkemece karar verilmiştir¹¹³.

Mardin merkez komutanlığı emrindeki bir askerin nöbet tuttuğu sırada elindeki silahla oynarken yanında yer alan asker arkadaşı Osman'ı yanlışlıkla vurma hadisesi mecmuada kendine yer bulmuştur. Askerin olay yerinde ölmesi üzerine komutanlıkça soruşturma başlatılmış ve silahı ateşleyen Toros, cinayet suçundan dolayı tutuklanıp adliyeye sevk edilmiştir. Ayrıca komutanlıkça bu olayla ilgili kapsamlı bir rapor Diyarbakır Valiliğine sunulmuştur¹¹⁴.

Kasımpaşa civarındaki bir arsada yorgan içerisinde iplerle sarılmış bir cesedin yoldan geçen insanlar tarafından fark edilmiş, olay yerine gelen polisin ceset üzerinde yaptığı incelemeler sonucunda cesedin kafasından ağır bir darbe alması sonucu öldüğü tespit edilmiştir. Cinayete kurban giden bu şahsın kim olabileceği polis tarafından araştırılmıştır. Ceset üzerinde Sergisadlı bir mühür ve dükkân anahtarı bulunmuştur. Bunun üzerine Sergis'in yakın arkadaşları tarafından teşhis edilmiştir. Serkis'in cinayete kurban gitmesi üzerine bu olayın kim tarafından gerçekleştirdiğini tespit etmek için polisler yoğun bir mesai harcamıştır. Polis araştırmada, Sergis'in hayattayken geçmişte komşusu Ahmet ile husumeti olduğunu tespit etmiştir. Husumetin detayına inildiğinde, dükkân üzerine bir tartışma sonucunda bir gece vakti bu olayın gerçekleştirildiği polis tarafından ortaya

¹¹² Polis Mecmuası, Sayı: 14, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 333.

¹¹³ Polis Mecmuası, Sayı: 13, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 307.

¹¹⁴ Polis Mecmuası, Sayı: 113, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 284.

çıkarılmıştır. Ahmet polis tarafından yargılanmak üzere ceza mahkemesine gönderilmiştir¹¹⁵.

Bir başka cinayet olayı ise Korsanca'da gerçekleşmiştir. Sinoplu Necib bin Dursun adında bir kişi, İnebolulu Tahir bin Mustafa ile Bartınlı Raşid bin Hasan ve Ünyeli Mehmed bin Ahmed beylere Sinop'a gider isek orada muhakkak sevkiyata yazılız teklifinde bulunmuştur. Gerzelilerinin bulunduğu yerdeki Cemal Efendi kahvesinde toplanmıştır. Kahvede toplanan arkadaşlar ayarlamış oldukları bir buçuk tonluk sandalla boğazdan hareket etmek üzeri plan yapmıştır. Sinoplu Necib bin Dursun ve arkadaşları Sakarya, Melen ve Zonguldak'a varmıştır. Dört gün süren yolculuğun sonunda Sinop'a varmışlardır. Burada sevkiyat kayığının geçeceğini öğrenince aralarında kararlaştırarak kayığa ulaşmak için denize açılmışlardır. Bu yolculuk esnasında tahminen on beş yirmi gün önce Ereğli ile Zonguldak arasında açıkta kayığın önünü korsanlar keserek içlerinden Tahir, arkadaşı Raşid'in kamasını alarak o sırada kendilerine mukavemet etmekte olan İsmail'i kalbinden vurup denize attıktan sonra Mustafa reis ile Hüseyin'i de üzerlerindeki sekiz yüz kuruşu alarak denize atarlar. Bu olaydan sonra sandalı delerek batırıp kaçarlar. Sandalda yolcu sıfatıyla bulunmakta olan asker Mustafa bin Mehmed ile on yaşlarında Hasan bin Osman ve on üç yaşlarındaki Salih'i bir gün bir gece yanlarında alıkoyduktan sonra bu cinayet olayını haber verirler korkusuyla boğazlarına zincir takıp denize atarlar. On üç çuval findık ile iki sandık yumurtayı onar paradan Akçeşehrli Koca reise sattıktan sonra denize açılırlar Anadolu Feneri'nin yakınındaki Kabakoz'a geldiklerinde gasp ettikleri kayığı kasten delerek karaya çıkarlar. İlk olarak Beykoz'a gelerek bir gece geçirdikten sonra doğruca Gerzelilerin kahvesine giderler. Burada kendilerine ait çamaşırları kahveye bırakarak öldürdükleri kişilerin üzerlerinden aldıkları sekiz yüz kuruş ile findık ve yumurtanın karşılığı olan sekiz bin kuruşu eğlence yerlerinde yerler. Mumhane önünden bir kayığın üzerinde eğlendikleri esnada deniz zabıtası bu kişilerden şüphelenmesi üzerine bu şahısları yakalamıştır. Yakalanan bu kişilerin üzerlerinde öldürmüş oldukları bu kişilerin üstleri ve olayda kullanılan kama ile Tahir'in bıçağı bulunmuştur. Olayı itiraf eden bu kişiler cinayet suçunu işlemelerinden ötürü adliyeye sevk edilmiştir¹¹⁶.

Ayrıca bu dönemde meydana gelen diğer bir olayda, cinayet suçlarıyla ilgili hazırlanmış olan rapor suretleridir. Bu raporlarda olayla ilgili detaylı bilgiler büyük bir

¹¹⁵ Polis Mecmuası, Sayı: 88, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1333, s. 142.

¹¹⁶ Polis Mecmuası, Sayı: 90, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1333, s. 92.

titizlikle görevli polis tarafından adliyeye sunulmak üzere hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan bu rapor suretinde;

“Fatih’te ikâ’ edilen bir hâdise-i katl hakkında me’mûrîn-i müte’allikasî tarafından tanzîm ve merci’inetakdîmkılınan rapor sureti:İşbu bin üç yüz otuz altı senesi Ağustos’unun onuncu Salı gecesî saat dokuz kurâlarında yani henüz tamamıyla zulmet-i leylin hulûl etmediği bir sırada Fatih merkezi dâhilinde Şeyh Yahya Mahmûd Efendi Mahallesinin Otlukçu yokuşunda ve harîk mahallinde kâ’in Şeyhülislam nam câmi’-i muhterik havlusunda bir sûret-i fecî’adakatlı edilmiş olan şahs-ı mechûlün bu kere hüviyeti tahakkuk ettirildiği gibi failler dahi zâhireihrâc ve derdest edilmiştir. Şöyle ki maktûlün geceleri Galata Postahanesi’nde bekçi ve gündüzleri de seyyâr ve koltukçulukla mütevaggil ve Arap Camii civârında Taş Hanı’nda bir odada müste’ciransâkin Ekin Kazası’nınYol karyesi ahalisinden ve Emir Ali oğullarından 305 tevellüdü İbrahim Edhem bin İbrahim nam şahıs olduğu tahakkuk ettirilmesi üzerine gaddârâne olduğu kadar esrârengîz olan işbu cinayetin esbâb ve suret-i vukû’uylamütecâsîrleri hakkında geceli gündüzlü tarafımızdan şiddetle icra edilen tahkikat ve takibât-ı mütemâdiye ve hafiyye neticesinde cinayetin; mukaddema kendisi asker kaçağı iken maktûl tarafından vâki’ olan müte’addidihbarat üzerine inzibât askerî memûrlarınca derdestle Ortaköy’deki kıt’a-i mürettebesine sevk edilen ve bi’l-âhire hizmet-i askeriyyesininikmâli ile terhisini müte’âkibsâ’ika-i intikamla muhtelif zaman ve mekânlarda maktul İbrahim Edhem’i ilk fırsatta katl edeceğini birçok kimselere söylemiş olan ve mezkûr Taş Hanının diğer bir odasında mukîm bulunan Malatyalı hamal Hacı Ömer ile aynı odada merkûm Hacı Ömer ile bir yatakta yatmakta bulunan Aşçı Niko taraflarından müştereken fi’il-i katlinikâ’ edildiği kanaati hâsıl olmuştu. Bunun üzerine keyfiyet ta’mîk edilerek tahkikata o suretle devam edilmiş ve hakikaten Hacı Ömer ile Nîkomaktûl İbrahim’i takip ederek aralarında birçok münâza’a ve müdârabeler hâdis olduğu ve maktûlünmüte’addiddef’alar odasına duhûl ile eşyasını sirkat ettikleri halde vekâyi’-i mezkûrenin ekseri zabıtaya aks etmeksizin meskût kaldığı ve bu meyanda bundan dört mâh mukaddem maktûl odasının kapısı önünde bulunduğu bir sırada ansızın Hacı Ömer tarafından arkasından bıçakla cerh edilmesine mebnî bu bâbdaki evrâk-ı tahkikiyyeleri Beyoğlu müdde’i-i umûmîliğinetevdî’ olunarak muhâkemeleri derdest-i ru’yet olmakla beraber cinayetin vukû’undan birkaç gün mukaddem maktûlArab Camii mevki’ine müracaatla eşya ve nukûdunun sirkat edildiğinden bahisle şikâyet etmiş ve tarafeynin zabıtaca ifadeleri zabt edilmiş iken her neden ise maktûl tekrar mevki’e müracaatla eşya ve nukûdunun sirkat edildiği zehâbıyla her ne kadar dava etmiş ise de eşyasıyla

nukûdununtedkikinde noksan olmadığını ve binâ'en aleyh davasından sarf-ı nazar eylediğini dermeyen ettiği ve bu bâbdaki ifadesinin zîrini tasdik etmek suretiyle evrâk-ı tahkikiyye ve mal-ı mesrûk olduğu iddia olunan mentanların Arab Camii mevki'inde mahfûz bulunduğu meşhûdümüz olması şeklinde” bilgiye yer verilmiştir¹¹⁷. Rapordan da anlaşılacağı üzere polis ekiplerince cinayet olayını çözmeye yönelik kapsamlı bir araştırma yapılmış ve bu hususta hazırlanan bilgiler adliye birimlerine sunulmuştur.

İlk olay 17 Eylül 1329 tarihinde Darıca'da Haçi Vasil ve ortaklarına ait bir fabrikasına kömür getiren Filibe muhacirlerinden Kamil öldürölmek suretiyle yaralanmıştır. Ayrıca Kamil'in yakın arkadaşı Niğbolulu Hasan bin İsmail'inde sol omzu yaralanmıştır. Aynı fabrikada bekçilik yapan 35 yaşındaki Arnavud Salih bin Koca tarafından karşılıklı husumetten dolayı bu yaralama hadisesi gerçekleşmiştir. Bu olay cinayet suçu olarak göröldüğünden, olayla ilgili kararlar da cinayet mahkemesince ele alınmıştır. Firarda gezen Arnavud Salih'i bulabilmek için eşkâli hakkında detaylı bilgiler polis karakollarına bildirilmiştir. Bu olayın ölümlle sonuçlanmayıp sadece yaralanma ile son bulmasından dolayı ceza kanununun 171. maddesince Arnavud Salih'e mahkemeye gelip teslim olması için 10 gün cinayet mahkemesince süre verilmiştir. Bu süre içerisinde teslim olmaması halinde de bütün Hukukî haklarını kaybedeceğine karar verilmiştir. Ayrıca kolluk gücüne yakalaması için talimat verilmiş ve bu talimat diğer karakollara da bildirilmiştir¹¹⁸.

Başka bir olay üzerine hazırlanmış olan rapor suretinde cinayet suçu hakkında bilgilere yer verilmiş olup maktul ile katil arasındaki ilişkiyi göz önüne sermiştir. Burada rapordan farklı olarak Bodosaki Ortakidi adlı şahsın öldürölmesi olayı üzerine bir fezleke sureti hazırlanmıştır¹¹⁹. Adliye makamına sunulmak üzere hazırlanan bu fezlekelerde hadiseler detaylıca anlatılmış olup icra edilen tahkikat süreci hakkında polis ekipleri bilgiler

¹¹⁷ Polis Mecmuası, Sayı: 129, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1336, s. 495.

¹¹⁸ Polis Mecmuası, Sayı: 13, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 307.

¹¹⁹ “Fezleke Süreti: Üç yüz otuz beş senesi Kânûn-i Evvel'inin dördüncü Perşembe günü Eyüp'te cami-i kebîr havlusu derûnuna sârıkduhûl ederek EbâEyyûb el-Ensârî Hazretlerinin türbe-i şerîfesi hacet penderesinin bulunduğu duvarın tezyînâtından bulunan kâr-ı kadîm ve zî-kıymet çini taşlarından yüz on yedi adedinin ahz ve sirkat edildiği Eyüp merkezi memurluğundan bildirilmekle tahkikâtaibtidâr edilmiş ve sârıkların topal Hasan Cideli Ahmed, Cideli İbrahim ve bahriyede müstahdem Raif ve Beşiktaş'ta mukîm dışçı Bari ve mütekâ'idîn-i bahriyyeden Musa Kâzım ve kezâ bahriye saathanesine memur-i mülâzm Yakup Efendiler oldukları haber alınmış ve bunlardan Raif derdest edilmiş ve rufekâ-yısâ'iresi de takip edilmekle beraber dışçı Bari'nin Beşiktaş'taki hanesi de taht-ı tarassuda aldırılmış idi. Topal Hasan, Cideli İbrahim Ahmed'inferdâsı günü ale's-sabah sirkat eyledikleri çinileri sandal ile Jan Bari'nin hanesine götürmek üzere Beşiktaş iskelesine çıkardıkları rüsûmât muhafaza memurları tarafından görölerek mezkûr çinilerin kaçak eşya zannıyla çevirilmesi ve dışçı Bari'nin de rüsûmât memurlarıyla anlaşmak üzere çinilere müdahale eylemesi üzerine kendisini takip ve tarassud eden sivil me'mûrîn-ı zabita dahi keyfiyet-i sirkati rüsûmât memurlarına bildirmekle orada derdest edilmiştir.” Polis Mecmuası, Sayı: 121, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 384.

vermiştir¹²⁰. Hazırlanmış olan bu rapor suretleri ve fezlekelerden de anlaşılacağı üzere polis ekipleri cinayet suçunu işleyen kişilerin tespit edilmesi ve yakalanması noktasında yoğun bir mesai harcamıştır. Öyle ki göstermiş oldukları bu özverili çalışmalar sayesinde cinayet olaylarının birçoğunu çözüme kavuşturmuşlardır.

Yıldızeli ilçesinin Zara beldesine bağlı Kayış köyünde Damad oğlu Receb ve eşi ile on iki yaşlarındaki kızını zevcesi ile on iki yaşındaki kızını beş kişilik bir çete boğmak suretiyle öldürmüştür. Bu suçu işleyen beş kişilik bu çete polis tarafından derhal yakalanarak adliyeye sevki sağlanmıştır. Bu olayla ilgili şüpheli olan on iki şahıs da olayın gerçekleştiği evdeki değerli eşyaları almaları ve olayla bağlantılı olmaları üzerine kahvehanede gözaltına alınmıştır. Ayrıca bu, Sivas merkez adliyesine de polis tarafından bildirilmiştir¹²¹.

Yukarıda verilen suç olaylarından anlaşılacağı üzere, Polis Mecmuası'na konu olan suçların birçoğu İstanbul'da geçmiştir. Polis Mecmuası 1913-1922 yılları arasındaki sayılarını incelediğimizde toplam 57 cinayet suçuna karşılaşılmıştır. Konumuzun bütünlüğünü bozmamak adına tasnifler yaparak çalışmamızda bu olayların bir kısmını ele aldık. İncelediğimiz kadarıyla cinayet suçuna karşı polis teşkilatı büyük bir mücadele içerisinde olmuştur. Çünkü suçun önlenmesi ve suçu işleyen kişinin yakalanması için yoğun bir çalışma sarf ettiği Polis Mecmuası'na yansımıştır. Hatta polisin göstermiş olduğu başarılı mücadelelerden dolayı taltif adı altında ödüller aldıklarından bahsedilmektedir.

2.2. Hırsızlık

Tarihi bir geçmişe sahip olan hırsızlık suçu, ilk dönem toplumlarında ferdi boyutta bir suç sayılmıştır. Ayrıca şahsi bir öç alma eylemi olarak görülen hırsızlık, toplumsal yaşama geçilip mülkiyet düzeninin kurulmasından sonra kamu düzenini ihlâl eden bir suç olarak tanımlanmıştır. Hırsızlık, bütün toplumlarda suç olarak görülmüş, fakat hangi tür eylemin hırsızlık sayılacağı ve ne tür bir müeyyide ile cezalandırılacağı hususu toplumlara ve dönemlere göre değişiklik göstermiştir. Çin, Asurlular ve Hititlere kadar kadim toplumlarda ve dinlerde hırsızlık büyük suç ve günahlardan sayılmış ve değişik müeyyidelerle cezalandırılmıştır. İran, Sümerler ve Hammurabi kanunlarında ise hırsızlığa

¹²⁰ Polis Mecmuası, Sayı: 121, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 384.

¹²¹ Polis Mecmuası, Sayı: 112, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 264.

karşı çalınan malın birkaç katının ödenmesi veya hırsızın öldürülmesine yönelik çeşitli ağır cezalar uygulanmıştır¹²².

Hırsızlık, tanımını ve mahiyeti itibariyle eski Türkçede “uğrulama”, Arapça'da “sirkat” ve “serika” kelimeleriyle ifade edilmiştir. Hırsız için de eski Türkçede “uğru”, Arapça'da “sari” ve “liš” kelimeleri kullanılmıştır. Sirkat sözlük ve örfte “başkasının malını gizlice alma, çalma” anlamındadır. Hıristiyanlıkta da hırsızlığın yasak olduğu bildirilmekle beraber Ahd-i Atık'deki gibi açık bir ceza öngörülmemiş, Pavlus'un, hırsızlık yapan artık hırsızlık yapmasın şeklindeki dinî-ahlakî çerçevedeki öğüdü bu suça esas olmuştur. İslamiyet'ten önce Hicaz-Arap toplumunda hırsızlık prensip olarak ayıp ve suç sayılmakla birlikte merkezi bir otorite bulunmadığından suçun düzenli bir takip edilip müeyyidelendirilmediği görülmektedir¹²³.

Ceza hukuku teorisinde ise hırsızlık suçunun oluşması için, çalınacak malın üzerine el konulması, malı bulunduğu yerden kaldırılması, yerinden aldığı malı başkasına vermesi gerekir. Bu durumda hırsızlık suçunun teşebbüse elverişli bir suç olduğu kanısını doğurmaktadır¹²⁴.

İlk olay Ermeni esnaflardan Aram Salyan ve Mustafa Efendilerin Kürçü hanında yer alan mağazalarının soyulması hadisesidir. Bu olay üzerine polis ekipleri derhal olay yerine gelmiş ve bu sırada görgü tanıkları hırsızlarla ilgili bilgi vermiştir. Şahıslarla ilgili detaylı araştırma yapan polis ekipleri organize bir şekilde bu suçun işlendiğinden şüphelenmiştir. Bundan dolayı detaylara yoğunlaşan polis ekipleri, hırsızlık yapan kişileri daha önceki suç kayıtlarından ve mağdurlarla olan ilişkilerden yola çıkmıştır. Polis tarafından yürütülen titiz çalışmalar sonucunda organize bir şekilde hırsızlık suçunu Takyecioğlu ve oğlu, Asitaneli Ligor ve oğlu Yani ile Asitaneli Sergiz ve oğlu Parsih'in hep birlikte yaptığı ortaya çıkmıştır. Hırsızlık suçunu işleyen bu kişiler cinayet mahkemesince

¹²² Ali Bardakoğlu, “Hırsızlık”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 17, İstanbul 1998, s. 384-385.

¹²³ Mustafa Emrah Şeyhanlıoğlu, “Hırsızlık Suçu”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2010, 1-3; Ersan Şen, “Hırsızlık Suçları”, *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt 3, 2012, s. 322; Bardakoğlu, a.g.t, s. 386.

¹²⁴ Ahmet Akgündüz, “Kanunnamelerdeki Ceza Hukuku Hükümleri ve Şer’i Tahlili”, *İslami Araştırmalar Dergisi*, Cilt 12, 1999, s. 4-5; Erdener Yurtcan, *Yargıtay Kararları Işığında Malvarlığına Karşı Suçlar*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2008, s. 2-3; Mustafa Artuç, *Malvarlığına Karşı Suçlar*, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 3-4; Selami Turabi, *Mala Zarar Verme Suçları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008, s. 17-18.

yargılanması uygun görülmüştür. Ayrıca bu şahısların her nerede görülürse yakalanması kararı çıkarılmıştır¹²⁵.

Çengelköy civarında esnafılık yapan sarraf Süleyman Ağa'nın evindeki hırsızlık olayında eve giren hırsızlar aile bireylerinden Emine hanımı yaralamış, Celal Efendi'yi ise öldürmüştür. Organize bir şekilde bu suçu işleyen şahıslar polis tarafından yakalanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda da yakalanan bu şahısların çete üyesi olduğu tespit edilmiştir. Yakalanan çete üyesi Raif ve Kara Ahmed'in cinayet suçundan ötürü idamına, diğer çete üyelerinden Mehmet Tevfik ile Fahreddin'in ise 15 yıl süreyle kürek cezası verilmesine cinayet mahkemesince karar verilmiştir¹²⁶.

Şile'de yer alan bakkal dükkânının duvarını delmek suretiyle hırsızlık yapılmıştı. Polis, bu olayın failinin mahalle halkından Camgöz Ali'nin olduğunu tespit etmiştir. Firar eden bu kişi ceza muhakemesi kanununun 371. maddesine mahkeme gelmeleri için 10 gün süre tanınmıştır. Bu süre zarfında teslim olmamaları halinde hiçbir hakkı olmayacağı ve işlemiş olduğu suçtan kaynaklı kıyama uğrayacağına karar verilmiştir¹²⁷.

Bulgar ordusunun Vize'yi işgal ettiği sırada meydana gelen bir kargaşada saray belediyesi sandığından 5000 (beş bin) kuruş paranın çalınması mecmuaya yansıyan bir diğer hırsızlık olayıdır. Kamuya ait bir kurumda hırsızlığın gerçekleşmiş olması nedeniyle polisler kapsamlı bir araştırma yaparak hırsızları bulmak için çalışmıştır. Yapılan araştırmalar ve görgü tanıklarının ifadeleri sonucunda hırsızlığı işleyen kişilerin belediye mensuplarından başkan yardımcı Ahmet Efendi, belediye azası Mehmed Efendi ve belediye kâtibi Kamil Efendilerin olduğu tespit edilmiştir. Firar eden hırsızlar, ceza mahkemesince çetecilik faaliyeti içerisinde cinayet suçuyla yargılanmıştır. Ayrıca bu hırsızlık çetesinin her nerede görülürse yakalanmalarına karar vermiştir¹²⁸.

Saniye Hanım'ın evinde hizmetli olarak çalışmakta olan Fatma Hanım ve bahçe işleriyle uğraşan Mustafa ile birlikte evde bulunan sandığın kilidini kırarak içerisinden bir miktar mücevher ve parayı çalmışlardır. Cinayet mahkemesince hırsızların her nerede

¹²⁵ Polis Mecmuası, Sayı: 2, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 44.

¹²⁶ Polis Mecmuası, Sayı: 6, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 133.

¹²⁷ Polis Mecmuası, Sayı: 7, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 154.

¹²⁸ Polis Mecmuası, Sayı: 8, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 181.

görülürse yakalanmalarına karar verilmiştir. Ayrıca işlemiş oldukları suç sabit olduğundan ceza kanununun 120. maddesine üç yıl süreyle kürek cezası verilmesine karar verilmiştir¹²⁹.

Galata'da yer alan bir Fransız postahanesindeki kasanın kırılarak içerisinden para ve değerli tahvil kâğıtlarının çalınması kamusal bir hırsızlık suçu olarak mecmuaya yansımıştır. Bu durum üzerine yapılan detaylı incelemeler ve olay yerindeki izleri araştıran polis ekipleri hırsızlığı yapan kişinin Postahane görevlisi Yunan asıllı Vangel olduğunu tespit etmiştir. Hatta görgü tanıklarının ifadesine göre hırsızlığı yaptıktan hemen sonra hızlıca olay yerinden kaçmıştır. İşlenen hırsızlık suçu cinayet mahkemesince ele alınmış ve ceza kanununun 377. maddesine Vangel'e teslim olması için 10 gün süre tanınmıştır. Bu süre içerisinde teslim olmaması halinde bütün Hukukî haklarının haciz olacağına karar verilmiştir¹³⁰.

Bu tip hırsızlık suçları mecmuanın son sayılarında oldukça çok görülmektedir. Genellikle profesyonel bir şekilde hırsızlık suçları işlenmiştir. Hırsızlığı yapan kişiler de çete tarzı yapılaşma içerisinde olmuştur. Ayrıca bu suçu işlerken teknolojik aletleri de kapsamlı bir şekilde kullanmışlardır. Bu tür hırsızlık olaylarına örnek olay olarak; zengin bir ailenin evindeki bir sandığın aletler yardımıyla¹³¹ ve Eminönü civarındaki bakkal dükkânın kasasının¹³² şifresini çözmek suretiyle açılmasını verebiliriz.

Kayseri'den sevk edilmek üzere hazırlanan askerî mühimmatlar içerisinden bir sandık dolusu mermi iki atlı kişi tarafından çalınmıştır. Bu olayın yansıma şekli de şöyle olmuştur: Askerî bir alanda bu hırsızlığın gerçekleşmesi üzerine bölgedeki Lale Jandarma karakoluna derhal bu durum bildirilmiştir. Hassas bir olay olmasından dolayı bir Jandarma timi hırsızları bulmak için görevlendirilmiştir. Jandarma timinin uzun uğraşları ve takipleri sonucu hırsızların izine rastlamıştır. Bu sırada beklenmedik bir anda hırsızlar ile karşı karşıya gelen Jandarma timi çatışmaya girmiştir. Girişilen bu mücadelede iki asker şehit olmuştur. Hırsızlar ise ölü olarak ele geçirilmiştir¹³³.

¹²⁹ Polis Mecmuası, Sayı: 13, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 307.

¹³⁰ Polis Mecmuası, Sayı: 25, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 594.

¹³¹ Polis Mecmuası, Sayı: 13, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 307.

¹³² Polis Mecmuası, Sayı: 28, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 665.

¹³³ Polis Mecmuası, Sayı: 100, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1334, s. 45.

Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretlerinin türbe-i şerîfesinden çiniler ve Ka'riye camiinden de eski eserler çalınmıştır. Bu olayla ilgili olarak detaylı bilgiler adliye teşkilatına sunulmak üzere polis tarafından bir fezleke sureti şeklinde hazırlandığı mecmuaya yansımıştır¹³⁴.

Şile'de Teofili adlı zengin bir tüccarın dağa kaçırılarak fidye istenilmesi ve çetenin bir şekilde bu suçu işleyen Rizeli Ahmed ve Mustafa'nın bununla yetinmediği, Teofili'nin dükkânını gizlice açıp para ve değerli eşyalarını da çaldığı kayıtlara yansımıştır. Dükkânda gerçekleşen hırsızlık olayı komşu esnaflar tarafından polise bildirilince olayla ilgili kapsamlı bir çalışma yapılmıştır. Hatta Teofili'nin izine ulaşılamayınca hırsızlar üzerinden bağlantı kurulmuş ve dağa kaçırıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Olayla ilgili detaylı bir soruşturma dosyası cinayet mahkemesine sunulmuştur. Ceza kanununun 371. maddesine 15 gün süreyle mahkemeye gelmelerine karar verilmiştir. Bu süre içerisinde gelmemeleri halinde kanuna karşı geldi gözüyle bakılacağına karar verilmiştir¹³⁵.

Yukarıda, Polis Mecmuası'nda görülen hırsızlık suçlarının birçoğu İstanbul özelinde gerçekleşmiştir. Ayrıca diğer yerlerde meydana gelen suç türleri hakkında da bilgiler vardır. Bu bilgiler genellikle böyle bir suçun olduğu yönünde kısa bilgiler içermektedir. Bizde çalışmamızı kapsayan dönemler arasında Polis Mecmuası içerisinde 65 hırsızlık suçuna karşılaştık. Genellikle dönem itibarıyla sorunların olduğu tarihlerde bu suç türünde de artış görülmektedir. Suçluların bulunması noktasında Polislerin etraflı çalışmaları yürüttüğü görülmektedir. Bu doğrultuda hırsızların resimlerine ve parmak izi çalışmalarına yer verilmiştir.

¹³⁴ “Üç yüz otuz beş senesi Kânûn-i Evvel'inin dördüncü Perşembe günü Eyüp'te cami-i kebîr havlusunu derûnuna sârikduhül ederek EbâEyyûb el-Ensârî Hazretlerinin türbe-i şerîfesi hacet penderesinin bulunduğu duvarın tezyînâtından bulunan kâr-ı kadîm ve zî-kıymet çini taşlarından yüz on yedi adedinin ahz ve sirkat edildiği Eyüp merkezi memurluğundan bildirilmekle tahkîkâtaibtidâr edilmiş ve sâriklerin toplam Hasan Cideli Ahmed, Cideli İbrahim ve bahriyede müstahdem Raif ve Beşiktaş'ta mukîm dışçı Bari ve mütekâ'idîn-i bahriyyeden Musa Kâzım ve kezâ bahriye saathanesine memur-i mülâzm Yakup Efendiler oldukları haber alınmış ve bunlardan Raif derdest edilmiş ve rufekâ-yısâ'iresi de takip edilmekle beraber dışçı Bari'nin Beşiktaş'taki hanesi de taht-ı tarassuda aldırılmış idi. Topal Hasan, Cideli İbrahim Ahmed'inferdâsı günü ale's-sabah sirkat eyledikleri çinileri sandal ile Jan Bari'nin hanesine götürmek üzere Beşiktaş iskelesine çıkardıkları rûsûmât muhafaza memurları tarafından görülerek mezkûr çinilerin kaçak eşya zannıyla çevrilmesi ve tarassud eden sivil me'mûrîn-ı zabita dahi keyfiyet-i sirkati rûsûmât memurlarına bildirmekle beraber kendilerine de rûsûmât memuru süsünü vererek Bari tarafından Rüşvet verilen elli lira ile birlikte sârik Ahmed, İbrahim ve mesrûk çiniler daireye getirilmiş ve bunu müte'âkib topal Hasan'ın çinilerin geldiğini Bari'ye haber vermek üzere daha evvel Bari'nin hanesine gitmiş olduğu görülmesiyle merkûm da orada derdest edilmiştir.” Polis Mecmuası, Sayı: 121, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 384.

¹³⁵ Polis Mecmuası, Sayı: 31, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 743.

2.3. Rüşvet

Kelime anlamı olarak haksız bir menfaat sağlamak için verilen ödül, ücret veya ödenen bedel anlamında kullanılan rüşvet, görevi veya nüfuzu kötüye kullanarak sağlanan gayri meşru menfaati de ifade eder. Rüşvet karşılıklı çıkar teminine ve iltimasa dayandığı için karşılıklı iyilik yapmak ve kayırmak anlamına da gelmektedir. Rüşvet verene “*râşî*”, alana, “*mürteşî*”, aracılık yapana ise “*râiş*” denilir. Bile bile, günaha saparak insanların mallarından bir kısmını yemek olarak görülmüş olan bu fiil, ayetlerle de açık bir şekilde yasaklanmıştır. İslâm hukukunda, rüşvetin kavramsal tanımını iki farklı şekilde yapılmıştır. Geniş anlamıyla rüşvet kavramının kullanıldığı durumlardan biri, özel hukuk alanına giren konularda da olsa bir vazifenin ifası karşılığında haksız ücret veya menfaat temin edilmesidir. Dar anlamda ise kamu görevlisinin yetkisini ya da nüfuzunu kötüye kullanarak sağladığı çıkar şeklinde tanımlanabilir¹³⁶. Polis Mecmuası’nda ise rüşvet hadiseleri yasaklanmış bir suç türü olarak göze çarpmaktadır. Genel olarak bu suçla mücadele etmek amaç edinilmiş ve bu suçu işleyen kişilerin cezalandırılması amaç edinilmiştir. Aşağıdaki örneklerle bu suç daha kapsamlı bir şekilde ele alınacaktır.

Galata civarında bulunan Sahrancalı hanında yağ ve sabun ticareti ile uğraşan Vasil’den belediye çavuşu Mustafa Efendi uzunca bir müddet rüşvet almıştır. Bu rüşvet olayının polis tarafından ortaya çıkarılması üzerine Mustafa Efendi yakalanmamak için izini kaybettirerek kaçmıştır. Ceza kanunca ticaret mahkemesine konu olan bu suç ayrıca cinayet mahkemesince de ele alınmıştır. Firarda gezen Mustafa Efendi’ye ceza kanununun 68. maddesince cinayet suçu işlediğine karar verilmiş ve her nerede görülürse yakalanmasına karar verilmiştir¹³⁷. Bu olay bize, rüşvet suçunun cinayete eş tutularak ağır bir fiil olduğunun kabul edildiğini göstermektedir. Bu, caydırıcı bir durum yaratmakla birlikte rüşveti bitirecek bir başarıya dönüşemediği rüşvet fiillerindeki artarak devam ettiğinden anlaşılmaktadır.

Sirkeci’de bulunan askerî giysi deposunda görevli Emrullah Teğmen’e ip ticaretiyle uğraşan Agob almış olduğu işlerde haksız kazanç elde edebilmek için rüşvet teklifinde bulunmuştur. Emrullah teğmen durumu derhal üstlerine bildirmiş ve Agob hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Bu olaylardan haberdar olan Agob, yakalanmamak için izini kaybettirerek kaçmıştır. Şikâyet üzerine cinayet mahkemesince ele alınmıştır. Mahkeme

¹³⁶ Saffet köse, “Rüşvet”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 35, İstanbul 2008, s. 303-304; Ahmet Mumcu, *Osmanlı Devletinde Rüşvet*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 2005, s. 12-13.

¹³⁷ Polis Mecmuası, Sayı: 4, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 84.

Agob'u cinayetle yargılamış ve her nerede görülürse yakalanıp mahkemeye çıkarılmasına karar vermiştir¹³⁸.

Standartlara uygun olmayan pekmezleri ambara kabul etmesi için ambar memuru Behçet Efendi'ye 1000 Fransız lirası rüşvet teklif eden fırıncı Debre'yi ambar memuru şikâyet etmiştir. Bunu haber alan fırıncı Debre, yakalanmamak içinde izini kaybettirerek kaçmıştır. Usul-i muhakeme ve ceza kanununun 371. maddesine mahkemeye gelmesi için 10 gün süre verilmiştir. Bu süre zarfında gelmemesi halinde kanuna karşı gelmiş gözüyle bakılacağına ve bütün hukukî haklarını kaybedeceğine karar verilmiştir. Ayrıca yerini bilenlerin haber vermelerini de zorunlu kılmıştır. Öyle ki Debre'nin yakalanması için eşkâli (orta boylu, ela gözlü, siyah saçlı ve bıyıklı) detaylı bir şekilde tasvir edilmiştir¹³⁹.

Gazeteci Romanyalı Yanoli Simon, kendisinin yapmış olduğu bir habere yalan yere şahitlik etmek için Ahmed Kemal Efendi'ye iki gümüş sikke rüşvet teklifinde bulunmuştur. Bu durumu kabul etmeyen Ahmed Kemal Efendi, derhal mahkemeye şikâyette bulunmuştur. Mahkemece ceza kanununun 371. maddesi uygulanmak üzere 10 gün içerisinde mahkemeye gelmesi için süre tanınmıştır. Öyle ki tanınan bu süre içerisinde gelmemesi halinde bütün haklarından yoksun kalacağı beyan edilmiştir¹⁴⁰.

Nestle¹⁴¹ süt numunesi şirketinin tahlil ve rapor işleriyle ilgili rüşvet ideaları gündeme gelmiştir. Şehir Emaneti kimyagerlerinden Sadi Bey ile alakalı olan bu rüşvet ideaları cinayet mahkemesince araştırılmıştır. Bu olaydan sorumlu olan ve firarda gezen Mesrop Apekyan hakkında yakalama emri verilmiştir. Ceza kanununun 371. maddesine firarda gezen Mesrop Apekyan'a mahkemeye gelmesi için on gün süre tanınmıştır. Bu süre zarfında mahkemeye gelmemesi halinde bütün hukukî haklarından yoksun olacağına karar verilmiştir¹⁴². Rüşvet ile ilgili dokuz olay ayrıntılı olarak anlatılmış, bunun yanında suç cetvellerinde çok fazla örnek söz konusu olmuştur. İstatistik bölümünde buna dair bilgiler ve yorumlarına bakılabilir.

¹³⁸ Polis Mecmuası, Sayı: 7, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 154.

¹³⁹ Polis Mecmuası, Sayı: 9, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 208.

¹⁴⁰ Polis Mecmuası, Sayı: 9, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 208.

¹⁴¹ "Bugün ki Nestle şirketinin kuruluş tarihini incelediğimizde; 1866 yılında Anglo-Swiss Condensed Milk Company ortaklığınca ilk konsantre süt fabrikası olarak İsviçre'de açılmıştır. Henri Nestle'nin kurmuş olduğu bu şirket, 1905 yılında ortaklığını büyüterek bugün ki Nestle şirketi halini almıştır. Nestle şirketinin kuruluş tarihinden anlaşılacağı üzere yukarıdaki hadisede yer alan şirketin aynısıdır." <https://www.nestle.com.tr/hakkimizda/nestleturkiye/tarihte-nestle>

¹⁴² Polis Mecmuası, Sayı: 20, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 479.

2.4. Sahtekârlık

Sahtekârlık kelimesi; bir şeyi gerçekmiş gibi göstermek, bu amaçla düzmece, yalandolanda bulunmak, hile yapmak gibi anlamlara gelmektedir. Belgelerde sahtecilik suçu genelde salt sahtecilik amacıyla gerçekleştirilmemekte, başka bir suçun işlenmesine vasıta olmaktadır. Sahtecilik suçları 19. yüzyıla kadar dolandırıcılıkla birlikte ele alınmış, sonraları belgelerdeki sahteciliğin kamu güvenine karşı suç oluşturduğu fikri gelişmiştir. Yasal gelişmeler izlendiğinde ilk olarak resmi belgeler bakımından kamunun sadakat ve güveninin korunması gereği hissedilmiş ve 1813 tarihli Bayern Ceza Kanunu'nda resmi belgede sahtecilik suçu, kamunun sadakat ve güvenine karşı suç olarak düzenlenmiş, özel belgede sahtecilik ise dolandırıcılığın nitelikli şekli olarak kabul edilmiştir. 1889 ve 1930 tarihli İtalyan Ceza Kanunu, Belçika ve 1994 tarihli Fransız Ceza Kanununda sahtecilik suçları “*kamu güveni aleyhine suçlardan*” kabul edilmiştir¹⁴³.

Toplumda ise belgelerin güvenilirliği, gerçekliliği ve doğruluğu noktasında kendiliğinden bir inanç oluşmuştur. Bu ortak inancın en temel prensibi ise kamu güveninden kaynaklanmaktadır. Yani sahtecilik suçunun konusu kamu güvenini ifade etmektedir. Bu durumda, toplumsal yaşamdaki bu güveninin korunmasını gerektirmektedir. Bu nedendir ki sahtekârlık suçunun mağduru çoğu zaman devlet olmuştur¹⁴⁴. Polis Mecmuası özelinde gelişen bu suç türü genel itibariyle sahte para üzerine olmuştur.

Piyasaya sahte para süren kuşçu Manol ve oğlu Koço hakkında işlemiş oldukları bu suçtan dolayı cinayet mahkemesince yakalama emri verilmiştir. Fırar eden bu sahtekârlara ceza kanununun 371. maddesince mahkemeye gelmeleri için on gün süre tanınmıştır. Bu süre zarfında teslim olmamaları halinde kanunu olarak bütün haklardan yoksun olacakları bildirilmiştir. Ayrıca sahtekârları gören kişilerin yerlerini haber vermesine karar verilmiştir¹⁴⁵.

Maliye'ye ibraz edilmek üzere mal beyannameleri ve ibraz edilen belgelerde sahtekârlık yapan Süleyman Şerif, İbrahim Nuri, Kel Hüseyin Mahmud ve İbrahim Emin işlemiş oldukları bu sahtekârlık suçunu organize bir şekilde gerçekleştirmiştir. Öyle ki bu sahtekârlık çetesini kısa sürede yakalayabilmek için bunların eşkâlleri hakkında detaylı

¹⁴³ Hasan Tahsin Gökçan, “Resmi Belgede Sahtecilik Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı: 3, 2009, s. 93.

¹⁴⁴ İsmail Malkoç, *Sahtecilik Suçları ve Mala Karşı Suçlar*, Seçkin Yayınevi, Ankara 1990, s. 17-18; Mustafa Kemal Gökmen, “Belgede Sahtecilik Suçlarında Genel Kavramlar ve Manevi Unsur”, *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt1, 2019, s. 459-460.

¹⁴⁵ Polis Mecmuası, Sayı: 24, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 576.

bilgiler toplanmıştır. Bazı borçlar için hazine ve maliyeye verilen beyannameleri değiştirmek suretiyle sahtekârlığa müracaat eyledikleri cinayet mahkemesince sabit olmuştur. Ceza kanununun 152. maddesinde bu sahtekârlık çetesine 5 (beş) sene hapis cezası verilmesine karar verilmiştir. Bu karar ilgili kurumlara bildirilerek ilan edilmiştir¹⁴⁶.

Yunanlı Dimitri mağazasında alışveriş yapan bir askere yarım lira para üstü olarak vermiştir. Bu kâğıt paranın sahte olduğu ortaya çıkınca Yunanlı Dimitri yakalanmıştır. Bu sahtecilik olayı ile ilgili yapılan tahkikatta Galata'da Tanaş, Tabalacı Zaharya ve Çangograf Yano'ya ait bir matbaa bulunmuştur. Burada yapılan incelemelerde sahte kâğıt para basma makinesi ve birkaç alet bulunmuştur. Ayrıca piyasaya sürülmek üzere bir miktar sahte tahvil ve kâğıt para bulunmuştur. Bulunan sahte paralar, Bursa simsarı Tanaş ve Saris'e tevdi edildikleri ortaya çıkmıştır. Bu sahtecilik olayı ile ilgili şahıslar ve dava dosyası Beyoğlu adliyesine sevk edilmiştir¹⁴⁷.

Beyoğlu'nda Sivasti'nin pansiyonunda Bulgar Devleti halkından Naum ve İstef[an] sahte Osmanlı ve Bulgar evrakları imal etmekte oldukları zabıtaca haber alınmıştır. Bu ihbar üzerine bir kaç görevli memurla birlikte gece vakti bahse konu olan pansiyona, sahibinin rızası alınarak girilmiştir. Pansiyonda yapılan incelemeler neticesinde sahte evraklar ele geçirilmiş ve o sırada odasında bulunmakta olan Naum yakalanmıştır. İstef[an] kaçmaya çalıştığı esnada dört saatlik bir kovalamaca'nın sonucunda yakalanmıştır. İstef[an]'ın üzerinde üç adet biner liralık sahte Bulgar evrakı ve parası çıkmıştır. Her iki şahıs emniyet müdürlüğüne sevk edilmiş ve burada işlemiş oldukları suç ile ilgili dava tahkikat dosyaları hazırlanmıştır. Bu sırada firar etmeye çalışan İstef[an] dikkatli bir polisin sayesinde engellenmiştir. Emniyet müdürlüğüne hazırlanan tahkikat dosyasında uzun bir müddetten beri kalmış oldukları pansiyonda sahte makine ve değerli kâğıtlarla meşgul oldukları ortaya çıkmıştır. Hazırlanan tahkikat dosya ile birlikte her iki şahıs polis ekiplerince Beyoğlu adliyesine sevk edilmiştir. Bu sahtecilik olayının gün yüzüne çıkmasında başarı gösteren polis memurlarını ödüllendirmek için de birer maaş ikramiye verilmiştir¹⁴⁸.

Maks lakabındaki bir kişinin sahte elli liralık kâğıt parayı kasaplık işiyle uğraşan Fehmi Bey'e satmak istemiştir. Fehmi Bey bu olayı polis memurlarına bildirmiştir. Bunun üzerine karakolda ifade veren Fehmi Bey, Maks'ın elinde çok miktarda sahte kâğıt para olduğunu söylemiştir. Polis memurları bu olayı ortaya çıkarmak için bir plan yapmıştır.

¹⁴⁶ Polis Mecmuası, Sayı: 26, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 623.

¹⁴⁷ Polis Mecmuası, Sayı: 111, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 248.

¹⁴⁸ Polis Mecmuası, Sayı: 143, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1337, s. 697.

Fehmi Bey'den iki adet sahte elli liralık parayı numune olarak alıp, zabıt defterine numaralarını kaydetmiştir. Polis memurları Fehmi Bey'den sahte parayı alma bahanesiyle Maks ile irtibata geçmesini istemiştir. Bu talebi kabul eden Maks, Celal Bey hanındaki bir muhalebici de arkadaşı Hasgel ile birlikte buluşmaya gelmiştir. Burada Polis memurlarınca yakalanan Maks'ın üzerinden seksen adet yani dört bin liralık sahte para ve arkadaşı Hasgel'in üzerinden de daha önce seri numaraları alınan para çıkmıştır. Yakalanan bu şahıslar tahkikat dosyaları hazırlanmak üzere Beyoğlu polis merkezine getirilmiştir. Alınan ifadeler ve üzerlerinde bulunan sahte paralar doğrultusunda işlemiş oldukları suç sabit kılınmış ve yakalanan şahıslar adliyeye sevk edilmiştir¹⁴⁹.

2.5. Kaçırma

Kaçırma ve alıkoyma suçları, tarihi gelişim süreci içerisinde toplumların yapısına göre farklı şekilde değerlendirilen ve hüküm altına alınan suç türüdür. İlkel dönemlerde evlendirmek amacıyla gerçekleştirilen kaçırma hadiselerinin bir kısmı meşru olarak kabul edilse de zamanla medeniyetlerin gelişmesiyle beraber yaşamaya karşı bir tehdit olarak görülmüştür. Kaçırma ve alıkoymanın temel etkenleri olarak da ekonomik, psikolojik ve toplumsal nedenleri sayabiliriz. Toplumların yapısına göre kaçırma olayları da değişkenlik göstermiştir¹⁵⁰.

Pangaltı'da Osman Bey sokağındaki dört numaralı ev halkından Madam Mari Komroyan'ın çocuğu Marta kimliği belirsiz kişiler tarafından kaçırılmıştır. Çevredeki bu olayı gören görgü tanıkları bu kişinin esmer tenli, karakaşlı, uzun boylu, uzun saçlı ve bıyıklı bir kişi olduğu yönünde ifade vermiştir. Polis ekipleri eşkâl üzerinden yapmış olduğu araştırmalar neticesinde Selanik bankası memuru Enderya Mimaridi'nin oğlu Patraki Valnin olduğunu belirlemiştir. Bu kaçırma hadisesinden sorumlu Patraki Valnin firar etmiştir. Cinayet mahkemesince bu suç ceza kanununun 206. maddesine istinaden cinayet mahkemesi bu hadiseyi cinayet suçu olarak karar vermiştir. Bundan dolayı da her nerede görülürse yakalanıp mahkemeye çıkarılmasına karar verilmiştir¹⁵¹.

Silahla bir şekilde kız kaçırmaya yardım etmek suçundan dolayı kayıplarda olan bu kişi orta boylu kumral uzun saçlı, bıyıklı, ela gözlü ve buğday tenli Vechli Matrûş'un

¹⁴⁹ Polis Mecmuası, Sayı: 138, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1337, s. 611.

¹⁵⁰ Berin Bozdoğan Akbulut, "Kaçırma ve Alıkoyma Suçları", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1-2, 2000, s. 313-314.

¹⁵¹ Polis Mecmuası, Sayı: 12, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 279.

yapmış olduğu bu hareket cinayet suçu olarak görülmüştür. Cinayet mahkemesince ceza kanununun 371. maddesine istinaden işlemiş olduğu bu suçtan dolayı teslim olması için on gün süre verilmiştir. Mahkemece kendisine tanınan bu sürede teslim olmaması halinde bütün hukukî haklarını kaybedeceği bildirilmiştir¹⁵².

Fidye amaçlı kaçırma olaylarının varlığından da mecmuaya yansıyanlardan haberdar olabilmekteyiz. Bunlardan ilki, 10 Mart 1914 tarihinde Ayvalık halkından Vasil, asker firarisi Korozdan Yorgi ve Arnavut Mihail fidye almak için bir çete kurmuştur. Bu çete mahallenin zengin esnaflarından Mişon'un oğlu Hayim ile Danimarkalı manifaturacı Hayim'in oğlu İshak'ı dağa kaçırmıştır. Bu fidye olayı, kaçırılan kişilerin yakınları tarafından ihbar edilince polis kaçırılan kişilerin izini bulmaya çalışmıştır. Bu kaçırma olayı, cinayet suçu sayıldığından cinayet mahkemesinin konusu olmuştur. Aynı mahkeme fidye almak için oluşan çetenin her nerede görülürse yakalanmasına karar vermiştir. Verilen bu karar fidye çetesinin kısa zamanda yakalanması için bütün illerin cinayet mahkemesine ve kolluk teşkilatına da bildirilmiştir¹⁵³.

2.6. Tecavüz

İnsan bedenine karşı işlenen en ağır suçlardan biri olarak karşımıza çıkan tecavüz (hetk-i ırz) suçu, ırza karşı işlenen suçlardandır. Bu suça karşı en eski hukuk sistemlerinde ağır bir ceza sistemi uygulanmıştır. Hatta bu suçun işlenmesini önlemek için sert kanunlar çıkarılmıştır. Bu kanunlara örnek olarak sayabileceğimiz; Ur Nammu kanunlarında, “*eğer bir adamın bakire bir kölesinin birkini bir adam düşmanca bozarsa o adam beş şegel ödeyecektir*” şeklinde bilgiye yer verilmiştir. Hammurabi kanunlarında da, başkasının karısı ile zor kullanarak beraber olan erkek, ölümle cezalandırılmıştır. Sümerlerde ise bir kıza tecavüz edene ölüm cezası verilmiştir¹⁵⁴.

Roma hukukunda, ırza geçme suçu (struption violentum) bir kadının rızası dışında kaçırılması suçu gibi algılanıp cinsel suç olarak değil de daha çok şiddet suçu olarak sayılmıştır. Bu nedenle mağdure'nin özgür ya da köle olduğuna bakılmaksızın, “*Lex Julia devi Publica*” hükümlerine göre suçlu ölüm cezasına çarptırılmıştır. Kadının rızası olmadığı

¹⁵² Polis Mecmuası, Sayı: 15, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 359.

¹⁵³ Polis Mecmuası, Sayı: 29, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 696.

¹⁵⁴ Ekrem Buğra Ekinci, Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk, Arı Sanat Yayınları, İstanbul 2008, s. 45; Mebrure Tosun-Kadriye Yalvaç, *Sümer, Babil, Asur Kanunları ve Ammi Şaduga Fermanı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1975, s. 198.

için zina suçu oluşmuş sayılmayacağından, erkek suçlu olarak görülmüştür¹⁵⁵. Ortaçağ Avrupa'sında ırza geçme, adam öldürme, vatana ihanet suçları ile aynı seviyede görülmüş ve ölüm cezası ile cezalandırılmıştır¹⁵⁶.

Orta Asya kanunlarında ise “Eğer bir adam, bir adamın karısına elini götürüp (sarkıntılık edip), genç bir çocuk gibi muamele ederse, onu suçlarlar ve ispat ederlerse bir parmağını kesecekler eğer onu öperse alt dudağını baltanın ucuna çekecekler ve keseceklerdir.” şeklinde hükümlere yer verilmiştir. Bu bakımdan eski toplumlarda dahi tecavüz suçunu engellemeye yönelik ciddi yaptırımların söz konusu olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz¹⁵⁷.

Tecavüz suçu, İslam hukukunda ayrı bir suç olarak işlenmemiş ve hadd cezası ile cezalandırılan zina suçu içinde yer alır. İslam Hukuku'nun ana kaynağı olan Kuran'da, tecavüz suçunun da içinde yer aldığı zina, topluma yönelik bir suç olarak nitelendirilmiş ve hadd cezası ile cezalandırılır¹⁵⁸.

Osmanlı Devleti'nde bu suça karşı had cezası uygulanmıştır. Osmanlı Devleti'nde İslam Hukuku'nun zinaya ilişkin hükümlerine ve örfi hükümlere uygun olarak ceza uygulanmıştır. Suçla ilgili ilk ayrıntılı düzenleme ise 1858 yılında çıkarılan Ceza Kanunu ile yapılmıştır. Bu Kanundan önce, İslam hukukundaki zina suçunun kapsamında değerlendirilen tecavüz suçlarına, Padişah kanunnameleri ile bazen İslam hukuku dışında da müeyyideler uygulanmıştır. Tanzimat Fermanı ile birlikte bu suça ceza türü olarak hapis cezası uygulanmıştır. Türk ceza hukukunda ise cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar olarak görülmüştür¹⁵⁹.

İlk olarak Bekir Sami Bey'in Beyazıt civarındaki evinde hizmetli olarak çalışan Reşadiyeli 13 yaşında Ayşe diğeri bir ismi de Suzan olan bu genç kız iki kişi tarafından

¹⁵⁵ Belkıs Konan, Osmanlı Hukukunda Tecavüz Suçu”, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, Cilt 29, 2011, s. 152-153.

¹⁵⁶ Emile Dukheim, *Ceza Evriminin İki Kanunu*, (Çev: Hamide Topçuoğlu), AÜ Hukuk Fakültesi Kriminoloji Enstitüsü Yayınları, Ankara 1966, s. 13.

¹⁵⁷ Duygun Yarsuvat, “Mukayeseli Hukukta Cinsel Suçlar”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 30, Sayı: 1-2, 1964, s. 116-118; Cahit Can, *Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002, s. 490; Mehmet Ali Karaseyfioglu, “Umumi Adap Aleyhine Cürümlerden Irza Tasaddi Suçu ve Uygulama”, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996, s. 1-4.

¹⁵⁸ Konan, *a.g.m.*, s. 152.

¹⁵⁹ Adem Yıldırım, “İslam Hukukunda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Hetk-i Irz (Tecavüz) Suçunun Cezası ve Kur'an Ceza İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 48, 2018, s. 242-243; Konan, *a.g.m.*, s. 167.

tecavüze uğramıştır. Bu olay üzerine polis memurlarının yapmış oldukları tahkikat ve eşkâl bilgileri neticesinde tecavüzcüler bulunmuştur. Bu kişilerden ilki aynı evde aşçı çırağı olarak çalışan Gazi Mehmed'dir. Diğer suç ortağı ise Kastamonulu katırcı Yakup'dır. Tecavüz olayından sonra firarda gezen bu kişiler polis memurlarınca bulunması için çaba harcanmıştır. İşlemiş oldukları tecavüz suçunun sabit olduğundan ceza kanununun 371. maddesine mahkemeye gelip teslim olmaları için 10 gün süre tanınmıştır. Şayet bu süre içerisinde gelmemeleri halinde bütün haklarından yoksun olacaklarına da karar verilmiştir. Cinayet mahkemesince verilmiş olan bu kararların birer suretleri şahısların yakalanması için bölgedeki polis karakollarına gönderilmiştir¹⁶⁰.

Kâğıthaneli Haçık, eşi Araknat'a rızası olmadan zorla fiili livata (ters ilişki) hareketinde bulunmuştur. Eşi tarafından bu durum şikâyet edilmiştir. Şikâyete istinaden mahkeme cinayet suçu olarak bu olayı görmüştür. Cinayet mahkemesi Haçık'ın her nerede görülürse yakalanmasına karar vermiştir¹⁶¹.

Gelibolu'da balıkçılık işiyle uğraşan Kostantin'in 15 yaşındaki küçük kız çocuğu Katarina yaralanarak tecavüze uğramıştır. Tecavüz eden kişinin Gelibolu'da çapacılık işiyle uğraşan 24 yaşındaki Anastas'ın oğlu Manol olduğunu polis memurları tespit etmiştir. Tecavüz olayından sonra Monal yakalanmamak için izini kaybettirip uzunca bir süre firarda gezmiştir. Cinayet mahkemesince yargılanan Monal'a ceza kanununun 371. maddesine istinaden mahkemeye gelmesi için 10 gün süre verilmiştir. Bu süre içerisinde mahkemeye gelmemesi halinde bütün Hukukî haklarını kaybedeceği de bildirilmiştir¹⁶².

Tavuk pazarında Mikail adlı bir kişiye ait kahvehanenin bir odasında, kahvehane çalışanı Yakob tarafından 14 yaşındaki Dikran'a tecavüz edilmiştir. Tecavüz suçundan sonra yakalanmamak için izini kaybettirip firarda gezen Yakob, şikâyetten dolayı polis karakollarınca bulunması için aranmıştır. İşlemiş olduğu suç cinayet mahkemesince karara bağlanmıştır. Cinayet mahkemesi Yakob hakkında yakalama emri çıkarılmıştır. Ayrıca ceza kanununun 371. maddesine mahkemeye gelip teslim olması için 10 gün süre verilmiştir. Dava dosyasıyla alakalı gerekli görülen bilgiler de ceza kanununun 372. maddesine istinaden ilgili kurumlara tebligat şeklinde bildirilmiştir¹⁶³.

¹⁶⁰ Polis Mecmuası, Sayı: 11, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 248; Polis Mecmuası, Sayı: 12, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 279.

¹⁶¹ Polis Mecmuası, Sayı: 11, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 248.

¹⁶² Polis Mecmuası, Sayı: 7, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 154.

¹⁶³ Polis Mecmuası, Sayı: 12, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 279.

Sultan Ahmed civarında 14 yaşındaki Fatma adlı genç kız tecavüze uğramıştır. Olayla ilgili polis memurlarınca yürütülen çalışmalar ve tecavüze uğrayan Fatma'nın vermiş olduğu ifade doğrultusunda tecavüzcülerin kim olduğu bulunmuştur. Bu suçu işledikten sonra yakalanmamak için izini kaybettirip firarda gezen tecavüzcülerden ilki aynı mahallede oturan 15 yaşındaki muhacir Sadık bin Ferhad'dır. Diğer kişi ise 30 yaşındaki Mehmed Ali bin Ahmed'dir. İşlemiş oldukları bu tecavüz suçu sabit olduğundan cinayet mahkemesince yargılanmışlardır. Ceza mahkemesi tecavüzcülere ceza kanununun 371. maddesine teslim olmaları için 10 gün süre vermiştir. Bu süre içerisinde mahkemeye gelmemeleri halinde bütün Hukukî haklarını kaybedecekleri bildirilmiştir. Ayrıca kolluk teşkilatı olarak bu şahısların görüldüğü yerde yakalanmalarına da karar verilmiştir¹⁶⁴.

Kozyatağı'nda yapımı devam eden Berlin Sefiri Tevfik Paşa'ya ait inşaatta bekçilik yapan orta boylu, kumral saçlı ve sarıgözlü 30 yaşlarındaki Aziz bin Muhammed ve arkadaşıyla birlikte çevreden geçen kişilere karşı göz tacizinde bulunmuştur. Bu olaydan rahatsız olan kişilerin şikâyeti üzerine polis karakoluna intikal edince inşaatta çalışan bu kişiler hakkında cinayet mahkemesince soruşturma açılmıştır. Ayrıca bu suçta şüpheli olarak görülen kişiler cinayet mahkemesinin kararına istinaden her nerede görülürse yakalanmalarına karar verilmiştir¹⁶⁵.

Zor kullanma suretiyle tecavüz suçunu işleyen İtalyalı Dominsko'nun evinde yaşayan Vasil oğlu Yako, eşkâlini gizleyerek yakalanmamak için firar etmiştir. İşlemiş olduğu bu suç cinayet suçu olarak sayılmıştır. Bu durumdan dolayı da cinayet mahkemesince yargılanmıştır. Cinayet mahkemesince her nerede görülürse yakalanmasına karar verilmiştir. Verilmiş olan bu kararın bir sureti de merkez adliyesine ve polis karakoluna bildirilmiştir¹⁶⁶. Fiili şeni ve izale-i bikir (kızlık bozma) suçundan dolayı firarda gezen Bolu halkından kısa boylu, ela gözlü ve kirli sakallı 56 yaşındaki aşçı Hüseyin bin Ahmed işlemiş olduğu bu olay mahkemece cinayet suçu olarak sayılmıştır. Bu sebepten ötürü de cinayet mahkemesince her nerede görülürse yakalanmasına karar verilmiştir¹⁶⁷.

Son olay ise 7 yaşındaki küçük kız çocuğuna tecavüz ettiği iddiasında şüpheli görülen kahveci Abdulhalim Efendi'nin oğlu Cevdet hakkında cinayet mahkemesince her

¹⁶⁴ Polis Mecmuası, Sayı: 24, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 576.

¹⁶⁵ Polis Mecmuası, Sayı: 26, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 623.

¹⁶⁶ Polis Mecmuası, Sayı: 33, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 791.

¹⁶⁷ Polis Mecmuası, Sayı: 28, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 665.

nerede görülürse yakalanmasına karar verilmiştir. Ayrıca bu tecavüz olayının failini bulmak için polis memurları da yoğun bir çalışma içerisinde olmuştur¹⁶⁸.

2.7. Yaralama

Türkçe bir kökenden gelen ‘yaralamak’ kelimesi, anlamı itibariyle “*silah, bıçak gibi araçlar ile yara açmak*” olarak tanımlanmaktadır. Yara kelimesi de “*keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesikler*” olarak tanımlanmaktadır. Yaralama suçu sadece suçu işleyen kişiyi ilgilendiren bir suç olarak kabul edilmiş ve çeşitli yaptırımlara tabi tutulmuştur. Ayrıca yaralama suçu ağır suçlar arasında yer almıştır. Bu suç, Hunlarda devlet tarafından cezalandırılmış, öç almak yasaklanmış ve ağır suçların cezası ölüm olmuştur. İslamiyet’in kabulüyle birlikte Türklerde islam hukuku kuralları geçerli olmuştur. Bu bağlamda Osmanlı Devleti’nde darp ve cerh olarak tanımlanan bu suç kişi aleyhine işlenen suçlar olmuştur. Bu suça karşı verilen cezalarda kusurun niteliğine göre değişmiştir. Yaralama suçu kişinin haklarına karşı işlenen suçlar kapsamında sayılmıştır¹⁶⁹.

Yaralama olaylarının çoğu ölümlle bittiğinden birçok olay cinayet bahsinde ele alınmıştır. Bu yüzden, bir-iki olayla iktifa edilmiştir. 27 Temmuz 1329 (9 Ağustos 1913) tarihinde Fener’de bulunan Midilli gazinosunda meydana gelen bir yaralama hadisesidir. Gazinoda garson olarak çalışan İncesulu Dimitri iş arkadaşı Kostanti ile tartıştığı sırada gözüne odun ile darbe almıştır. Olayla ilgili karakola yapılan şikâyet üzerine bu yaralama hadisesi mahkemeye sevk edilmiştir. Cinayet mahkemesi Kostanti’ye mahkemeye gelip ifade vermesi için 10 gün süre tanımıştır¹⁷⁰.

Bunların dışında Polis Mecmuası içerisinde Uşak kazasında meydana gelen yaralama suçundan, polislikten uzaklaştırılan Nazif Hoca’nın işlemiş olduğu yaralama suçundan ve Nazilli civarında Yakup ve eniştesi İbrahim’in yaralamak suretiyle suç işledikleri bilgileri vardır¹⁷¹.

¹⁶⁸ Polis Mecmuası, Sayı: 28, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 665; Polis Mecmuası, Sayı: 30, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 720.

¹⁶⁹ Zümer Aydın, “Kasten Yaralama Suçu”, *Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2017, s. 17-18; Gül Toker, “Kasten Yaralama Suçu”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013, s. 3-6.

¹⁷⁰ Polis Mecmuası, Sayı: 19, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 455.

¹⁷¹ Polis Mecmuası, Sayı: 113, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 284.

2.8. Firar

Firar sözcüğü ise herhangi bir yerden kaçmak veya kurtulmak anlamında kullanılmaktadır. Bu sözcük genel anlamda asker kaçaklarını ve hapis olunan yerden gizlice kaçan kişiler ile ödeşmiştir. Polis Mecmuası özelinde gelişen firar suçları da genellikle hapisane firarları üzerine gerçekleştiği için konumuz çerçevesinde suçlu firarından bahsedeceğiz¹⁷².

Bolu hapishanesinden duvarı gizlice delerek kaçan Düzceli Abaza İsmail, Tekkeli İsmail, Ovacıklı Lütfü ve Cefalı Kara Hüseyin firar etmiştir. Cinayet suçuyla yargılanan bu kişiler hakkında yakalama emri verilmiştir. Firar gezen bu kişilerin bulunması için yapılan aramalar sonuçsuz kalmıştır. Cinayet mahkemesi hapishaneden firar eden bu şahıslara ceza kanununun 371. maddesine istinaden mahkemeye gelmeleri için 10 gün süre vermiştir. Bu süre zarfında gelmemeleri halinde bütün Hukukî haklarını kaybedeceklerini bildirmiştir. Ayrıca bu şahısları gören kişilerin polis karakollarına bildirmek zorunda olduğuna karar vermiştir¹⁷³.

6 Nisan 1326 tarihinde Seyyar satıcı Büyükdereli Pandeli'yi gasp ve yaralamak suçuyla Makriköy hapishanesinde İbrahim bin Hasan tutuklu bulunmuştur. İbrahim bin Hasan hapishanede kendisi gibi tutuklu bulunan yakın arkadaşlarından esmer tenli 20 yaşlarındaki Ramazan bin Hüseyin ve siyah tenli 20 yaşlarındaki Kara Ahmed bin Yusuf ile birlikte gizlice hapisane duvarını delerek kaçmıştır. Bu olay üzerine ceza kanununun 371. maddesince firar eden bu kişilerin 10 gün içerisinde teslim olmaları için cinayet mahkemesince karar verilmiştir. Bu süre içerisinde teslim olmamaları halinde de bütün Hukukî haklarını kaybedecekleri bildirilmiştir¹⁷⁴.

İşlemiş olduğu ağır bir suçtan dolayı hakkında hapis cezası verilen Aziziyeli Mustafa oğlu Mehmed, hapishaneden mahkemeye götürülmek üzere gittiği esnada Kürece civarında firar etmiştir. Firar eden Aziziyeli Mustafa oğlu Mehmed'i yakalamak için Biga jandarması peşine düşmüştür. İşlemiş olduğu suç ile ilgili ceza kanununun 371. maddesince teslim olması

¹⁷² Yasin Akdeniz, "Askeri Ceza Hukukunda Firar Suçları", *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2007, s. 3; Taner Bilgin, "Milli Mücadele Yıllarında Bilecik'te Yaşanan Firar Olayları", *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, Sayı 3, 2018, s. 54-55.

¹⁷³ Polis Mecmuası, Sayı: 7, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 154.

¹⁷⁴ Polis Mecmuası, Sayı: 8, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 181.

için on gün süre tanınmıştır. Bu süre içerisinde teslim olmaması halinde de hakkında hazırlanmış olan davada bütün hukukî haklarını kaybedeceği bildirilmiştir¹⁷⁵.

2.9. Devlete Karşı Suçlar

Devlete karşı isyan yani “bağy” suçu hukukumuz da siyasî suçları ifade etmektedir ve Türk hukuk tarihi içerisinde bulunan “katl”¹⁷⁶ müessesesinin de temelini teşkil etmektedir. Devletlerin ve hatta devlet öncesi toplulukların tarih sayfasına çıkmasıyla birlikte grup ya da devlet içindeki otoritenin sağlanması ve bu düzeni bozmaya yönelik bireylerin cezalandırılması fikri husule gelmiştir. Bu çerçevede hırsızlık ve kasten adam öldürme gibi suç tipleri bireylerin birbirlerine yönelik hak ihlallerini cezalandırmaya yönelik olup, toplumun düzenini sağlamaya yönelik arayışlara gidilmiş ve başka suç tiplerine de ihtiyaç duyulmuştur. İşte tam bu noktada karşımıza devlete karşı işlenen suçlar ve “vatana ihanet” kavramı çıkmaktadır. Roma’da vatana ihanet suçu egemenlik ve siyasal güce yönelik suç olduğunda bu suça karşı ağır ceza yaptırımlar uygulanmıştır. Bugünkü adıyla devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak suçu yani siyasî nitelikte değerlere zarar vermeye yönelik saldırılar, tarihte bir kalkışma suçu olarak salt düşüncede kaldığında bile en ağır ve acımasız cezalarla cezalandırılmıştır¹⁷⁷.

Söz konusu suç, 5237 sayılı TCK’nun ikinci kitabının “Mille ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler” başlıklı dördüncü kısmının Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar başlıklı dördüncü bölümünde yer alan 302. maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre devlet topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı bir Devletin egemenliği altına koymaya veya Devletin bağımsızlığını zayıflatmaya veya birliğini bozmaya veya devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını Devlet idaresinden ayırmaya yönelik bir fiil işleyen kimse ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır¹⁷⁸.

Polis Mecmuası özelinde genellikle hükümete karşı oluşmuş olan çeteler etrafından gelişmiştir. Özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren baş göstermeye başlayan bu

¹⁷⁵ Polis Mecmuası, Sayı: 27, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330, s. 646.

¹⁷⁶ Bu konu hakkında detaylı bilgi almak için bakınız: Ahmet Mumcu, *Osmanlı Devleti’nde Siyaseten Katl*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2007; M. Akif Aydın, *Osmanlı Devleti’nde Hukuk ve Adalet*, Klasik Yayınları, İstanbul 2017.

¹⁷⁷ Fatih Orhan, “İslam Hukuku ve Türk Hukukunda Siyasi Suç Kavramı”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 11, Sayı 58, 2018, s. 867-868.

¹⁷⁸ Rezzan İtişgen Dülger, “Vatana İhanet Suçunun Kökenleri Üzerine Bir İnceleme”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 23, Sayı 2, 2017, s. 105-107; Vesile Sonay Evik, “Devletin Birliğini ve Ülke Bütünlüğünü Bozmak Suçu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 65, Sayı: 4, 2016, s. 1727-1728; Akgündüz, a.g.m, s. 5-6.

şekavet hareketleri, 20. yüzyılda büyüyen siyasî ve ekonomik nedenlerle büyük bir asayiş sorunu haline gelmiştir¹⁷⁹.

Seferihisar ilçesinde zorbalık hareketinde bulunan Arnavut Yusuf çetesinin himayesine giren Yanyalı Süleyman oğlu Rıza ile Şuayb oğlu Besim, Denizli civarında zorbalık hareketinde bulunmuştur. Ayrıca bu sırada Arab Dede'nin işlemiş olduğu suçun af edilmesi bir kargaşa ortamı yaratmıştır. Bu sırada Çakırlı Mehmed'le beraber Çal Kazası hükümetine ihanet eden ve Nazilli ile Bozdoğan kazalarında da ortalığı karıştırmak için gezen Bazirlili Habib oğlu Ali ile avenesinden Ahmed oğlu İbrahim, Mustafa oğlu Bekir ve Karapınarlı İbrahim oğlu Osman'ın devlete karşı ihanet ettikleri Aydın vilayetince anlaşılmıştır¹⁸⁰.

Devletin aleyhine karşı tahrikte bulunan Safyet Bey, memlekette bir kargaşa ortamı yaratmıştır. Sözleriyle halkı ikna etmeye yönelik beyannamelerde bulunması üzerine divan-ı harb-i örfi (sıkı yönetim mahkemesi) tarafından kendisine teslim olması için on gün süre tanınmıştır. Bu süre içerisinde gelmemesi halinde de bütün haklarının haciz olacağı bildirilmiş ve yerini bilenlerin bildirmesine karar verilmiştir¹⁸¹.

Ayrıca bir müddetten beri Nazilli ve Bozdoğan civarında zorbalık hareketinde bulunan Habiboğlu çetesinin bütün avenesiyle beraber ihanet eylemesi üzerine Benli Ali, Karalar aşiretinden asker firarisi Hüseyin oğlu Mehmed ve Jurna karyesinden Ebuzer oğlu Hüseyin ve Recik Yusuf oğlu Mehmed silahlarıyla beraber Akçadağ kazası hükümetine teslim olmuştur. Malatya vilayetine bu durum bildirilmiştir¹⁸².

2.10. Polis Mecmuasında Ceza Uygulamaları

Suç olgusunun önemli bir parçası olan ceza¹⁸³ kuramı bir şeyin bedeli veya karşılığı olarak karşımıza çıkmaktadır. İslam literatüründe genel olarak, dünyevi veya uhrevi mahiyette özendirici veya caydırıcı yaptırımlardan oluşur. Özel anlamda ise hukuk düzeni tarafından suçluya karşı uygulanacak maddi ve manevi yaptırımları ifade eder¹⁸⁴. Ceza

¹⁷⁹ Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'de siyasî Partiler*, Cilt 1, İletişim Yayınları, İstanbul 2015, s. 509.

¹⁸⁰ Polis Mecmuası, Sayı: 111, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 243.

¹⁸¹ Polis Mecmuası, Sayı: 8, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 181.

¹⁸² Polis Mecmuası, Sayı: 111, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 243.

¹⁸³ "Ceza Kanununun amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir. Kanunda, bu amacın gerçekleştirilmesi için, ceza sorumluluğunun temel esasları ile suçlar, ceza ve güvenlik tedbirlerinin türleri düzenlenmiştir." 5237 sayılı TCK'nın 1. Maddesi.

¹⁸⁴ Adil Bebek, "Ceza", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 7, İstanbul 1993, s. 469-470.

hukukunun temel işlevi; toplumsal yaşam bakımından hayati önem taşıyan değerlerin ihlâlini suç olarak tanımlamak ve bunlar karşılığında uygulanacak olan yaptırımları belirlemektir. Devlet, toplumsal düzeni koruma görevini, ceza hukuku kuralları olmaksızın etkin bir şekilde yerine getiremez¹⁸⁵.

Bahse konu Polis Mecmuası haberlerine göz attığımızda, insanların hak ve hukuku çiğnemeye meyilli bir yapıya sahip olduğunu görürüz. Bu adaletsizliklere karşı insanlar arasında huzursuzluklar çıkmaya başlamıştır. İnsanlar bu gibi durumlara karşı ise bir otorite ihtiyacı hissetmiştir. Hiç şüphesiz ki bu güç polis teşkilatı olmuştur. Suç ve suçluyla mücadele noktasında önemli bir yere sahip olan polis teşkilatı, adaletin tesisi noktasında mücadeleler içerisinde olmuş ve suçluların adalete teslimi için çalışmıştır. Öyle ki Emniyet-i Umumiye Müdürü Miralay Esad Bey zamanında kurulan suçla mücadele ekipleri de bu doğrultuda başarılı işler yapmıştır¹⁸⁶.

Polis Mecmuası'na konu olan suçlarla ilgili haberlere bakmış olursak kapsamlı bir suç bilgisi göze çarpmaktadır. Öyle ki suça giden süreç ve failerin özellikleri detaylı bir şekilde makalelerde ele alınmıştır. Genel olarak işlenen suçlara karşı çeşitli yaptırımlar uygulanmıştır. Polis Mecmuası'nda oldukça fazla bir yere sahip olan hırsızlık suçu detaylı bir şekilde makalelerde işlenmiştir. Prof. Dr. Reiss tarafından kaleme alınmış olan *sirkatler* başlığı altındaki çalışmada hırsızlar ile ilgili bilgilere yer verilmiş, sabıkalı kişilerin fotoğrafları yayınlanmıştır¹⁸⁷.

Hırsızlık suçuna örnek olay olarak; “Kadıköy Pazar yolunda tuhafiyecilikle uğraşan Aram Salyan Efendi'nin kürkçü hanının 27 ve 28 numaraları mağazalarında hırsızlık yapan koyu gözlü ve kumral tenli firarda bulunan uzun boylu 39 yaşındaki Parsih, Dersaâdet cinayet mahkemesince cinayet işlediği uygun görülmüş ve tutuklanması istenmiştir¹⁸⁸”. Bu olaydan da anlaşılacağı üzere fail hakkında detaylı bir şekilde bilgi verilmiştir. Ayrıca suçluların yakalanması ve cazı yaptırımının¹⁸⁹ uygulanması noktasında polis teşkilatı başarı elde etmiştir.

¹⁸⁵ Neslihan Göktürk, *Ceza Hukukuna Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2012, s. 4.

¹⁸⁶ Eyüp Şahin, *Mütareke Döneminde İstanbul Polisi*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2016, s. 29.

¹⁸⁷ Polis Mecmuası, Sayı: 3, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 42.

¹⁸⁸ Polis Mecmuası, Sayı: 2, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 44.

¹⁸⁹ “*Polis Mecmuası'nın başka bir hırsızlık makalesinde ise ceza olarak on beş sene kürek cezası verilmesine ve cinayet mahkemesince failin idamına karar verilmiştir*”. Polis Mecmuası, Sayı: 6, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 133.

Polis Mecmuasına konu olan önemli suçlardan biri de cinayet suçudur. Mecmuada yer alan makalelerde cinayet suçunu incelemiş olursak, Polis teşkilatı faili yakalamaya yönelik detaylı bir çalışma içerisinde olmuştur. Mahkeme ise bu suça karşın ceza yaptırımını içerisinde olmuştur. “7 Mayıs 1911(1327 Nisan 24) tarihinde Biga kazası Misaka karyesinde Vacı oğlu Yorgi'nin oğlu Estavri'yi öldürüp kaçan Arnabud Habil, zabıta araştırması deliliyle ve hazırlanan raporla suçu sabitlenmiştir. Mahkeme 174. maddenin 1.fırkasınca 15 sene müddetle küreğe konulmasına ceza verilmiştir. 130 kuruş masrafın ise mahkûmdan tahsiline karar vermiştir¹⁹⁰”. Bu karardan da anlaşılacağı üzere mahkemece verilen bu ceza ile suçla mücadele noktasında caydırıcılık açısından yaptırımlar uygulanmıştır.

Mecmua'nın genellikle muvaffakiyyât-ı zabıta bölümünde yer alan yağma suçlarına karşı mücadeleler olmuştur. Örneğin, “Refahiye'nin Gülbolas Karyesi'nden Soğancı oğlu Salih ve Hasan ile Kebirli oğlu Ali ve Emin İzzet'in hanelerini basarak eşya, para ve erzaklarının gasp edilmiştir. Ayrıca Ali ve Salih'in baş ve sol kolunun yaralanmıştır. Bu haberler üzerine sekiz şahsın takibine girilmiştir. Çengerli şehir kumandanı üç saat devam eden myfûsâdeme neticesinde eşya ve erzakın terk ettirildiği ve bu sırada merkezden gelen kuvvetin yardımıyla Hanzar karyeli Kamil oğlu Hasan ile Edhem oğlu Mehmed ve İsmail oğlu Şevki ve Kader oğlu Faik ve Tahir oğlu Mehmed ve Tahir oğlu Şevki yakalanmış ve yaptıklarını itiraf etmeleri üzerine cihet-i adliyyeye teslim kılınmıştır. Refahiye makamlığının bilgisi ve Erzincan mutasarrıflığınca karar kılınmıştır¹⁹¹” haberinden de anlaşılacağı üzere yağma suçlarına karşı kolluk kuvveti tarafından bir takım tedbirler alınmıştır. Ayrıca gasp suçuyla mücadele içerisinde olan polisler ödül ve taltif verildiği görülmüştür¹⁹².

Suçu işleyen kişilerin yakalanması amaç edinilmiş olup bu suça ilişkin mahkeme kararları yer almamaktadır. Bu dönemde devlete ve hükümete karşı işlenen suçlar yer almaktadır. Genellikle Ermeni çeteleri, Rum uyruklu şahıslar ve yabancı bahriye erleri faaliyetlerde bulunmuştur. Bu oluşumlara karşı operasyonlar düzenlenmiştir. Polis Mecmuası'nda göze çarpan diğer bir suç ise eşkıyalık olaylarıdır. Özellikle Meşrutiyet

¹⁹⁰ Polis Mecmuası, Sayı: 2, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 44.

¹⁹¹ Polis Mecmuası, Sayı: 111, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 243.

¹⁹² Polis Mecmuası, Sayı: 120, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 376; Polis Mecmuası, Sayı: 123, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1336, s. 414.

sonrası oluşan atmosferin etkisiyle beraber I.Dünya Savaşına (1914-1918) giden süreçte Anadolu’da başıboşluk hat safhada olmuştur¹⁹³.

Çetecilik faaliyetleri ilgili haberler genellikle Polis Mecmuası’nın muvaffakiyet-i zabıta adlı kısmında yer almıştır. Çetelerle mücadele içerisinde olunmuş ve çetecilerin yakalanması amaç edinilmiştir¹⁹⁴. Polis Mecmuası’nda yer alan suç olaylarına karşı uygulanan cezaları incelemiş olursak; suç işleyen kişi veya kişilere kürek cezasının verilmesi, mahkeme giderlerinin suçlu olan kişiden tahsil edilmesi, mahkemeye gelmesi hususunda davette bulunulması, yabancıların haklarının korunması, sahte evrak olaylarına karşı tahkikatlar yapılması,¹⁹⁵ suçlu kimselerin fotoğraflarının kayıt altına alınması ve suçlu kişilerin erkenden yakalanıp mahkemeye sevkini sağlamak polis teşkilatı ve mahkemelerin temel prensibi olmuştur. Ayrıca verilen cezalar suçun birçok boyutu incelenerek karara bağlanmıştır. Mahkeme, cinayet suçunu işleyen bir kişiye mahkemeye gelmesi için on gün süre tanırken diğer suç türlerinde bu süre değişkenlik göstermektedir¹⁹⁶. Suç ve ceza haberlerine yönelik en kapsamlı makaleyi hiç şüphesiz dönemin Asayiş Müdürü Mehmet Mansur Bey kaleme almıştır. “*Mazide Zabıtımız*” adlı eserinde polislik ve ceza sistemi üzerine önerilerine yer vermiştir. Genellikle eski geleneklerin unutulmasından yakınmıştır. Burada suçların içeriğine kapsamlı bir şekilde değinmiş ve bu suçlara karşı uygulanan cezalara yer vermiştir.¹⁹⁷

¹⁹³ Eren Korkmaz, “Jandarma Karakol Dergisi Işığında Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Çetecilik” *Miras ve Değişim: Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Jandarma*, (Ed: İsmail Hakkı Demircioğlu, Ahmet Özcan, Yücel Yiğit), Berikan Yayınevi, Ankara 2018, s. 245-246; Yücel Yiğit, “İkinci Meşrutiyet’in İlk Yıllarında Kuzeybatı Anadolu’da Asayiş Sorunu”, (Ed: Osman Köse), *Osmanlı’dan Günümüze Eşkıyalık ve Terör*, İlkadım Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yayını, Samsun 2009, s. 327-338

¹⁹⁴ Polis Mecmuası, Sayı: 111, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335, s. 354.

¹⁹⁵ “*Sahte evrak olayı üzerine tahkikatlar yapılmıştır. Failler takip edilmiş ve yakalanmıştır. Yakalanan bu kişilere mahkemece para cezası verilmiştir.*” Polis Mecmuası, Sayı: 138, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1337, s. 611.

¹⁹⁶ *Bu duruma örnek olması bakımından mahkemece verilmiş bir kararda; “işlemiş oldukları tecavüz suçunun sabit olduğundan ceza kanununun 371. maddesince mahkemeye gelip teslim olmaları için 10 gün süre tanınmıştır. Şayet bu süre içerisinde gelmemeleri halinde bütün haklarından yoksun olacaklarına da karar verilmiştir.” şeklinde ifadeye yer verilmiştir.* Polis Mecmuası, Sayı: 12, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329, s. 279.

¹⁹⁷ Mehmet Mansur, “*Mazide Zabıtımız*”, *Polis Mecmuası*, C 9, Matbaa-i Amire, İstanbul 1922, s. 149-152.

3. BÖLÜM

3. POLİS MECMUASI'NDA SUÇ İSTATİSTİKLERİ

Polis Mecmuası'nda suç ile ilgili tutulmuş olan bu istatistikî bilgilerin fikrî temeli Tanzimat döneminde atılmıştır. Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile beraber meydana gelen gelişmeler (nüfus sayımlarının yapılması, ticarî veya ekonomik kazançlarla ilgili yapılan istatistikî çalışmalar) olanak sağlamıştır. Tabii bu durum, Osmanlı Devleti'nde salnamelerin yayınlanmasına olanak sağlamıştır. Bu bağlamda ilk defa 1875 tarihinde “*İstatistik Kalemi*” kurulmuş ve II. Abdülhamid döneminde bu uygulamalar daha yaygın bir hale gelmiştir. Yeni kurulmuş olan bu kurum, 1880 tarihinde “*İstatistik Müdüriyeti*” şeklini almıştır. İstatistik Müdüriyeti'nin gelişmesi için de farklı tarihlerde Nizamnameler çıkarılmıştır¹⁹⁸. Suç ile ilgili istatistikî bilgiler ise ilk defa 1891 yılında Zaptiye Nezaret tarafından İstanbul Polis Müdüriyeti ile ilgili çıkarmadan oluşmaktadır. Suç ile ilgili hazırlanan istatistikler, Meşrutiyet'in ilanı sonrasında olumlu yönde bir gelişme göstermiştir. Zaptiye Nezareti (Emniyet Müdürlüğü) tarafından gönderilen bu çalışmalar ise Polis Mecmuası bünyesinde yayınlanmıştır¹⁹⁹.

Biz de, bu bölümde, Polis Mecmuası bünyesinde yer alan suç istatistiklerini inceleyeceğiz. Bu istatistikî bilgiler dönemin asayiş problemlerini tespit etmek ve asayişin tesisine yönelik bilgiler vermesi bakımından yakını dönem tarihimiz açısından önem arz etmektedir. Polis Mecmuası'ndaki suç istatistikleri sadece İstanbul özelinde gelişen suçlar hakkında bilgi vermektedir. Bu durumu açıklamış olursak da, devlet merkezinin İstanbul'da olması ve Polis Mecmuası'nın yayın işlerinin İstanbul'da yürütülmesiyle alakalı olduğu kanısını doğurmaktadır. Polis Mecmuası'nda yer alan suç istatistikleri ilk zamanlarda sadece hırsızlık, cinayet ve cinsel saldırı gibi suçlar hakkında bilgi verirken, sonraki sayılarında ise diğer suç türleri hakkında bilgilere yer vermiştir. Ayrıca suçlarla ilgili kapsamlı bilgilere yer verirken bu istatistikî bilgileri de yer, zaman ve mekân mefhumu gözeterek dağılımlarını yapmıştır. Bu bağlamda hazırlanmış olduğumuz tablolar çerçevesinde suçları zaman, mekân ve milletlere göre ele alacağız.

¹⁹⁸ Zafer Toprak, “Osmanlı Devleti'nde Sayısallaşma ya da Çağdaş İstatistiğin Doğuşu”, *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, (Ed: Şevket Pamuk-Halil İnalçık), Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000, s. 96-98; Noemi Levy Aksu, *Osmanlı İstanbul'unda Asayiş 1879-1909*, (Çev: Serra Akyüz), İletişim Yayınları, İstanbul 2017, s. 127.

¹⁹⁹ Ali Karakaya, “Birinci Dünya Savaşının Son Yıllarında(1917-1918) Emniyeti Umumiye Müdürlüğüne (Türk Polis Teşkilatına) Bir Bakış”, *Polis Dergisi*, Cilt 34, 2003, s. 15; Aksu, *a.g.e.*, s. 128-130; “*ayrıca bu hususla ilgili ayrıntılı bir liste hazırlanmıştır.*” BOA. Y.MTV:50/1,1891; EK-26-27.

Tabii suçlarla ilgili bu istatistikî bilgilerin doğru bir şekilde analiz edilmesi bakımından dönemin İstanbul'undaki nüfusu hakkında bilgi vermekte fayda vardır. Geçmişten bugüne İstanbul'u nüfusuna göz attığımızda; 19. yüzyıla kadar İstanbul nüfusu tahminlere ve tahrirlere görebiliriz. Bundan dolayı da net olarak bilinmemekle beraber abartılı sayılardan oluştuğu tahmininde bulunabiliriz. Bizans üzerine yazılan eski dönem yazılarda 500.000 ile 1.000.000 arası sayılardan sık sık bahsedilmektedir. 15. yüzyılın ortalarında Osmanlılar tarafından şehrin kuşatıldığında ise 40.000 ile 50.000 nüfusa sahip olduğu tahmin edilmektedir. Topkapı Sarayı'ndan bulun bir belgede ise 1478 yılında yapılan sayımda İstanbul'da 8951 Müslüman, 3151 Rum, 1647 Yahudi, 756 Ermeni ve 398 diğer milletin olduğu bilinmektedir. Ömer Lütfi Barkan'a göre ise 1478 yılına ait bu nüfus 97.956 olarak dünyanın en büyük kentidir. Zamanla artan bu nüfus, 17. yüzyılın sonlarına doğru 700.000-800.000 olarak bilinmektedir. Ayrıca bu dönemde Anadolu'dan birçok gayrimüslim İstanbul'a göç etmiş ve büyük bir çoğunluğu Galata'ya yerleşmiştir. Bu göç hareketi 18. yüzyılda ise daha da hızlanmıştır. 19. yüzyılın ilk çeyreğinde ise bazı kaynaklarda İstanbul nüfusunun 1 milyona ulaştığına yönelik bilgiler verilmektedir. Ancak dönemin arşiv vesikalarını incelendiğinde bu sayının abartılı olduğunu tespit etmektedir²⁰⁰.

1830 yılında yapılan genel nitelikli nüfus sayımında İstanbul'un erkek nüfusu 212.333'tür. Bunun 97.097'si Müslüman, 115.256'sı ise gayrimüslimdir. 1906 yılında yapılan son Osmanlı nüfus sayımında ise İstanbul'a ait sütunlar boş bırakılmıştır. Ayrıca İstanbul Nüfus İdaresi Meşrutiyet'in ilanından sonra zaman zaman İstanbul nüfusu hakkında bilgiler vermiştir. Nitekim Şehremaneti'nin İhsaiyyat Mecmuasında 1912 yılında İstanbul nüfusunun 857.069, 1913 yılında 855.515 ve 1914 yılında ise 977.662'dir. 1 Mart 1914'te Babıâli yayınladığı istatistikte ise İstanbul nüfusunu, 560.434 Müslüman, 205.763 Rum, 84.093 Ermeni olduğu yönündedir. Franz Carl Endres'e göre ise 1916 yılında İstanbul'da 1.125.000 kişi yaşamaktaydı²⁰¹.

1914'den 1921 yılına kadar geçen süre boyunca İhsaiyyat Mecmuası'nın yayınlanmaması ve başka kaynaklarında İstanbul nüfusuna ait bilgi vermemesinden ötürü bu yıllara ait bilgi yoktur. 1921 yılında yayınlanan Şehremaneti İhsaiyyat Mecmuası, Nüfus Müdüriyeti'ni kaynak göstererek İstanbul'un 1919 yılı nüfusunu 1.129.655 olarak vermektedir. Ancak bu sayı kuşku uyandırmaktadır. Son olarak 1922 yılında Miralay Esat

²⁰⁰ Zafer Toprak, "Nüfus", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Cilt 6, Tarık Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1994, s. 108-111.

²⁰¹ Franz Carl Endres, *Türkiye 1916*, (Haz: Gürsel Köksal), Edebiyat ve Eleştiri Yayınları, Ankara 1994, s. 17-18.

Bey'in polis müdürlüğü sırasında İstanbul nüfusunun asayiş işleri bakımından yaptırdığı incelemede 373.124 İslam, 158.219 Rum, 87.919 Ermeni, 40.018 Musevi ve 51.006 diğer milletlerden oluşmak üzere toplam 710.286 olduğunu tespit ettirmiştir²⁰².

Ayrıca, İstanbul'daki siyasî ve sosyal yapıyı ele almakta da fayda vardır. İstanbul, sosyal, coğrafi ve demografik yapısından kaynaklı kontrol edilmesi zor bir kenttir. Bu dönemde meydana gelen savaşlar (Balkan Savaşları, I. Dünya Harbi ve Mütareke Dönemi) ve devlet sistematığında görülen yetersizlikler, İstanbul'un toplumsal yapısını doğrudan etkilemiştir. Bu durumlardan ötürü de suç oranlarında ciddi artışlar görülmüştür. Ayrıca modernleşme süreciyle birlikte kent dokusunda değişiklikler meydana gelmiştir. Meydana gelen bu değişiklikler ise Osmanlı kent anlayışının silinmesine neden olmuş ve kent nüfusunda artışlar görülmüştür. Bunlarla birlikte kent nüfusunda etnik yapı bakımından değişimler görülmüş, Müslüman nüfus sürekli artış göstermiştir. İstanbul'un 13 Kasım 1918'de fiilen 16 Mart 1920'de ise resmen itilaf devletleri tarafından işgal edilmesi asayişin daha da bozulmasına sebep olmuştur. Göç hareketleri ve yaşanan iâşe sorunları da İstanbul'da yaşamı zorlaştırmıştır. Böylelikle suçun artması kaçınılmaz bir boyut almıştır. Böyle bir kargaşa ortamının egemen olduğu bir kentte asayiş sorunları belirgin bir şekilde kendini göstermiştir²⁰³.

3.1. Milletlere Göre Suçun Dağılımı

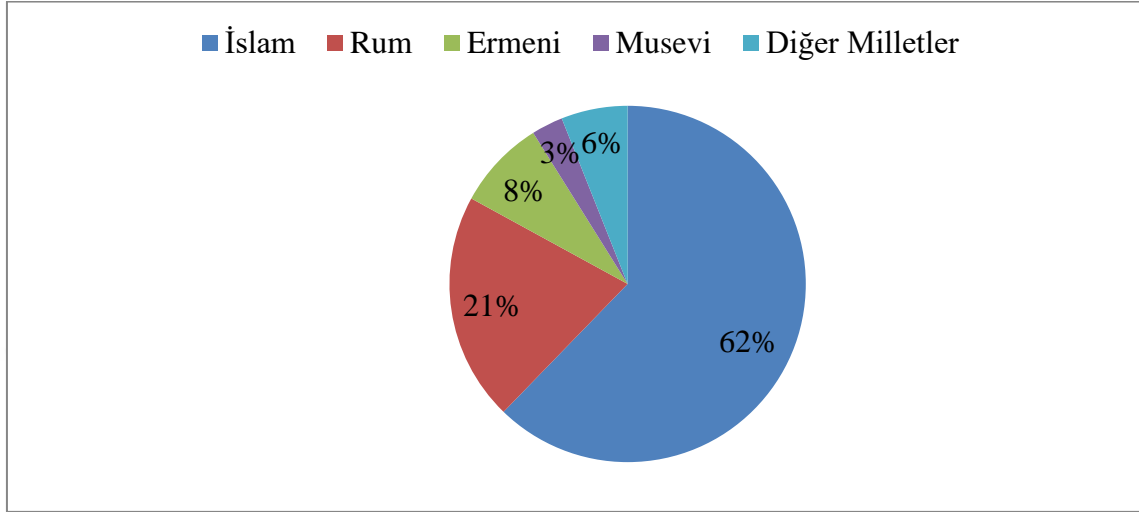
Suçların milletlere göre ayrımı İstanbul özelinde yapılmıştır. Bu suçların doğru bir şekilde analiz edilmesi ve asayişin tesisi noktasında hangi milletler tarafından işlendiğini tespit etmek önemlidir. Çünkü dönemin asayiş olayları hangi milletler tarafından işlendiği, bir bakıma iç kargaşa ve suçla mücadeleyi göz önüne sermektedir. Yani dönemin İstanbul'unda yaşayan bu milletlerin asayiş olaylarında ne şekilde bir rol oynadığını tespit etmektedir. Tabi burada dikkat çekilmesi gerek önemli bir husus ise dönemin İstanbul'unda yaşayan farklı etnik yapıya sahip bu milletlerin (Rum, Ermeni, Musevi ve diğer milletler) bir asayiş problemi olarak Polis Teşkilatını yoğun bir şekilde meşgul etmesidir. Suç

²⁰² Mehmet Halid Bayrı, "İstanbul'da Nüfus Sayımları", *Yeni Tarih Dünyası Dergisi*, Sayı 14, 1954, s. 579-595; Zafer Toprak, "Tarihsel Nüfusbilim Açısından İstanbul'un Nüfusu ve Toplumsal Topografyası," *Dünü ve Bugünüyle Toplum ve Ekonomi*, Sayı 3, 1992, s. 109-120; Toprak, a.g.m, s. 112-113; Kemal Karpat, *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s. 47-53.

²⁰³ Gürkan Fırat Saylan, "İstanbul'un Resmen İşgali (16 Mart 1920)", *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 41, 2014, s. 31-34; Tolga Akay, "Polis Mecmuası Verilerine Göre I. Dünya Savaşı'ndan Cumhuriyetin İlk Yıllarına İstanbul'da Suç", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 18, Sayı 17, 2018, s. 128-129; Vedat Eldem, *Harp ve Mütareke Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1994, s. 144; Zafer Toprak, *Türkiye'de Yeni Hayat İnkılâp Travma 1908-1928*, Doğan Kitap, İstanbul 2017, s. 16-27.

istatistiklerinden yola çıkarak hazırlamış olduğumuz tablolardan hareketle suçların hangi milletler tarafından ne düzeyde işlendiğini ve bu suçların İstanbul'un ilçelerine göre dağılımını tespit edeceğiz.

Tablo 3.1. Milletlere Göre Suç Dağılımı²⁰⁴

Yukarıdaki grafiği incelediğimizde; % 62 oranı ile en yüksek suçun “İslam” diye tabir ettiğimiz Müslüman grubuna ait olduğu göz önüne çarpmaktadır. Bu suç oranının yüksek çıkmasının temel sebebi ise Türklerin, Kürtlerin, Arapların ve diğer Müslüman milletlerin İslam grubu bünyesi içerisinde yer almasıdır. Ayrıca İstanbul’da yaşayan milletlerin nüfus olarak ayrımını gözettiğimizde nüfusun çoğunluklu bir oranda Müslümanlar tarafından oluşması da önemli bir diğer etmendir. Bu sebeplerden ötürü de milletlere yönelik tasnif etmiş olduğumuz bu suç grafiğinde “İslam” yani Müslümanların oransal olarak fazla olmasını açıklamaktadır.

Rumlara bakmış olursak % 21 suç oranı ile ikinci sırada yer almaktadır. Bu durumun sebebi ise İstanbul’da yaşayan Rum nüfusun oransal olarak diğer milletler kategorisinde fazla olmasıdır. Ayrıca Polis Mecmuası’na konu olan bu suçları incelediğimizde özellikle Rumların daha fazla nüfusa sahip olduğu semtlerde yaşanan asayiş olayları da bu durumu ispatlar niteliktedir. Ermeniler ise % 8 suç oranı ile üçüncü sırada yer almaktadır. Aslında bu suç oranının diğer milletlere göre düşük çıkmasının temel sebebi sadece İstanbul özelinde gelişmiş olmasıdır. Bahse konu yıllar içerisinde Ermenilerin önemli bir asayiş problemi olarak Osmanlı Devleti’ni meşgul ettiği döneme ait arşiv vesikaları ve kaynaklarca

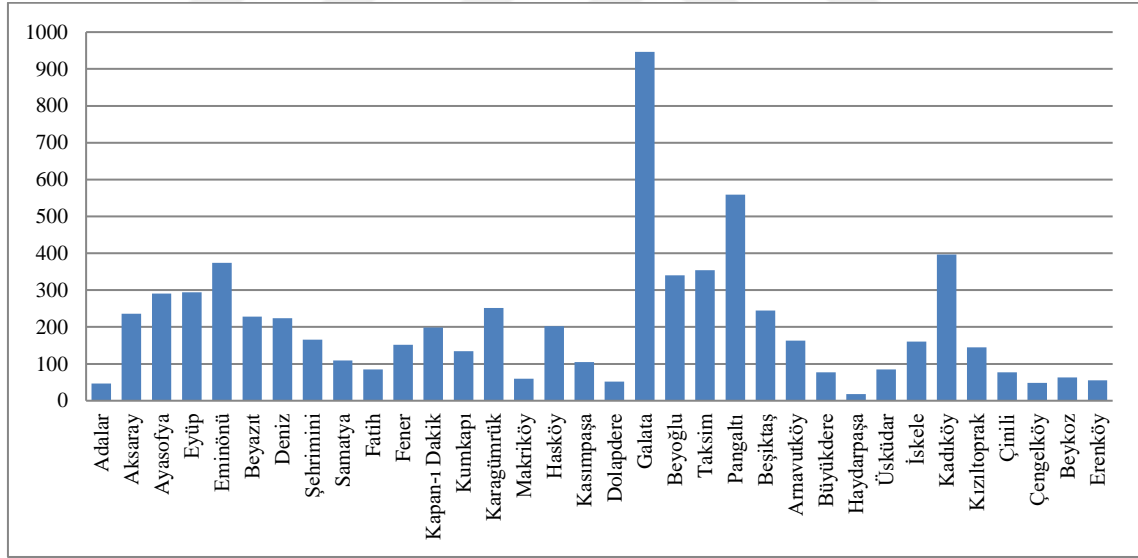
²⁰⁴ “Bu tabloda ki verilerin oluşmasında Polis Mecmuası içerisinde yer alan ceraim (suç) cetvellerinden istifade edilmiştir. Konumuzun tarih aralığını kapsayan 1913-1922 yılları arasında incelemiş olduğumuz bu cetvellerden hareketle suçların milletlere göre genel bir oranını tespit ettik. Bu oranın belirlenmesinde ise Polis Mecmuası’nın 125, 134, 137, 141, 145 ve 151. sayıları incelenmiştir.”

aşikârdır. Ayrıca bahse konu asayiş problemlerinin büyük bir çoğunluğu Doğu Anadolu bölgesinde ayrılıkçı hareketler sonucu gelişmiştir. Tabi bu suç oranını açıklamaya yönelik dönemin İstanbul’unda Ermeni nüfusuna ait bilgilerinden yola çıkmak daha doğru olur²⁰⁵.

Son olarak% 3 suç oranı ile Museviler karşımıza çıkmaktadır. Diğer milletlere göre en düşük suç oranına sahip olan Museviler, İstanbul’da az bir nüfusa sahip olduğu için suç oranı ile doğrudan ilişkilidir. Diğer milletler ifadesi de istatistiğin sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Polis Mecmuası’ndan elde ettiğimiz bu verilere göre İstanbul’da bahse konu yıllar içerisinde 6950 adet suç fiili işlemiştir. Ayrıca % 89 oranı ile en yüksek suç erkekler işlemiştir. Kadınlar ise % 11 oranına sahiptir

Tabii suçların milletlere göre yapılan tasnifi kadar mekân olgusuna da önemlidir. Çünkü bu mekânlarda işlenen suçlar, yer belirttiği için kalıcı bilgiler verir. Bu bakımdan aşağıda hazırlamış olduğumuz tablodan hareketle suçların nüfus olgusu gözeterek mahalle ayırımı yapmakta gerekir.

Tablo 3.2. İstanbul’un İlçelerine Göre Suç Dağılımı

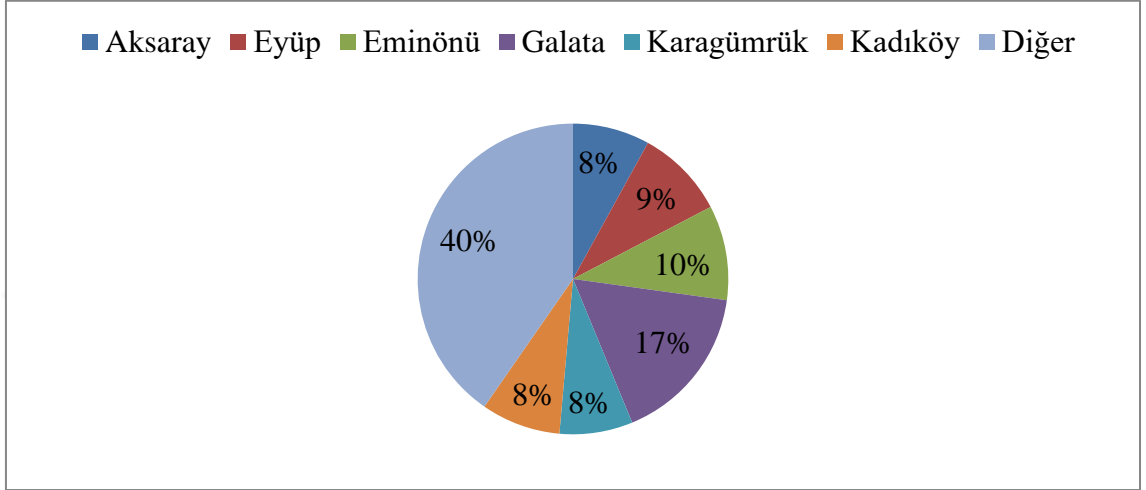

İstanbul ilçeleri içerisinde 946 suç ile Galata, 559 suç ile Pangaltı(Şişli) ve 397 suç ile Kadıköy ilk üç sırada olmak üzere en fazla suç eylemlerinin görüldüğü yerler olmuştur. En az suç işlenen yerler ise 47suç ile Adalar, 52suç ile Dolapdere ve 55 suç ile Erenköy

²⁰⁵“Çalışmamızın tarih aralığını kapsayan bu dönem içerisinde Ermeniler, önemli bir asayiş problemi olarak Osmanlı Devleti’ni meşgul etmiştir. Tabi bu olaylar ayrılıkçı hareketler genellikle Doğu Anadolu bölgesinde gelişmiştir. Bu bakımdan İstanbul’da yaşayan Ermenilerin asayiş olaylarında oransal olarak diğer milletlere göre düşük çıkmasını açıklamaktadır. Ayrıca İstanbul’da yaşayan Ermenilerin büyük bir kısmı tüccar sınıfı diye tasvir ettiğimiz iş-zanaat erbabı kimselerden oluşması da suç oranını etkilemektedir.” Muammer Demirel, “Türkiye’de Kalan Ermeni Nüfusu”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 21, Sayı 62, 2005, 479.480.

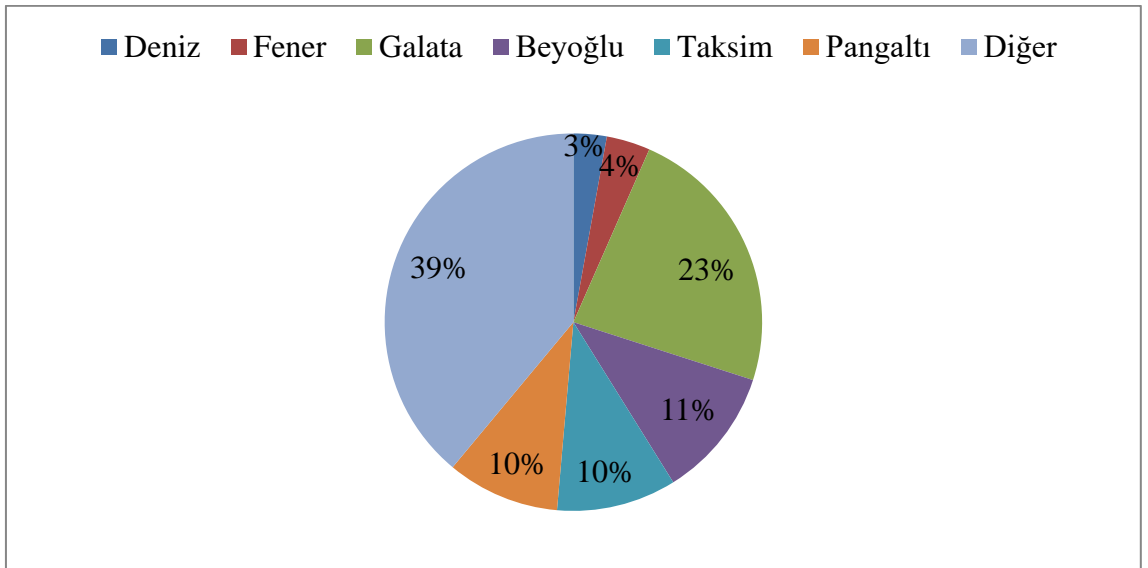
gelmektedir. Nüfus yoğunluğunun daha fazla görüldüğü bu ilçelerde suç oranları artış göstermektedir. Tabi bunun yanı sıra ilçelerdeki karmaşık nüfus yapısı ve sosyal yaşam da önemli bir ölçüde oranı etkilemektedir. Tabi bu hususlardan kaynaklı olarak suçun ilçelere göre dağılımı da değişmektedir.

Tablo 3.3. İlçelere Göre Suç Dağılımı (İslam)

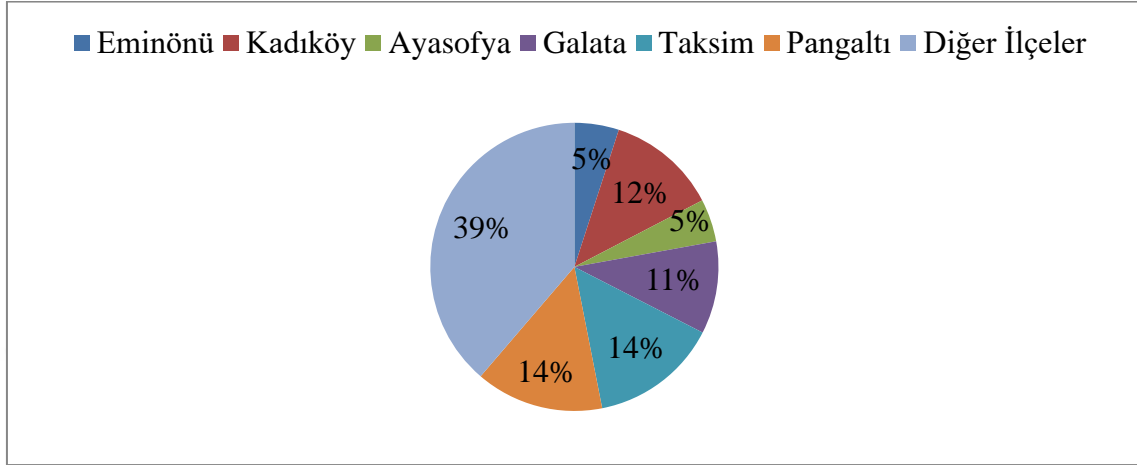
İslam ya da Müslümanların yoğun bir şekilde yaşamış oldukları ilçelere göre suç olayları da değişkenlik göstermektedir. Galata ilçesinde% 17 suç oranı ile İslam grubu fazla çıkmıştır. Tabi Galata'nın kozmopolit yapısı ve sosyal yaşam tarzından kaynaklı bu oranın yüksek çıkma olasılığı da vardır. Ayrıca % 40 suç oranına sahip diğer ilçelerde de suça rastlanıldığını belirtmek gerekiyor.

Tablo 3.4. İlçelere Göre Suç Dağılımı (Rum)

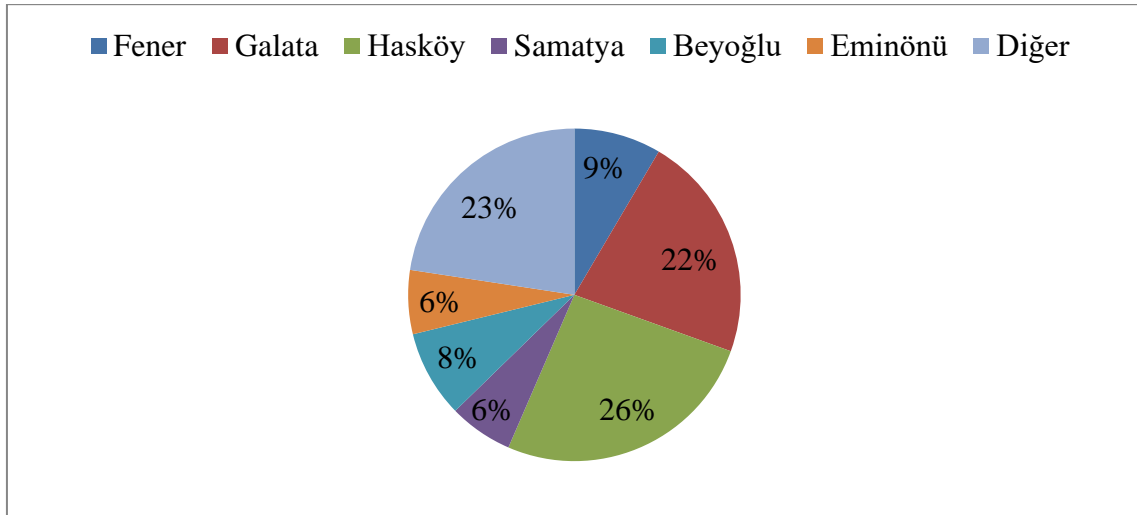
Rum'larda da % 23 suç oranı ile Galata ilk sırada yer almaktadır. Beyoğlu, Pangaltı ve Taksim gibi yerlerde oransal olarak suç dağılımı bir birine yakındır. Ayrıca diğer ilçelerde de suçlar oransal olarak dağılmıştır.

Tablo 3.5. İlçelere Göre Suç Dağılımı (Ermeni)

Ermenilerde ise ilçelere göre suç dağılım oranları bir birine yakın denilecek düzeydedir. Genellikle; Pangaltı, Taksim, Kadıköy ve Galata gibi yerleşim yerlerinde bu suç oranları görülmektedir.

Tablo 3.6. İlçelere Göre Suç Dağılımı (Musevi)

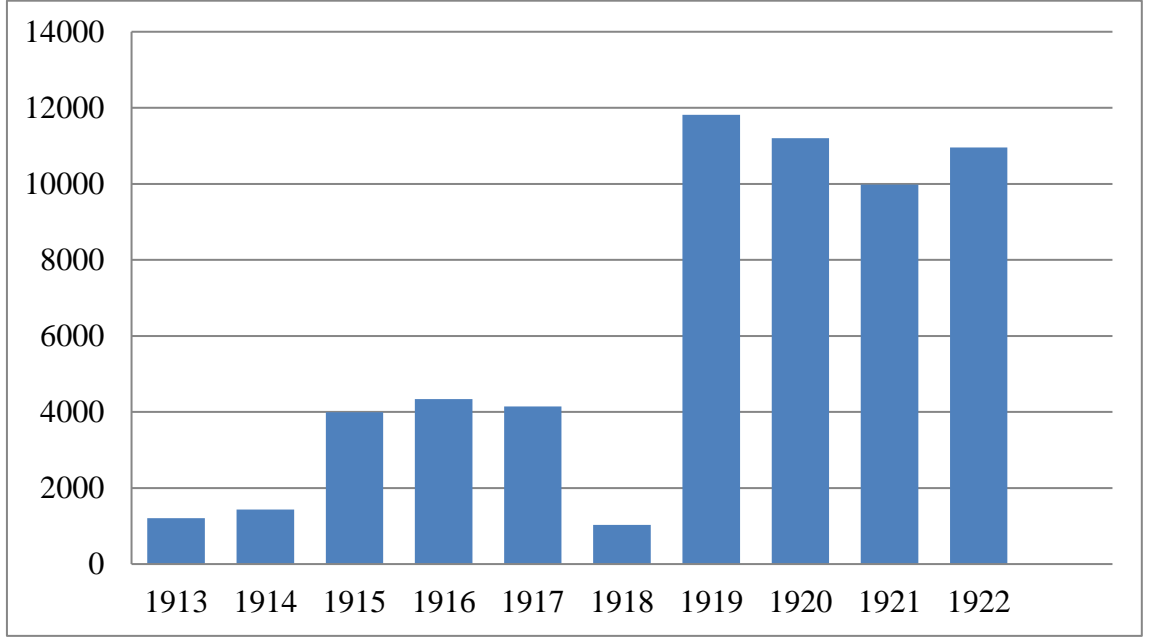

Son olarak Musevilerin ilçelere göre suç dağılımına baktığımızda %26 oranı ile Hasköy ilk sırada gelmektedir. Bu durumun temel sebebi ise bu bölgede Musevi nüfusunun fazla olmasıdır. Bunun yanı sıra kozmopolit bir yapıya sahip olan Galata'da ise % 22 suç oranına sahiptir.

İlçelere göre suçun genel bir tanımını yapmış olursak; her bir millet nüfus bazlı yaşam alanına daha fazla sahip oldukları ilçelerde suça karışmıştır. Ayrıca bazı kozmopolit ilçelerde (Galata, Taksim v.b) ortak yaşamın paydasından kaynaklı olarak yer yer suça her milletten kimseler yoğun bir şekilde karışmıştır. Bu durumun temel sebebi ise ilçelerin ticaret yapısına sahip olması ve eski yerleşim yerleri olmasıdır. Ayrıca ilçelerin nüfusu ile orantılı bir şekilde ticaret merkezi özelliği yani kalabalık insan gruplarının ticaret ve alış-veriş yapmak üzere buralara gelmesi etkilemiştir. Yani önemli olan nüfusa oranıdır. Bu konu bu tez çalışmasının bir parçası olmadığından elimizdeki tabloların bize sundukları ile yetinmekteyiz

3.2. Suçların Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 3.7. Suçların Yıllara Göre Dağılımı (1913-1922)

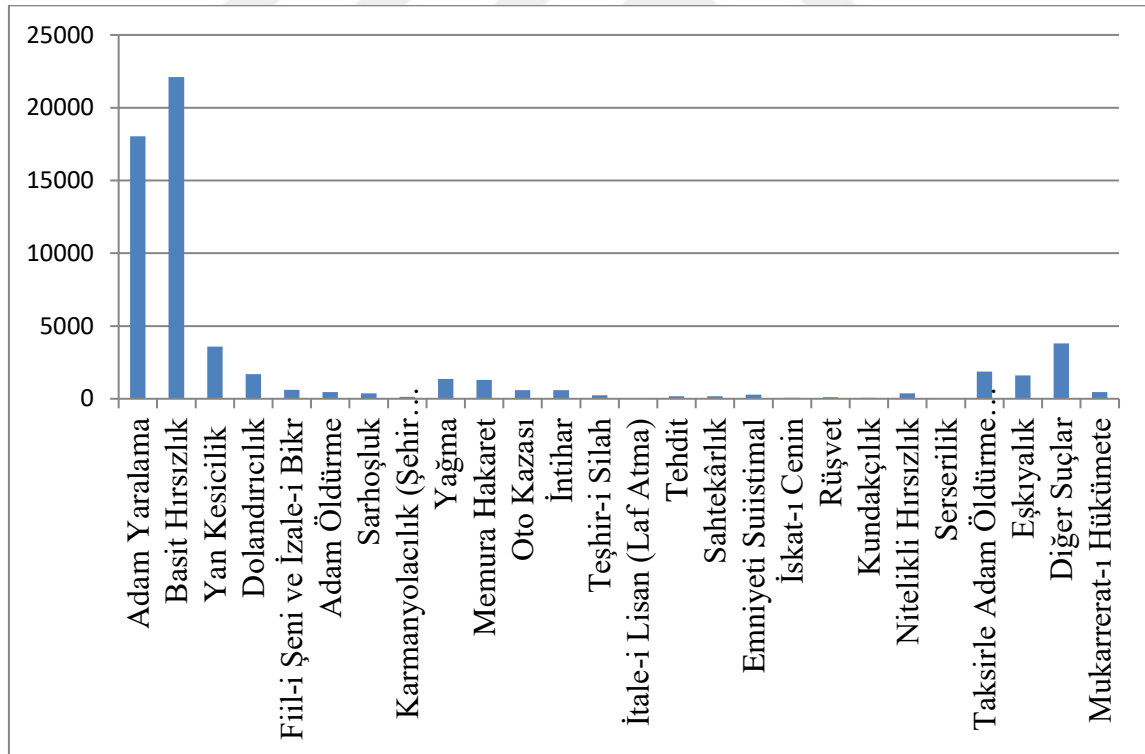

Bu grafikte ise 1913-1922 yılları arasında 26 suç türünde İstanbul'da işlenen toplam 60113 suç fiilinin yıllara göre dağılımı ele alınmıştır. Yıllara göre sürekli bir şekilde artış gösteren suçlar, artan nüfus olgusuyla şekillenmiştir. Ayrıca konumuzu kapsayan tarihi aralığında meydana gelen siyasî ve sosyal gelişmelerde bu durumu doğrudan etkilemiştir. Genel yüzde içerisinde yıllara göre suç dağılımlarını incelemiş olursak;1913 yılında % 2, 1914 yılında % 2, 1915 yılında % 7, 1916 yılında % 7, 1917 yılında % 7, 1918 yılında % 2, 1919 yılında % 20, 1920 yılında % 19, 1921 yılında % 16 ve 1922 yılında ise % 18 suç oranı mevcuttur.

Bu suç oranlarından hareketle yılları incelemiş olursak; 1913 ile 1922 yılları arasında suçlarda genel bir artış görülmektedir. Fakat tarihi kırılmaların yaşandığı dönemlerde ise bu suç oranları ciddi anlamda düşüş göstermiştir. Bu duruma örnek olarak da 1914-1918 tarihlerini verebiliriz. Çünkü bu tarihler arasında Osmanlı Devleti, I. Dünya Harbi'ne girmiş ve devlet fiili olarak yıkılmıştır. Hiç şüphesiz, siyasî, sosyal ve ekonomik kargaşanın baş göstermiş olması suç fiillerini etkilemiştir. I. Dünya Harbi'nin son bulmasıyla birlikte gelişen siyasal, sosyal şartlar ve artan nüfus suç sayısında artışa neden olmuştur. Bu durumun 1919 yılından itibaren belirgin bir hal almıştır. Aslında bu artışın temel nedeni olarak siyasî boşluktan kaynaklı oluşan iç kargaşaları verebiliriz. Bu dönemde Osmanlı Devleti, büyük bir savaştan çıkmıştı ve böyle bir kargaşa ortamı da beraberinde asayiş problemlerini doğurmuştur. Bu asayiş problemleri 1922 yılına değin sürekli bir şekilde artış göstermiştir.

3.3. Suç Türlerine Göre Dağılımı

Tablo 3.8. Suç Türlerine Göre Dağılımı

İstanbul özelinde gelişen suç türlerini incelemiş olursak; ilk gözümüze çarpan kısım, hırsızlık ve adam yaralama suçlarının diğer suçlara göre daha fazla olmasıdır. Mala ve cana karşı işlenen bu suçlar dönemin siyasî yaşamında önemli bir asayiş sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Asayişin tesisinde önemli bir güç olan polis kuvveti de bu suçların

önlenmesi noktasında yoğun çalışma yürütmüşlerdir. Tabi bu suç türünün diğer suçlara göre daha fazla görülmesinde birçok etmen yer almaktadır. Bu etmenlerin başında demografik yapıda ki artışlar, adi suçlara yönelik eğilimler ve ekonomik kaygılar yatmaktadır.

Bu suçların yıllara göre oransal dağılımında ise sürekli olarak artış göstermiş. Bu durumun sebebi ise yukarıda da belirtmiş olduğumuz etmenler ve bunların dışında gelişen siyasal, sosyal ve ekonomik etmenlerdir. Bu durumu açıklamak adına dönemin siyasî durumuna bakmış olursak, gerek içte ve gerekse dışta birçok siyasî kargaşa hâkimdi. Böyle bir siyasî kargaşanın yaşandığı bir ortamda suç işlemeye yönelik eğilimlerin artmasına neden olmuştur.

Suçlar genel olarak dönemin siyasî ortamına göre inişli-çıkışlı bir seyin izlemiştir. Mesela eşkıya suçlarının 1912-1915 yılları arasında çok fazla görülmesi. Bu durumun sebebi ise Osmanlı Devleti'nin bu tarihler arasında yaşamış olduğu hadiselerden kaynaklanmaktadır. Bu kargaşa ortamını fırsata çeviren çeteler, buldukları bölgelerde zorbalık hareketinde bulunmuştur. Bunun yanı sıra bu dönemde yeni bir kavram olarak oto kazası göze çarpmaktadır. Otomobilin hayatımızda yer bulmasıyla beraber ortaya çıkmış ve 1922 yılında görülmeye başlanmıştır.

Polis Mecmuası'ndan elde etmiş olduğumuz bu istatistikî bilgiler genellikle İstanbul özelinde gelişmiştir. Bu bilgiler sayesinde asayişe konu olan suç türlerini, yer ve zaman bakımından inceleme imkânımız olmuştur. Birçok önemli özelliğe sahip bu şehirde, kolluk kuvvetleri uzun soluklu bir mücadele içerisinde olmuştur. İşte bu mücadelelerin detaylı bir şekilde incelenmesine de bu istatistikî bilgiler olanak sağlamıştır. İstanbul'da yaşayan farklı etnik yapıya sahip bu milletler, Osmanlı Devleti'ni meşgul eden asayiş problemleri yaratmıştır. Böylelikle kolluk kuvveti tarafından uzun soluklu bir mücadeleye girilmiştir. Bunun yanı sıra istifade ettiğimiz bu istatistikî bilgiler sayesinde suç oranlarındaki değişimleri tespit etsek de suçu tam olarak kavramak için yeterli olmamaktadır. Çünkü bu istatistikî bilgiler sadece sayısal verilerden oluşmaktadır. Yani, toplumsal ve sosyal ruhu yansıtmamaktadır. Sorgulanması gereken diğer bir husus ise polis merkezinin bu istatistikî bilgileri barındırmasıdır. Sonuçta bu veriler, polis merkezlerine intikal eden olaylardan oluşmaktadır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada Polis Mecmuası özelinde Osmanlı'da (1913-1922) meydana gelen suçlar ve bu suçlara karşı kolluk teşkilatının mücadelesi ele alınmıştır. Öncelikli olarak polisin, suç ve suçluyla mücadele noktasında yapmış olduğu bu başarıları halka anlatabilmesi açısından ve kurumun kendi kimliği çerçevesinde bu mücadelelerin haklılığını ortaya koyabilmesi bakımından önemli bir basın çalışmasıdır. Bu durum da bir bakıma çalışmanın nedenselliğini ortaya koymaktadır.

İnsanların toplu bir halde yaşamasından kaynaklı olarak ihtiyaç duyulan güvenlik hizmeti her toplumda belirgin bir şekilde hissedilmiştir. Duyulan bu güvenlik hizmeti zamanla bir asayiş problemi şeklini almıştır. Böylelikle asayişin sağlanması her millet ve devlette olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de belirgin bir şekilde hissedilmiştir. Çünkü dönemin şartları itibariyle bir siyasî ve ekonomik kargaşanın baş gösterdiği zaman aralığına denk gelmektedir. 1913-1922 yıllarını kapsayan bu dönemde Balkan ulusları arasında çıkan milliyetçi akımın etkisi, I.Dünya Harbine doğru ilerleyen süreç ve gelişen siyasî-ekonomik şartlara ayak uydurma çabası dönemin sorunları arasında yer almıştır. Tabii böyle bir ortamda asayiş sorunu da kaçınılmaz bir olgu olmuştur. Türklerde edinmiş olduğu askerî tecrübesi sonucu Polis Teşkilatı'nı kurmuştur.

Polis Mecmuası'nın kendi bünyesi içerisinde kısm-ı adli, vukuat-ı zabıta, muvaffakiyet-i zabıta, ceraim-i mukayese cetvelleri adlı başlıklarında suçlardan ve cezalardan bahsedilmiştir. Polis Mecmuası içerisinde gerek Avrupa'da ve gerekse Fransa'da ortaya çıkan gelişmelerin yansımaları işlenmiştir. Yer yer meydana gelen bu yansımaları da büyük bir hayranlıkla işlenmiştir. Suçla mücadele noktasında önemli bir yere sahip olan parmak izi çalışmaları ve sabıka resimlerinin Polis Mecmuası içerisinde yer verilmesi bu duruma örnek olmaktadır. Tabii dönemin ekonomik şartlarına göre de Polis Mecmuası şekilsel özellikleri, sayfa sayısı, resimlere yer verilmesi, yayınlanma süresi ve basım yeri değişkenlik göstermiştir. Böylelikle Polis Mecmuası üzerinden dönemin ekonomik koşullarını okuma imkânı elde etmekteyiz.

Çalışmamızın da esas noktasını oluşturan suçlara karşı polis teşkilatı büyük bir özveri ile mücadele etmiştir. Hatta polisin bu mücadelelere karşı göstermiş oldukları üstün başarı ve gayretlerinden ötürü taltif verilerek ödüllendirilmiştir. Bu dönemde cinayet, hırsızlık, yaralama, firar, fidye, sahtekârlık, insan kaçırma suçları ve devlete karşı suçları

görmekteyiz. Bu suçlar içerisinde en fazla cinayet ve hırsızlık suçunu görmekteyiz. Bu durum bir bakıma önleyici polisliğin bu dönemde yoğun bir şekilde sürdüğünü göstermektedir. Ayrıca adli polislik görevi olarak serserilik suçuyla polisin uğraştığını da görmekteyiz. İdari polislik olarak da sabıka kayıtları ve parmak izleri üzerinden yoğun çalışmalar yürütülmüştür. Polis, can ve mal suçuna karşı büyük bir önem vermiş ve bu suçun engellenmesi için yoğun bir çalışma yürütmüştür. İşte böyle bir ortamda dönemin Osmanlı Devleti'nde asayiş konusu olarak suç ve suçlu ile mücadele büyük bir sorun teşkil etmiş ve bu soruna karşı girişilen mücadeleler polis tarafından hat safhada olmuştur. Bu mücadeleler ise yakın tarihimiz açısından bizlere geçmişe dönük olarak yol gösterici bir özelliğe sahiptir.

Polis Mecmuası içerisinde suçlulara karşı mahkeme tarafından verilmiş olan kararları da incelediğimiz zaman adaletin tesisi sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Suçlara karşı mahkemeye verilen bu kararlar suçun türüne ve boyutuna göre değişmektedir. Hatta suç ile ilgili detaylı bilgiler verilmesi düşüncesiyle de fezleke ve rapor suretleri hazırlamıştır. Böyle detaylı bilgilere ulaşmak istenmesi de suça karşı verilen önemi göstermektedir. Burada devlete karşı işlenen suçları da unutmamak gerekir. Tarihin her devrinde görülmekte olan bu suç türü, Polis Mecmuası içerisinde Ermeni, Rum ve diğer çeteler etrafında gerçekleşmiştir. Devlete karşı işlenen bu suçlar Osmanlı Devleti'ni uzunca bir süre meşgul etmiş ve çetelere karşı polis mücadele içerisinde olmuştur.

Çalışmamızın son bölümünü teşkil eden suç istatistikleri dönem itibariyle Osmanlı'daki suçları okuyabilmek adına önemli bir veri sunmaktadır. Suç istatistiklerini incelediğimizde Polis Mecmuası'ndaki suçların büyük bir çoğunluğunun İstanbul'da gerçekleştiği göze çarpmaktadır. Hatta bu suçların İstanbul özelindeki ilçe bazlı dağılımına bakmış olursak gelişimden geri kalmış yerlerde daha fazla olduğunu görmekteyiz. Bu suçların türlerine göre dağılımında ise polisi en çok uğraştıran cinayet ve hırsızlık suçları gelmektedir. Ayrıca suçların tarihi aralıklara göre dağılımları da önemlidir. Çünkü farklı tarihler arasında işlenen suçlar değişkenlik göstermektedir. Değişkenliğin sebebi ise dönemin Osmanlı'sında yıllara göre baş gösteren siyasî ve ekonomik olaylardır. Bu duruma açıklamak adına örnek olarak, balkan uluslarının ayrılıkçı hareketleri sonucu meydana gelen savaşlar ve I. Dünya Harbi'nin meydana geldiği tarihlerde yaşanan siyasî kargaşa ortamı asayişe etki etmiştir bu durum da suç sayısında artışa neden olduğunu verebiliriz. İşte bu

gibi verileri görmeye imkân veren suç istatistikleri, konumuz açısından bize yol göstermektedir.

Genel olarak yapmış olduğumuz bu çalışmada Polis Mecmuası'nın Emniyet Genel Müdürlüğü (Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti) kurumuna ait bir yayın olması hasebiyle Türk basın tarihi bünyesi içerisinde farklı bir konuma sahiptir. Bu farklılığı ortaya koyan sebep ise kuruma ait özel bir yayın olmasıdır. Bu durumda bir bakıma yapmış olduğumuz çalışmanın sadece Polis Mecmuası özelinde geçmiş olmasına karşın yapılan savunmadır. Çünkü Emniyet Genel Müdürlüğü (Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti) kurumuna ait bir yayın olmasından dolayı suç ve suçla mücadele noktasında daha detaylı ve mesleki bilgiler vermektedir.

5. KAYNAKLAR

- Akalın, A., “İslam Hukuku Açısından Suçun Unsurları”, *e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, Sayı 10, 2013.
- Akay, T., “Polis Mecmuası Verilerine Göre I. Dünya Savaşı’ndan Cumhuriyetin İlk Yıllarına İstanbul’da Suç”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 18, Sayı 17, 2018.
- Akbulut, B. B., “Kaçırma ve Alıkoyma Suçları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1-2, 2000.
- Akça, G. – Hülür, H., “Tanzimattan Cumhuriyete Siyasal ve Hukuksal Yapının Modernleşmesi”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 21, 2007.
- Akdağ, M., *Türkiye’nin İktisadi ve İçtimai Tarihi (1453-1559)*, Cilt 2, Cem Yayınları, İstanbul 1974.
- Akdeniz, Y., “Askeri Ceza Hukukunda Firar Suçları”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.
- Akgündüz, A. – Cin, Halil, *Türk İslam Hukuk Tarihi*, OSAV Yayınları, İstanbul 1990.
- Akgündüz, A., “1274/1858 Tarihli Osmanlı Ceza Kanunnamesinin Hukukî Kaynakları, Tatbik Şekli ve Men-i İrtikab Kanunnamesi”, *Bellekten*, Cilt 51, Sayı 199, 1987.
- Akgündüz, A., “Kanunnamelerdeki Ceza Hukuku Hükümleri ve Şer’i Tahlili”, *İslami Araştırmalar Dergisi*, Cilt 12, 1999.
- Akgündüz, S. N., “Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukukunun Kaynakları”, *AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 8, 2016.
- Akıncı, R.Füsün S., *Polis-Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi: Polis Alt Kültürü ve İnsan Hakları*, Gümüş Basımevi, İstanbul 1990.
- Akman, N., *Yönetimde İç Güvenlik ve Jandarma*, Genelkurmay Basım Evi, Ankara 1991.
- Aksın, A. – Baytimur, S. O., ”Osmanlı Devleti’nde Toplumsal Suçlar ve Cezalar (1789-1839)”, (Komite Bşk: Mehmet Ali Beyhan), *XVII. Türk Tarih Kongresi*, Cilt 4, TTK Yayınları, Ankara 2018.
- Aksu, N. Levy, *Osmanlı İstanbul’unda Asayiş 1879-1909*, (Çev: Serra Akyüz), İletişim Yayınları, İstanbul 2017.
- Akyıldız, A., “Meclis-i Vala-yı Ahkâm-ı Adliye”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 28, İstanbul 2009.
- Alacakaplan, U., *Suçun Unsurları*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1975.
- Aliağaoğlu, A., *Balıkesir Şehrinde Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım*, Detay Yayıncılık, Ankara 2005.

- Alyot, H., *Türkiye 'de Zabıta*, Kanaat Basımevi, Ankara 1947.
- Armaoğlu, F., *20. Yüzyıl siyasî Tarihi*, Alkım Yayınevi, Ankara 2004.
- Artuç, M., *Malvarlığına Karşı Suçlar*, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.
- Aydın, A. H., “Özel Güvenlik Teşkilatı: Kuruluşu, Görevleri, Yetkileri”, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1-2, 2002, s. 125.
- Aydın, M. A., “Osmanlı Devleti'nde Mahkeme”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 27, İstanbul 2003.
- Aydın, M. A., *Osmanlı Devleti'nde Hukuk ve Adalet*, Klasik Yayınları, İstanbul 2017.
- Aydın, Z., “Kasten Yaralama Suçu”, *Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2017.
- Bakara Süresi, 178/179
- Bakioğlu, A. – Özcan, K., “Polis Eğitiminin Değerlendirilmesi”, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 17, 2003.
- Balta, Tahsin Bekir, *Kısa İdare Hukuku*, Amme Enstitüsü Yayını, Ankara 1962.
- Bardakoğlu, A., “Hırsızlık”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 17, İstanbul 1998.
- Bardakoğlu, A., “Katil”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 25, Ankara 2002.
- Baş, M. E., “Emniyet Teşkilatı Personeli Meslek Etiği”, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005.
- Bayrı, M. H., “İstanbul'da Nüfus Sayımları”, *Yeni Tarih Dünyası Dergisi*, Sayı 14, 1954.
- Bebek, A., “Ceza”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 7, İstanbul 1993.
- Belgelerle Türk Polis Tarihi*, Cilt 6, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2017.
- Beren, F., “Polis Meslek Etiği”, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1/2, 2011.
- Bilgin, T., “Milli Mücadele Yıllarında Bilecik'te Yaşanan Fırar Olayları”, *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 3, 2018.
- Birinci, A., “Türk Polis Tarihinde İlkler”, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, 1999, s. 24-25.
- BOA. Y.MTV:50/1,1891; EK-26-27.
- Boynukalın, M., “Suç”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 37, İstanbul 2009.
- Can, C., *Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002.

- Cerrah, İ., “Avrupa Polis Etiği Kuralları ve Türkiye’de Güvenlik Personelinde Mesleki Sosyalleşme, DCAF-TESEV”, *Güvenlik Sektörü Çalışmaları Dizisi*, Cilt3, İstanbul 2008.
- Cezar, M., *Osmanlı Tarihinde Levendler*, Güzel Akademisi Yayınları, İstanbul 1965.
- Cin, Halil - Akgündüz Ahmet, *Türk-İslam Hukuk Tarihi Özel Hukuk*, Cilt 2, Timaş Yayınları, İstanbul 1990.
- Cizre, Ü. – Cerrah, İ., *Güvenlik Sektörü Yönetişimi: Türkiye ve Avrupa*, DCAF-TESEV Yayınları, İstanbul 2008.
- Çufalı, M., “Türk Polis Tarihi”, *Türkiye’de Devlet Toplum ve Polis*, (Ed: Hasan Hüseyin Çevik-Tarkut Göksu), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002.
- Demirbaş, T., *Ceza Hukuku Genel Hükümleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002.
- Demirel, M., “Türkiye’de Kalan Ermeni Nüfusu”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 21, Sayı 62, 2005.
- Derbil, S., “Polis Kavramı”, *AÜHF Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, 1944.
- Dönmez, S., *Kriminoloji*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1984.
- Dukheim, E., *Ceza Evriminin İki Kanunu*, (Çev: Hamide Topçuoğlu), AÜ Hukuk Fakültesi Kriminoloji Enstitüsü Yayınları, Ankara 1966.
- Dülger, R. İ., “Vatana İhanet Suçunun Kökenleri Üzerine Bir İnceleme”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 23, Sayı 2, 2017.
- Ekinci, E. B., *Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk*, Arı Sanat Yayınları, İstanbul 2008.
- Ekinci, E. B., *Tanzimat ve Sonrası Osmanlı Mahkemeleri*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2004.
- Eldem, V., *Harp ve Mütareke Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu’nun Ekonomisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1994.
- El-Mâide 5/32
- Endres, F.C., *Türkiye 1916*, (Haz: Gürsel Köksal), Edebiyat ve Eleştiri Yayınları, Ankara 1994.
- Ergut, F., “Polisliğin Uluslararası Boyutları: Avrupa Tarihinde Polis”, *Toplumsal Tarih*, Sayı 117, 2003.
- Ergut, F., *Modern Devlet ve Polis*, İletişim Yayınları, İstanbul 2012.
- Evik, V.S., “Devletin Birliğini ve Ülke Bütünlüğünü Bozmak Suçu”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 65, Sayı 4, 2016.

- Fındıklı, R., “Polislik Mesleğinin Evrensel Değerleri ve İlkeleri”, *Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik*, (Ed: Tülin Günşen İçli-Fatih Karaosmanoğlu), Nobel Yayıncılık, Ankara 2003.
- Fosdick, R.B, *Avrupa Polis Sistemleri (1914)*, (Çev: Fetullah Eraslan), EGM Yayınları, Ankara 2006.
- Gökçan, H.T., “Resmi Belgede Sahtecilik Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı: 3, 2009.
- Gökçen, A.– Balcı, M., *Kasten Öldürme Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Gökmen, M.K., “Belgede Sahtecilik Suçlarında Genel Kavramlar ve Manevi Unsur”, *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt1, 2019.
- Göktürk, N., *Ceza Hukukuna Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2012.
- Gölbaşı, S., *Kentleşme ve Suç*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2008.
- Güllü, İ., “Suç Olgusuna Teorik ve Eleştirel Bir Yaklaşım”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 16, 2014.
- Gürten, K., “Roma’da Devlete Karşı İşlenen Bazı Suçlar ve Cezaları”, *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt 3, 2017.
- Hammer, J.V.*Osmanlı Devleti Tarihi*, (Çev: Mehmet Ata), Cilt 1, Milliyet Gazetesi Yayınları, İstanbul 1966.
- <https://www.nestle.com.tr/hakkimizda/nestleturkiye/tarihte-nestle> - Erişim Tarihi: 25.10.2019
- İçli, T., *Kriminoloji*, Bizim Büro Basımevi, Ankara 1999.
- İnankul, H. – Doğan, K. C., “Modern Devlet ve Türk Polis Teşkilatı Üzerine Bir İnceleme”, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, 2016.
- Jandarma Genel Komutanlığı Tarihi*, Cilt 1, 2002.
- Kaçar, H., *Suç, Suçun Unsurları ve Memur Muhakemesi Hukuku*, Maliye Bakanlığı Yayınevi, Ankara 1998.
- Kalabalık, H., *İmar Hukuku Dersleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- Karakaş, M., *Türk Polisinin Mesleki Profili*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Afyon 2003.
- Karakaya, A., “Birinci Dünya Savaşının Son Yıllarında(1917-1918) Emniyeti Umumiye Müdürlüğüne (Türk Polis Teşkilatına) Bir Bakış”, *Polis Dergisi*, Cilt 34, 2003.
- Karaseyfioglu, M.A., “Umumi Adap Aleyhine Cürümlerden Irza Tasaddi Suçu ve Uygulama”, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996.
- Karpat, K., *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 2003.

- Kenanoğlu, M. M., “Nizamiye Mahkemeleri”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 33, İstanbul 2007.
- Kızmaz, Z., “Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *C.Ü Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 29, 2005.
- Konan, B., “Osmanlı Hukukunda Tecavüz Suçu”, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, Cilt 29, 2011.
- Kontbay, Hafize, “İslam Hukukunda Cezalarda Gözetilen Amaçlar Işığında Suçla Mücadele ve Suçluların Islahı”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.
- Koparan, N., “Türk Jandarma Teşkilatı (1908-1923)”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.
- Korkmaz, E., “Jandarma Karakol Dergisi Işığında Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Çetecilik” *Miras ve Değişim: Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Jandarma*, (Ed: İsmail Hakkı Demircioğlu, Ahmet Özcan, Yücel Yiğit), Berikan Yayınevi, Ankara 2018.
- Köse, S., “Rüşvet”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 35, İstanbul 2008.
- Küçükdoğru, S., “Polislik Mesleğinin ve Polis Meslek Yüksekokullarında verilen İnsan Hakları Eğitiminin İrdelenmesi”, *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011.
- Malkoç, İ., *Sahtecilik Suçları ve Mala Karşı Suçlar*, Seçkin Yayınevi, Ankara 1990.
- Mansur, M., “Mazide Zabıtamız”, *Polis Mecmuası*, C 9, Matbaa-i Amire, İstanbul 1922.
- Mantran, R., *17. Yüzyılın İkinci Yarısında İstanbul: Kurumsal, İktisadi, Toplumsal Tarih Denemesi*, (Çev: Mehmet Ali Kılıçbay-Enver Özcan), Cilt 1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1990.
- Mil, H. İ., “Türkiye’de İç Güvenlik Teşkilatları ve Özellikleri”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyon Dergisi*, Cilt 5, Sayı 11, s. 2014.
- Mumcu, A., *Osmanlı Devleti’nde Siyaseten Katl*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2007.
- Mumcu, A., *Osmanlı Devletinde Rüşvet*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 2005.
- Okçabol, D., *Türk Zabıta Tarihi ve Teşkilat Tarihçesi*, Polis Enstitüsü Neşriyatı, Ankara, 1940.
- Onar, S. S., *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, Cilt 1, Hak-Kitabevi, İstanbul 1966.
- Onar, S.S., *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, Cilt 3, Hak Kitabevi, İstanbul 1966.
- Orhan, F., “İslam Hukuku ve Türk Hukukunda Siyasi Suç Kavramı”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 11, Sayı 58, 2018.
- Orhonlu, C., *Osmanlı İmparatorluğu’nda Derbent Teşkilatı*, İ.Ü Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1967.

- Ortaylı, İ., *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, Timaş Yayınları, İstanbul 2014.
- Otacı, C., *Genel Hükümlerle Bağlantılı Olarak Kasten İnsan Öldürme Suçları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009.
- Özbek, N., *Osmanlı İmparatorluğu'nda Sosyal Devlet: Siyaset, İktidar ve Meşrutiyet*, İletişim Yayınları, İstanbul 2004.
- Özcan, A., “Osmanlı İstanbul’nda Kolluk Hizmetleri ve Modern Anlamda İlk Karakol Teşkilatının Kurulması”, *XIII. Türk Tarih Kongresi*, Cilt 3, 1999.
- Özcan, A., “Osmanlı Devleti’nde Jandarma Teşkilatı Kurulmasının Gündeme İlk Defa Gelişi (1839)”, *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed. Yücel Yiğit), Ankara 2017.
- Parlak, M., “Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e Polis Gazetesi ve Polis Mecmuası’na Göre Suç ve Ceza (1908-1923)”, *Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2018.
- Polis Mecmuası, Sayı: 1, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 2, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 4, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 6, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 7, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 8, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 9, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 11, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 12, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 13, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 14, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 15, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1329.
- Polis Mecmuası, Sayı: 19, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.
- Polis Mecmuası, Sayı: 20, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.
- Polis Mecmuası, Sayı: 24, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.
- Polis Mecmuası, Sayı: 25, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.
- Polis Mecmuası, Sayı: 26, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.
- Polis Mecmuası, Sayı: 27, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.

Polis Mecmuası, Sayı: 28, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.

Polis Mecmuası, Sayı: 29, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.

Polis Mecmuası, Sayı: 30, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.

Polis Mecmuası, Sayı: 31, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.

Polis Mecmuası, Sayı: 33, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1330.

Polis Mecmuası, Sayı: 44, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1331.

Polis Mecmuası, Sayı: 47, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1331.

Polis Mecmuası, Sayı: 88, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1333.

Polis Mecmuası, Sayı: 90, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1333.

Polis Mecmuası, Sayı: 100, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1334.

Polis Mecmuası, Sayı: 111, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335.

Polis Mecmuası, Sayı: 112, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335.

Polis Mecmuası, Sayı: 113, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335.

Polis Mecmuası, Sayı: 120, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335.

Polis Mecmuası, Sayı: 121, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1335.

Polis Mecmuası, Sayı: 123, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1336.

Polis Mecmuası, Sayı: 124, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1336.

Polis Mecmuası, Sayı: 129, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1336.

Polis Mecmuası, Sayı: 138, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1337.

Polis Mecmuası, Sayı: 143, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1337.

Polis Mecmuası, Sayı: 145, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul 1338.

Resmi Gazete, Tarih 14 Temmuz 1934, Sayı: 2751.

Sargın, S.-Temurçin, K., *Türkiye'nin Suç Coğrafyası*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2011.

Savaş, A., "Hitit, Roma, İslam ve Yahudi Hukukları Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, Sayı 18, 2011.

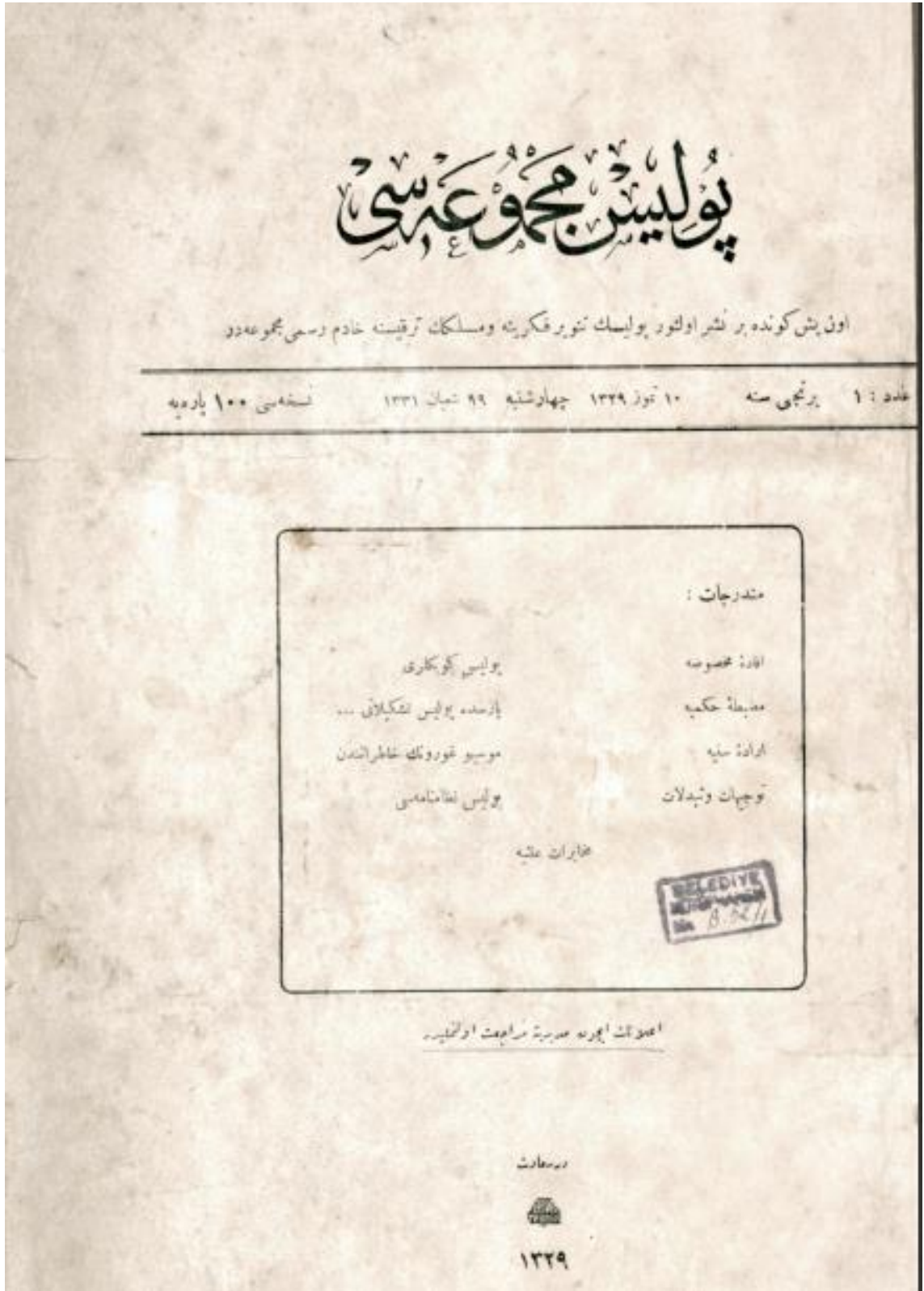
Saylan, G.F., "İstanbul'un Resmen İşgali (16 Mart 1920)", *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 41, 2014.

- Seyitdanlıoğlu, M., “Meclis-i Vala-yı Ahkâm-ı Adliye (1838-1868)”, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara 1991.
- Sezer, C., “Balkan Savaşlarında Amerikan Kızılhaç (Salib-i Ahmer) Teşkilatı’nın Osmanlı Devleti’ndeki Faaliyetleri”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 41, 2017.
- Soyaslan, D., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.
- Şahin, E., *Mütareke Döneminde İstanbul Polisi*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2016.
- Şen, E., “Hırsızlık Suçları”, *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt 3, 2012.
- Şeyhanlıoğlu, M.E., “Hırsızlık Suçu”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010.
- Tatlılıoğlu, K., “Tük Polis Teşkilatı'nın Yapılanması ve Tarihten Günümüze Üstlendiği Misyon ve Sorumluluk Üzerine Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme”, *Tarihte Türk Polis Teşkilatı Sempozyumu*, (Ed: Muammer Gül-Mustafa Kandemir), Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2013.
- Toker, G., “Kasten Yaralama Suçu”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013.
- Toksöz, F., “Kolluk Kuvvetleri”, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 6, İletişim Yayınları, İstanbul 1985.
- Toprak, Z., “Tarihsel Nüfusbilim Açısından İstanbul’un Nüfusu ve Toplumsal Topografyası,” *Dünü ve Bugünüyle Toplum ve Ekonomi*, Sayı 3, 1992.
- Toprak, Z., “Nüfus”, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Cilt 6, Tarik Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1994.
- Toprak, Z., “Osmanlı Devleti’nde Sayısallaşma ya da Çağdaş İstatistiğin Doğuşu ”, *Osmanlı Devleti’nde Bilgi ve İstatistik*, (Ed: Şevket Pamuk-Halil İnalçık), Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000.
- Toprak, Z., “Tanzimat’tan Sonra Osmanlı Kolluk Kuvvetleri”, *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları, Cilt 5, İstanbul 1985.
- Toprak, Z., *Türkiye’de Yeni Hayat İnkılâp Travma 1908-1928*, Doğan Kitap, İstanbul 2017.
- Tosun, M. – Yalvaç, K., *Sümer, Babil, Asur Kanunları ve Ammi Şaduga Fermanı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1975.
- Tunaya, T.Z., *Türkiye’de siyasi Partiler*, Cilt 1, İletişim Yayınları, İstanbul 2015.
- Tunç, H., “Polisin Suç Olgusuna Bakışı ve Suça Karşı Uzmanlaşma Çalışmaları”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2008.
- Turabi, S., *Mala Zarar Verme Suçları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008.

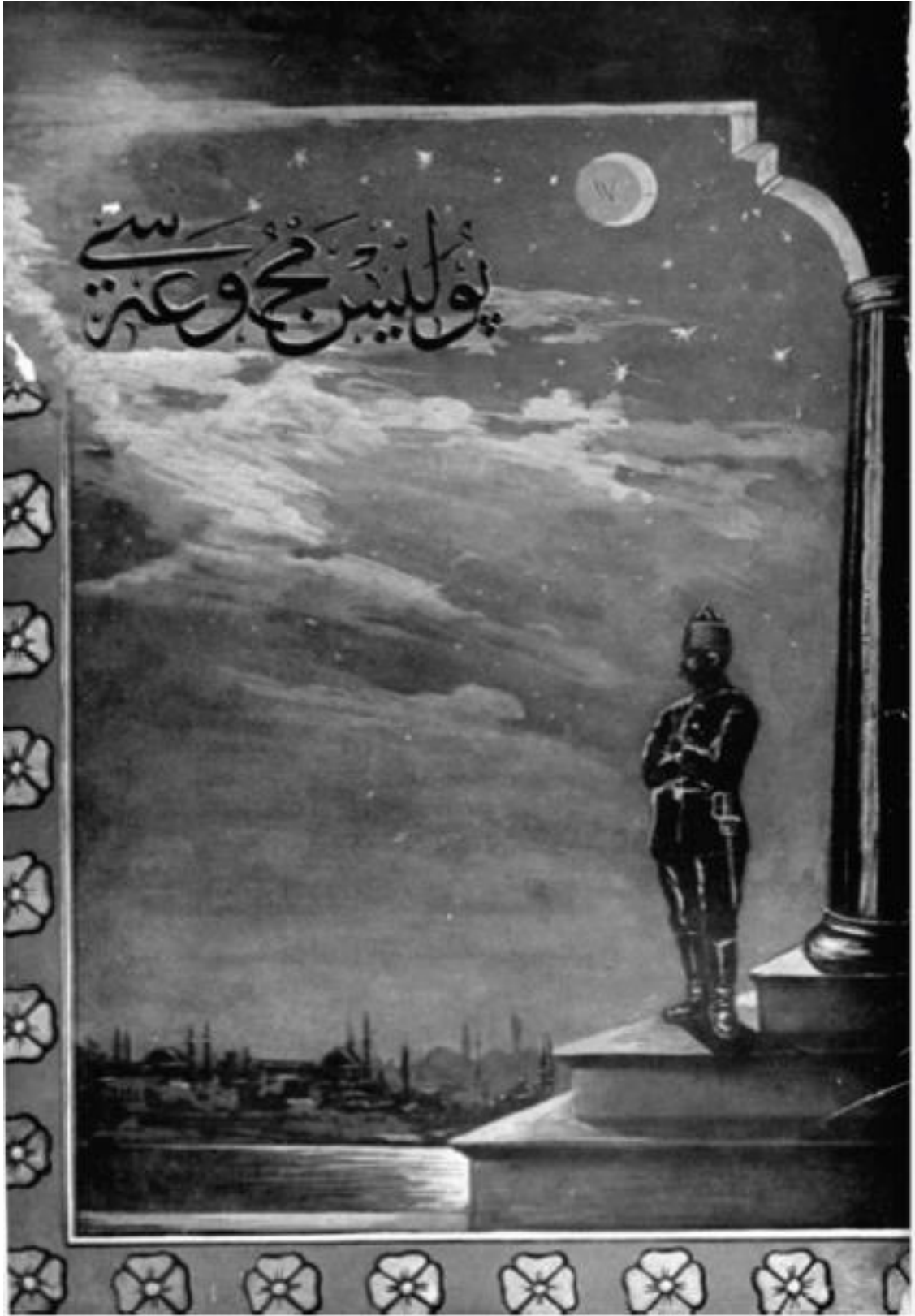
- Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi (1793-1908)*, Cilt 3, Genelkurmay ATASE Başkanlığı Yayını, Ankara 1978.
- Türkmen, Z., “Jandarma”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 1, İstanbul 2016.
- Türkoğlu, H. G., “Roma Devletinde Suçla Mücadele ve Kamu Düzenini Sağlama”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, 2017.
- Türkoğlu, H. G., *Roma Hukukunda Suç ve Ceza*, Seçkin Yayıncılık, İzmir 2014.
- Yarsuvat, D., “Mukayeseli Hukukta Cinsel Suçlar”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 30, Sayı 1-2, 1964.
- Yeşilyurt, A., “Polis Mecmuası (1913-1928)’nda Polis ve Cinayet”, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013.
- Yıldırım, A., “İslam Hukukunda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Hetk-i Irz (Tecavüz) Suçunun Cezası ve Kur’an Ceza İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 48, 2018.
- Yıldız, K., “İslam Ceza Hukukunda Haddi Gerektiren Suçlarda Devletin ve Şahısların Yetki Alanları”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2014.
- Yıldız, S., “Türkiye’de Polis-Siyaset İlişisine Dönemsel Bir Bakış: 12 Mart 1971-12 Eylül 1980 Arası Türk Polis Teşkilatı”, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2015.
- Yiğit, Y., “İkinci Meşrutiyet’in İlk Yıllarında Kuzeybatı Anadolu’da Asayiş Sorunu”, (Ed: Osman Köse), *Osmanlı’dan Günümüze Eşkiyalık ve Terör*, İlkadım Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yayını, Samsun 2009.
- Yurtcan, E., *Yargıtay Kararları Işığında Malvarlığına Karşı Suçlar*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2008.
- Yuvalı, A., “Daruga”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM Yayınları, Cilt 8, İstanbul 1993.

6. EKLER

Ek 1. Polis Mecmuası'nın İlk Sayfasına Örnek

Ek 2. Polis Mecmuası'nın Kapak Sayfasına Örnek

پولیس مجموعه سی + عثمانلی ملک برعید مجبل ملیسی
اولان ۱۰ توره عرض موجودیت و بالجه و طند اشلیخی
تربک و تسمیده مسادعت اینر .

افادة مخصوصه

انسانلر + خلقتی متعاقب بر طاقم حقوق طبیعی به مالک
اولدقیزی و عین حقوق باشتملرینکده حازر بولندقلری
ییلیرلر و بونک هر نه صورتله اولورسه اولسون محافظه سی
قیدینه دو شملردی .

محافظه حقوق مشروعه + کرچه ادیانک - که خلقت
بشرله توأمدر - وضع ایندیکی قیود مقدسه دن استنباط
ایدیلن مکارم اخلاقیه ایله تأمین اولنه ییلیردی . فقط طبایع
بشرده کی تفاوتک ، بالخاصه منافع مادی به شدت اشهاکک ،
بر چوق احترامات کین و غضبیک بومنیه کی اغلال ایندیکی
امثال عدیده چاره ایله میندر . انسانلر حقوق متقابلهرنه
حرمتکار ادلمش بولونسه لردی اینه بشر دکل یکدیگری
بوغازلماق کی فضایح ایله کی حتی قلوبی و نچیده ایدمه جک
اک کوچک بر تجسوازی بیله ارتکابدن منزله قایلردی .
حال بوکه اعصار مسبوقة نیک دوش تحملنده بر چوق ذمایم
اخلاقیه و بونک نتیجه سی اوله رق بر چوق بیفایع
انقام جو پانه تمرکز ایتشددر . ایشه بوکابنه در که هیأت
اجتماعیه بشریه نیک آسنددن سوکره انسانلری فی الحال
ایر قیود و شروط اداریه به ربط ایتک ، قوام امتراج دنیوی
نه به متوقف اینه اووساطله توسل ایلمک احتیاجی حس
ایدلشددر . چونکه انسانلر حققرینک حدودی نه تمامیه
تعین ، نه ده فادشیده کیلرک حققرینه حرمت و طاقفی
کالیله ایفا ایدمه ییلشاردر .

بوکون انسانلرک حقوق طبیعی و موضوعه لری تعین
بوکا رعایته عبودیتی تأمین ایچون تدویننه احتیاج قطعی
حس ایدلمش اولان بالجه قوا تین هب بو اساسه مستند ،
هب حقوق انسانیه کی - نه انسانلرک صوت حق ناشناسانه
لرندن - صیانت ایله مک مقصدینه عائددر .

اوت + دوشونولورسه انسانلر آرمسته قانون تدوینی
حقیقه بر احتیاج ایتددر . کاشانه مع التأسف مستولی اولان
ردانت اخلاقیه نیک باشنه دولو معنی ممکن اولمه یورد .
کرچه جناب حشک بالجه مزایای فطرته مظهر قیلدی
انسانلر بودرجه کوچوکک کو ستر معنی ایدیلر . . فقط
هیهات . . هیچ بر زمان اوت هیچ بر زمان احتراصات
کونا کون ایله دیدیشمک حتی یکدیگری ایله صاواشماق
فضایحی ادراک اولمه مامشددر . بو فضایحی مرتکب
اولانلرک دردست و تأدیری ترقیات مدنیه الجا آتیله دائرة
امکانه آتیه یلمشدر . فرضا بر جنایتک اشاعتدن
سوکره متجاسرینی یا قلامق کرچه احساق حق ایچون
بر مقدمه اوله ییلیر . آتیق بر مقدورک انسانلر حیاتی کی
برودیشمک شأنیه ژنکداری ازاله ایدمه مز . بونک
ایچون ایشی بدالوقومدن قبل الوقوعه انتقال ایتدیرمک
ایجاب ایدر که بوکا خادم اولق اوزره ضابطه مانه اصولی
احداث ایدلشددر . شسبه بو قدر که بو اصول + قوانین
موجوده نیک حازر محاسن اولاییدر .

پولیس که اخلاق صومیه نیک هر دولو شوا بیدن تزیینی
و بو صورتله بشرینک کمال امنیت و آسوده کی ایله تکاملی
کافل بر کتله تزیهددر اجزا سندن هر برینک ده وقوه
و حیثیتی ، منور و معلومالی برر جوهر قیمندار اولملری
لابددر .

ایشته بو اساسه میندیر که پولیسلره بر طاقم اشخاص
و ذیله یی یا قلامق ، زندانلره طایفق ایچون وجوده

Ek 6. Polis Mecmuası'nda Parmak İzleriyle İlgili Haberler

اوزرينه آلومونيوم توزى سربىلى و بو صورتله ميدانه چىساقچ اولان ايزار بو مقصد ايله غايت اينجه و نارين طبقه حالده حاضر لانتش و جام كى پارلاق ژه لاتين [*] اوزرينه ضبط اولغىلى . ايزى ضبط ايتهدن اول طبقه يى ايكي مساوى قسم تشكيل ايتك اوزره بو كوب ايچ طرفلرني ياش سونكر ايله ايصلا تهرق ياپشقان برحاله كيتيرمليدر . طبقه نك نصفى اوزرينه آلان ايز نصف ديكريله قياتيله چقدر . يعنى ايز ايكي ژه لاتين يابراغى آره سنده كوز بجه محافظه ايديله چكدر . بر طرفدن طوغرى و ديكر طرفدن ترس اوله رق كوريلن بو بارمق ايزى موجود بر ايز رسميله در عقب مقابسه ايديله بيلور .

محل وقعه ده بولنش اولان ايزك متعدد فطوغراف رسمارى لازم اولدني تقديرده فطوغراف بلاقنه احتياج اوليوب آنك يرينه ضياني قولايقله كيرن و ايز صورتى حامل اولان ژه لاتين طبقه لرني استعمال ايتك كافي اولدني كى ايزى بيولتك دىخى بو وجهله پلاقسز بىمكندر .

بولنش بر ايزك هويى ضابطه جه معلوم بر كيمسه نك بارمق ايزيله مطابق اولدني اكلاشلدينى تقديرده اول شخصك بارمق

(۳)

محل وقعه ده بولنان ايزك مظنونك بارمق ايزيله صورت آتامى

ايزى ژه لاتين طبقه سى اوزرينه ضبط ايديلور و بعده آلومونيوم توزى معرفتيله ژه لاتين اوزرنده كى مضبوط ايز ميدانه چيقاريله رق محل وقعه ده بولنش ايزك طبيعى بيولكلى قدر بيولك بر ايز ميدانه چيقاريلور .

شوخا خاصه چوق زماندنبرو تحرى ايديلوبده هنوز مطلوب وجهله بولنه ميان اهميتلى بر مسئله نى حل ايديلور . يعنى بولنش واولا ويا مؤخرآ ضبط ايدلش عىنئى شخصه عايد ايكي ايزك حين مقابسه سنده آرالرنده جسامت ، شكل و الحاصل بالجله تفرعاتده - برى ديكرى

[*] كيك و آلدردن چيقاريلان ياپشقان بر ماده .

ايديله جك پلاقلرى تنظيم و بايو ايتك و قوروتق كى عمليات ايچون اضاعه ايديله جك زمان و بوباده صرف ايديله جك مبالغه مقدارى نظر اعتباره آلتمه چق اولورسه اصول مذكوره نك اولدجه مهم محازيرى موجود اولدني ميدانه چيقار .

متعدد و مختلف تجربه لر اجراسندن صكره اك نهايت بن بو باده بر اصول جديده تأسيسنه موق اولدم كه صورت تطبيق بروجه آنى ايشاح اولور .

بارمق ايزينى حامل اولدني فرق ايديلن هر درلو اشيا و محل

(۱۱)

محل وقعه ده بولنان بارمق ايزى [۱۱]

(۲)

فاعلك بارمق ايزى [۱۱]

[۱۱] نقطه لر چيز كيرك نهايت ، مربوطت و . . . الخ كى جالب دقت خصوصيتلرني ارانه ايدر .

Ek 7. Polis Mecmuası'nda Sabıkalı Kişilerin Resimleri

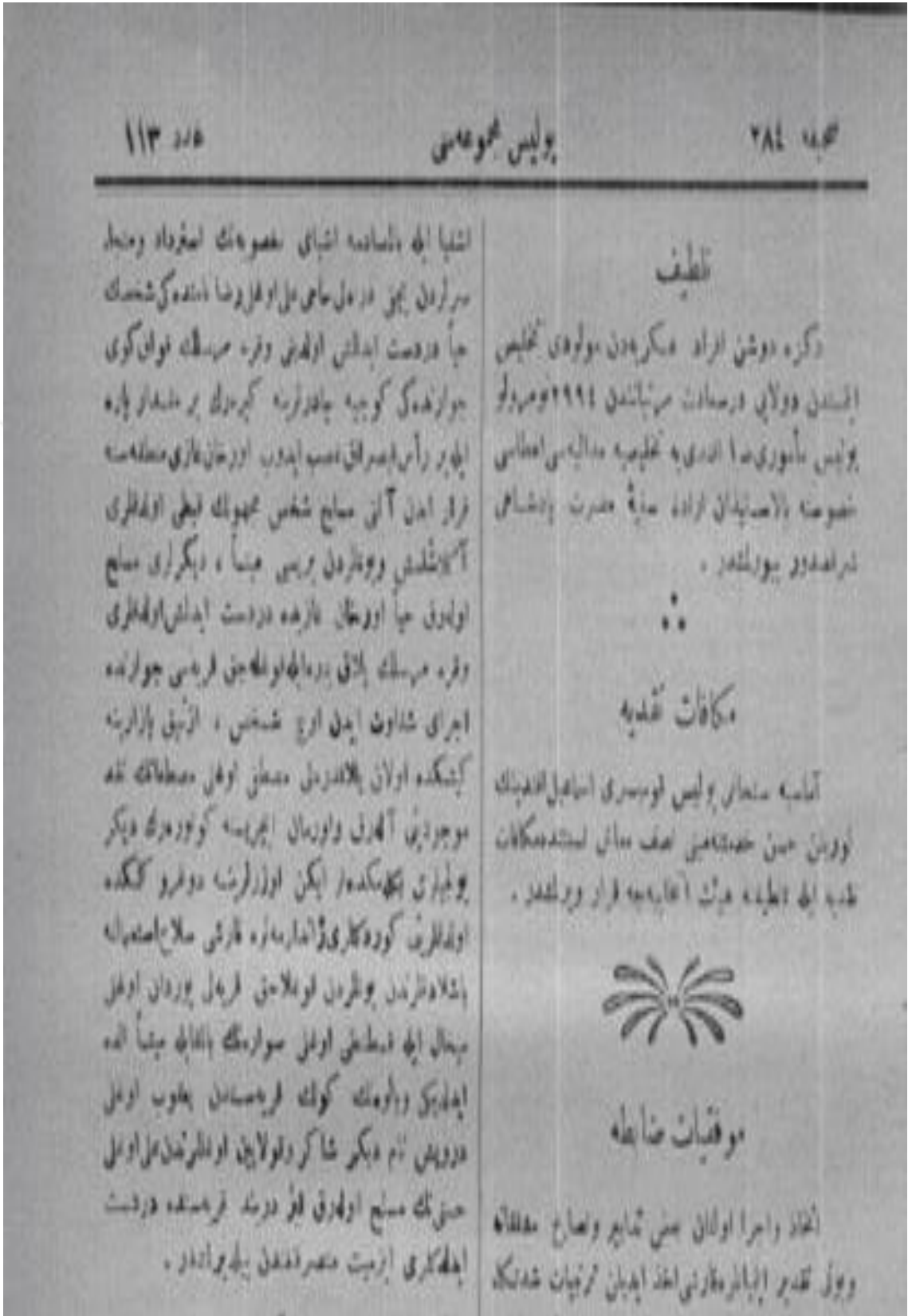
Ek 8. Polis Mecmuası Sayfasında Resim Örneği

Ek 9. Polis Mecmuası'nda Yer Alan Ceraim (Suç) Cetveli Örneği

۳۳۷ سنه سی مارت ماهی ظرفنده وقوع بولان جرائمی کو ستر ایستائستیق جدولیدر

اسامی مراکز	بکون	بکون	بکون	بکون	بکون	بکون	بکون	بکون	بکون	بکون	بکون	بکون	اصحاب جرائمک دولت اوزرینه صورت تقسیمی			
													بکون	بکون		
آطه لر مرکزی	۱۰	۱۰	۱	۶	۳	۱۰	۲	۱	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰	
آفسرای	۸	۴۲	۰	۱	۳	۴۶	۰	۴	۱	۱	۱	۱۸	۱۹	۰	۴۴	
آیا صوفیه	۱۵	۳۹	۵۴	۱	۳	۴۶	۵۴	۹	۱	۰	۰	۲۴	۱۴	۰	۵۱	
ایوب	۴	۲۲	۲۶	۰	۱	۳۵	۲۶	۹	۱	۰	۰	۶	۹	۰	۳۱	
امین اوکی	۳	۶۷	۷۰	۱	۵	۷۸	۷۰	۷	۳	۰	۰	۲۲	۱۱	۱	۵۸	
بایزید	۱۲	۴۶	۵۸	۰	۲	۷۰	۵۸	۳	۱	۰	۰	۲۵	۱۴	۰	۴۷	
دکر	۴	۹	۱۰	۲	۵	۲۲	۴۹	۴	۲	۰	۰	۲۲	۷	۰	۳۶	
شهر امینی	۴	۱۶	۲۰	۱	۱	۱۸	۲	۴	۱	۰	۰	۷	۷	۰	۱۹	
صمیه	۳	۱۲	۱۵	۴	۳	۸	۱۵	۷	۰	۰	۰	۴	۴	۰	۱۵	
فأخ	۳	۱۷	۲۰	۰	۰	۲۰	۲	۳	۰	۰	۰	۹	۳	۰	۱۵	
قنار	۱۵	۱۵	۲	۱	۵	۷	۱۵	۴	۱	۰	۰	۵	۵	۰	۱۵	
قبادیق	۱	۲۶	۲۷	۱	۱	۲۵	۲۷	۴	۱	۰	۰	۹	۹	۰	۲۳	
قومقوبو	۳	۱۸	۲۱	۰	۶	۱۳	۲۱	۸	۱	۰	۰	۲	۶	۰	۱۸	
قره کرک	۱۶	۴۱	۵۷	۲	۱	۴۴	۵۷	۶	۲	۰	۰	۱۱	۱۹	۰	۳۹	
متریکوی	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱	۲	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۳	
خاصکوی	۱	۸	۹	۱	۰	۸	۹	۰	۰	۰	۰	۳	۳	۱	۷	
قاسم پاشا	۳۴	۳۴	۲	۰	۱	۳۱	۳۴	۶	۱	۱	۰	۴	۱۱	۱	۲۴	
دولابدره	۱	۷	۸	۰	۲	۴	۸	۰	۰	۰	۰	۳	۴	۰	۸	
غلطه	۷	۷۴	۸۱	۲	۴	۲۷	۸۱	۲۵	۲	۰	۰	۵۶	۲۰	۰	۱۰۷	
بک اوغلی	۵	۳۸	۴۳	۱۳	۳	۱۳	۴۳	۳	۰	۰	۰	۲	۷	۰	۳۳	
تقسیم	۵	۱۸	۲۳	۱۰	۲	۱	۲۳	۱۶	۰	۰	۰	۱۷	۴	۰	۴۰	
پانغالی	۹	۸۸	۹۷	۱	۱۹	۱۹	۹۷	۲۳	۳	۱	۱	۴۰	۱۹	۰	۸۹	
بشکطاش	۶۰	۶۰	۶	۱	۱۰	۱۹	۶۰	۱۷	۱	۰	۰	۲۲	۱۶	۰	۵۸	
آرناوود کوی	۰	۰	۶۳	۶	۵	۳۹	۶۳	۳	۱	۰	۰	۷	۱۱	۰	۲۲	
بیو کدره	۶	۶	۲	۰	۰	۴	۶	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۰	۴	
حیدر پاشا	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	
اسکدار	۶	۲۶	۳۲	۴	۰	۲۸	۳۲	۶	۲	۱	۰	۷	۴	۰	۲۰	
اسکله	۱۷	۱۷	۰	۰	۴	۱۳	۱۷	۱	۰	۰	۰	۴	۵	۰	۱۰	
قاضی کوی	۸	۶۴	۷۲	۱۴	۲	۱۳	۷۲	۶	۳	۲	۱	۴	۲۰	۱۸	۵۶	
قزلطوبراق	۲	۲۱	۲۳	۰	۱۰	۱۳	۲۳	۳	۱	۰	۰	۱۵	۲	۰	۲۲	
چینیلی	۱۷	۱۸	۰	۱۲	۲	۴	۱۸	۲	۰	۰	۰	۱	۲	۹	۱۵	
چنکلی کوی	۳	۱۳	۱۵	۰	۰	۱۵	۱۵	۲	۲	۰	۰	۶	۰	۰	۱	
بکقوز	۱	۳	۴	۰	۳	۱	۴	۰	۰	۰	۰	۳	۰	۰	۳	
ارنگوی	۱	۱۴	۱۵	۳	۵	۷	۱۵	۳	۰	۰	۰	۶	۴	۰	۱۳	
بکون عمومی	۱۲۱	۱۰۰۲	۱۱۲۳	۷۸	۲۲	۹۶	۱۱۲۳	۱۹۲	۲۶	۷	۸	۲	۰	۲۹	۲	۷۹۶۵

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Eren KORKMAZ
Doğum Yeri ve Tarihi : Çüngüş / 16.08.1993
Telefon Numarası : 0542 610 4118
Mesleği : Polis Memuru

Eğitim Durumu

Lisans Eğitimi : Muş Alparslan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü (Bölüm Dereceliği ile Mezun)
Yüksek Lisans Eğitimi : Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı

İletişim

e-posta adresi : ernkkrmz@gmail.com
Tarih : .../.../2019

BİLİMSEL ÇALIŞMALAR VE YAYINLAR

Eren Korkmaz, “Mehmed Cavid Bey ve Milli İktisat Politikası”, *Karabük Üniversitesi 1. Ulusal Safranbolu Ekonomi Öğrencileri Kongresi*, Karabük 2017.

Eren Korkmaz, “Osmanlı Son Dönemi Kölelik Üzerine Düşünceler”, *Aksaray Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi IV. Genç Tarihçiler Öğrenci Çalıştayı*, Aksaray 2017.

Eren Korkmaz, “Ermenilerin Bir Propaganda Amacı: Musa Dağı”, *Aksaray Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi IV. Genç Tarihçiler Öğrenci Çalıştayı*, Aksaray 2017.

Eren Korkmaz, “15 Temmuz Darbe Girişimine Karşı Üniversitelerin Sergilediği Yaklaşımlar Üzerine Düşünceler”, *Adnan Menderes Üniversitesi Uluslararası Darbe Sempozyumu*, Aydın 2017.

Eren Korkmaz, “Osmanlı Diplomatik Çaresizliği ve Kıbrıs Adasının İngiltere’ye Devri”, *Lefke Avrupa Üniversitesi I. Uluslararası Sosyal Bilimler Öğrenci Kongresi*, KKTC 2017.

Eren Korkmaz, “Jandarma Karakol Dergisi Işığında Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Çetecilik Faaliyetleri ve Jandarma”, *T.C. İçişleri Bakanlığı Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Sempozyumu*, Ankara 2018.

Eren Korkmaz, “Ermenilerin Bir Propaganda Aracı Olarak Musa Dağı İsyanı”, *Anavatana Katılışının 80. Yılında Hatay Sempozyumu*, Hatay 2019.

Eren Korkmaz, “Jandarma Karakol Dergisi Işığında Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Çetecilik” Miras ve Değişim: Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Jandarma, (Editör: İsmail Hakkı Demircioğlu, Ahmet Özcan, Yücel Yiğit), *Berikan Yayınevi*, Ankara 2018.

Eren Korkmaz, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Bürokratik Reform Babiâli, 1789-1922”, *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, İstanbul 2018.

Eren Korkmaz, “Barbara Jelavich Balkan Tarihi (18. ve 19. Yüzyıllar) Cilt:1 (Kitap İncelemesi)”, *Tarih ve Gelecek Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, Muş 2018.

Eren Korkmaz, “Barbara Jelavich Balkan Tarihi (20. Yüzyıl) Cilt:2 (Kitap İncelemesi)”, *Tarih ve Gelecek Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, Muş 2019.

Eren Korkmaz, “İsmail Paşa, Saray ve Babiâli: Mısır İşgalinin Siyasî, İktisadi, Sosyal ve İdari Zemininin İnşası 1863-1879”, *Journal of History Studies Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt 10, Sayı 10, Ankara 2018.